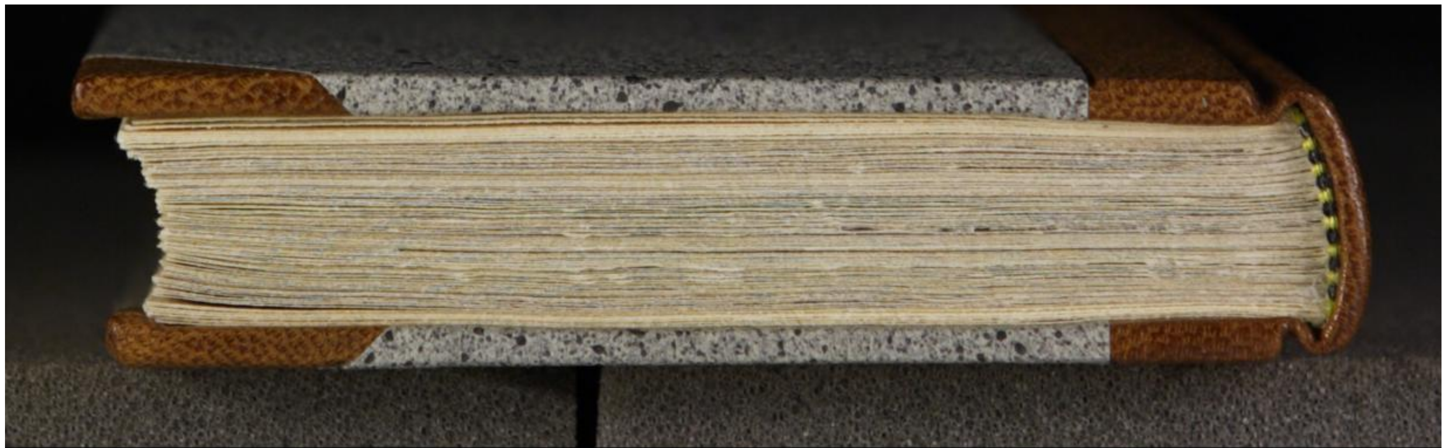

LN 979
Ex. 2
Bertel
Jespersen
Livsens
Krone
1591

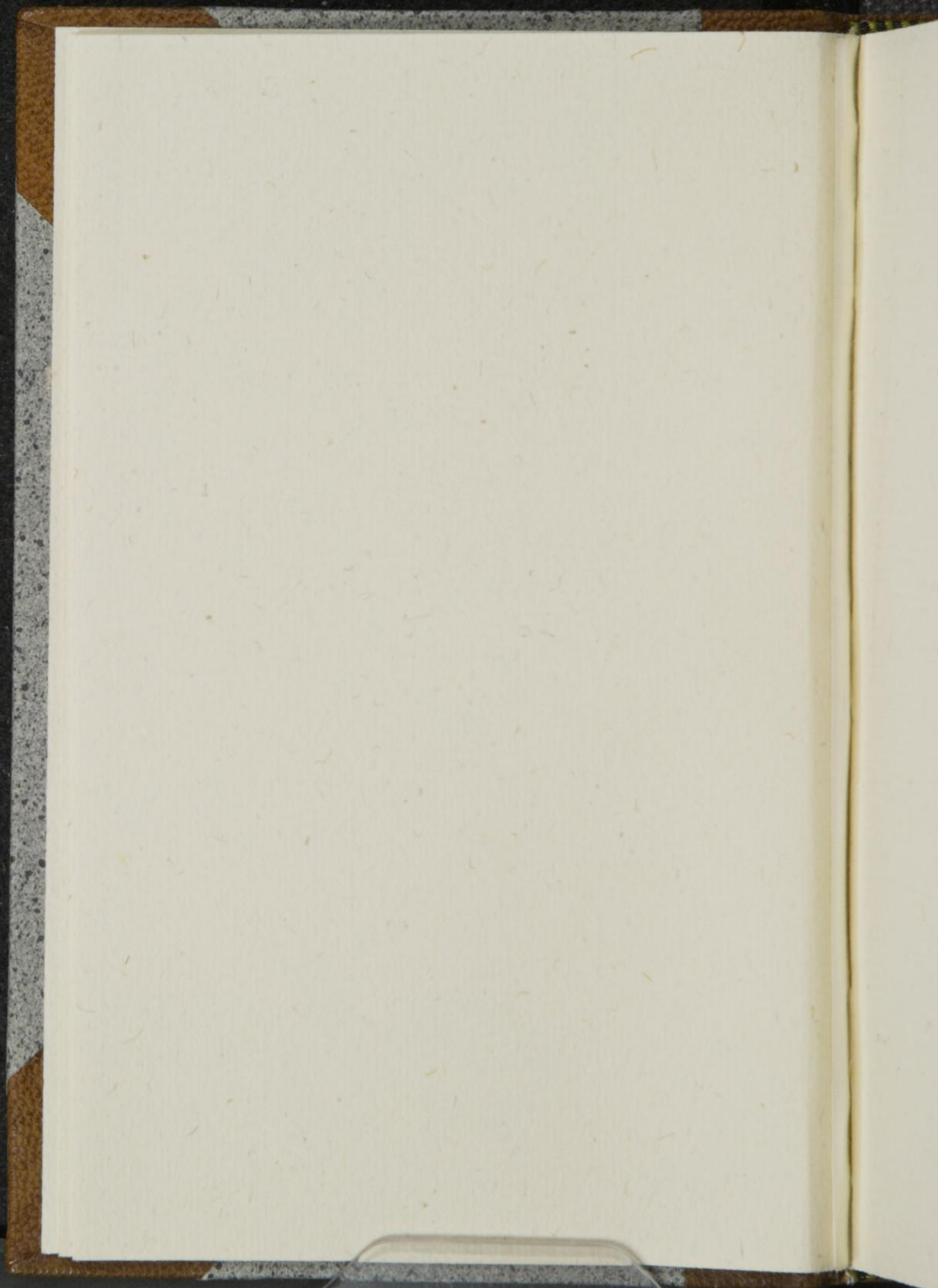

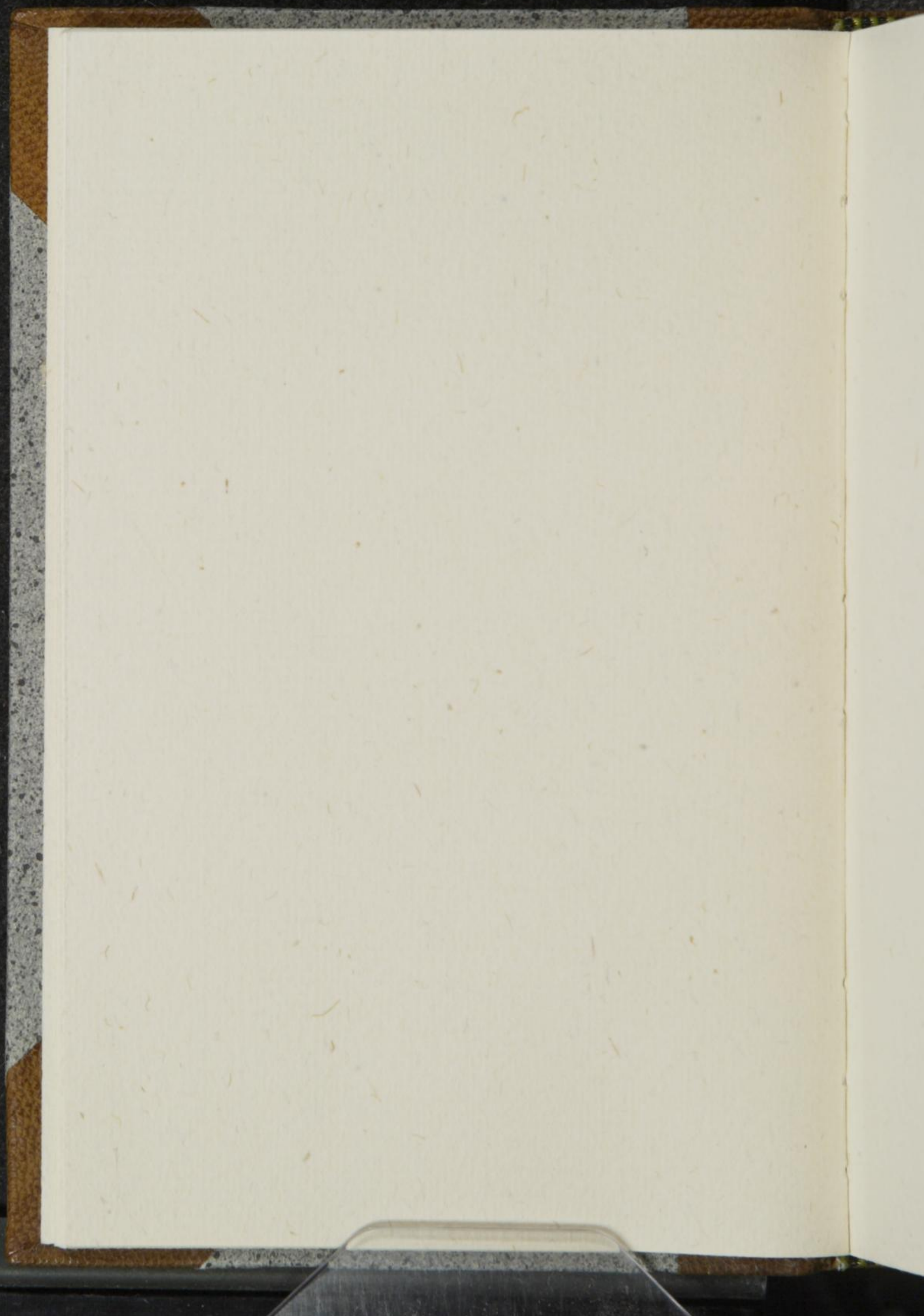

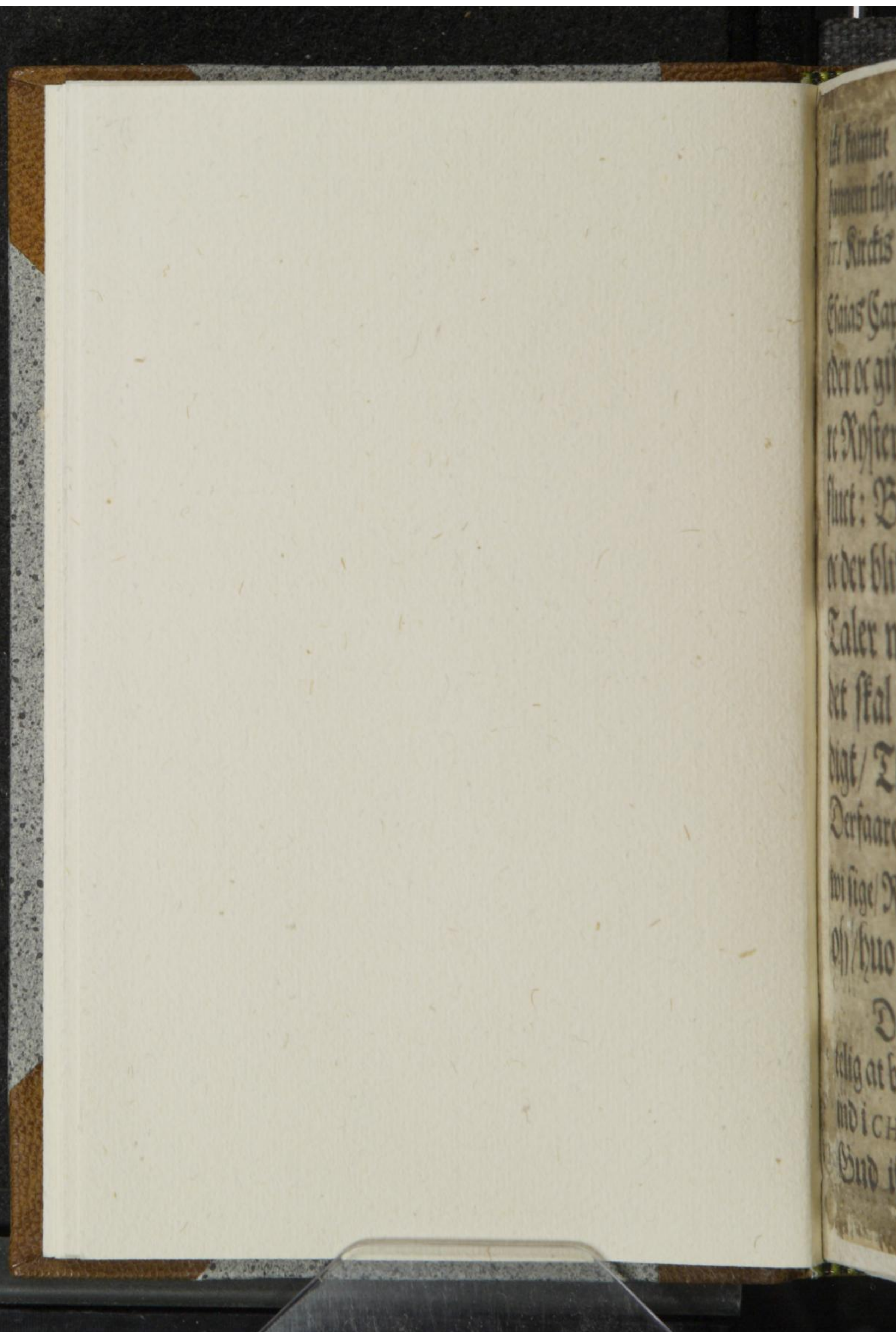

6345

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

icke komme lenger / end Gud vil hannem tilstede. Paa denne *CHRISTI* Kirckis Høffuitzmand trotzer Esaias Cap. 8. sigendis Ryster eder oc giffuer dog fluct / kiere Ryster eder oc giffuer dog fluct: Beslutter it Raad / oc der bliffuer dog intet aff: Taler met huer andre / oc det skal icke bliffue bestandigt / Thi her er Emanuel. Derfaare trøstige oc dristige kand wi sige / Rom. 8. Er Gud met oss / huo kand være imod oss?

Dernest er Seyeruinding letteligt at bekomme / naar wi holde oss ind i *CHRISTI* Rystkammer / huor Gud iførcr oss Liffsens oc de rette

Euangeliske Vaaben oc Verie/ som icke ere Kiødelige / men Aandelige/ oc nocksom krafftige oc stercke for Gud/ til at forstørre alle vore Fienders Befestninger/ oc giøre dennem Seyerløss. Fremdelis/ at wi idelige øffuer oss i CHRISTI Fechtskole/ oc lære aff den ædle oc Vijtberømte Fechtere IESV CHRISTO, den rette Strid kaanst/ som wi skal bruge imod Dieffuelen oc alle hans Soldener/ som hand giør vd paa oss. Aff CHRISTI Strid/ met Dieffuelen/ lære wi. Først/ met huad List oc behendighed Dieffuelen falder Mennisken an. Dernest kand wi see huor dappert oc mandelig Guds Søn haffuer veriet oc forsuaret sig/ oc met Aandelige Suerd slaget paa Dieffuelens sorte Kløer/ at hand met skamme oc Verieløss

maatte vige aff / Matth. 4. Der met viser vor Stridskempe oss den rette *Proceß*, Form / Middel oc Verie / som wi skal bruge imod vore Fiender / huad de falder an / ved Høyre eller Venstre side. Kommer det / at vore Fiender trenge oss haardelig / da skulle wi giffue oss vnder CHRISTI Skiold / met en Hiertelig paakaldelse. Ja lige som *Teucer* den Gredske Krigsmand / hand vaar alt forringe til at stride imod *Hectorem*: derfaare tog sin Broders *Ajacis* Bue oc Pijl / oc skiød til *Hectorem* met / oc de andre Troianer: Men naar at Fienderne trengde hannem / gaff hand sig ind vnder sin Broders *Ajacis* Skiold / lige som it Barn vnder sin Moders Kaabe: Saa ere wi alt forringe at staa vore Fiender imod / oc vor egne Verie/

Vaaben oc Harnisk/ ere alt forsua-
ge der til. Derfaare tager wi vor
HERRIS IESV CHRISTI Skiold/
vnder huilcken wi ere trygge/ som en
Kylling vnder sin Moders Vinge.
Vndertiden lader Gud oss noget
forfærdis oc mistrøstis / vnder Fri-
stelser oc Modgang / oc holder sig
lige som hand kiende oss icke/ Hand
seer til oss/ om wi ville stride mande-
lige oc være Taalmodige: seer hand
at wi trengis forhart aff vore Fien-
der/ da er hand icke langt fra oss/
men strax lader oss fornemme hielp/
trøst oc bistand. Effterdi vore Fien-
der holder ingen *inducias*, giffuer in-
gen huile/ men ligger altid vdrystet/
ere for oss / bag oss/ omkring oss/
oc lurer effter oss / at fordærffue til
Liff oc Siel: Da skulle wi altid væ-
re bered met vor Christelig Ryst-
ning/

ning/ oc ſee til/ at wi icke nøgen eller
Verieløſſ giffuer oſſ vd imod vore
Fiender/men i *CHRISTI* Ryſtkam-
mer/ſkulle wi iføre oſſ de rette Krigs-
kleder/ oc woffueruindelig Harniſk
oc Verie/ ja it gantſke Kørritz/ fra
Hoffuedet til Føderne/ ſom er en
vaagen Siel/ it ædrueligt oc ſpar-
ſommeligt Legeme: Skytzuerie/
ſom er Krigsbelte/ Bryſtharniſk
oc Støffle: Seyeruerie/ ſom er
Skiold/ Hielm eller Stormhat/oc
det rette Euangeliſke Suerd: Om
huilcke *Paulus* taler Eph. 6. Huorle-
dis i *HERRENS* Aandelige Ryſt-
kammer ſkal *CHRISTI* Rytter
vijſſelige iføre ſig/ Harniſk oc Ryſt-
ning? det ſkal ſke effter denne maade.
I. Hand ſkal omgiorde ſig met it
Krigsbelte/ ſom er/ Sandhed.
II. Hand ſkal foruare ſit Hierte

met it Brystharnisk / som er Retfærdighed. III. Hand skal tage paa Beenene Støffle / som er Euangelij Bekendelse. IIII. J hans høyre Haand / skal hand føre sin Skiold / som er Troen. V. Paa hans Hoffuet skal hand sette sin Hielm / som er Haabet. VI. J den venstre Haand / skal CHRISTI Rytter føre sit Suerd / som er Guds Ord. VII. Trommettere / Basuner oc Hærtrommer / skal være en idelig / aluorlig oc Christen Bøn til Gud. J denne vor Christelige Rystning / kand wi (met Guds hielp) mandelig affuerge Dieffuelens skadelige Pijle / imodstaa hans listige Anlob / hannem Rytterlig offueruinde. Saa faa wi arme ringe Mennisker / Seyeruinding offuer den grumme Dieffuel / Verdens

suigactighed / oc vort eget Kiød oc Blod: icke aff vor egne Mact/men aff IESV CHRISTI vor kiere Broders oc Saliggiørcris Krafft/ styrcke oc beskytning.

Det andet Spørsmaal / som ieg loffuet Giensuar til/ er: Huad Besoldning/ loff oc ære/ følger den Seyer/ som den hellige Strids Kircke ved CHRISTI styrckis Mact indlegger? Der til suarer Paulus: 1. Timoth. 1. Strid en god Strid/ beholt Troen oc en god Samuittighed. 1.Tim.6. Strid en god Strid/ i Troen fatte det Euige Liff. 2. Timo. 4. Jeg haffuer stridet en god Strid / ieg fuldkommede Lobet / ieg holt

Troen. Fremdelis er Retfærdig-heds KRONE bortlagd til mig/huil-cken HERREN den Retfærdige Dommere/ skal giffue mig paa den Dag/ icke mig alene/ men ocsaa alle dem som elske hans Obenbarelse.
Rom 8. Lide wi met hannem / da skal wi ophøyes met hannem til Herlighed/
Apoc. 2. Huo som offueruinder / den vil ieg giffue aff Liffsens Træ / som er vdi Guds Paradiss. Item/ Huo som offueruinder/ hannem skal intet ont ske aff den anden Død. Apoc. 3. Huo som offueruinder / Hand skal kledis met huide Kleder.

Her met giffuis at forstaa/ at de som stride her i Verden for Guds ære oc deris egen Salighed/ skal affleggis/ met Aandelig oc euig Besoldning oc Løn. Disse ord/ Løn eller Besoldning skal icke henføris til nogen gierning/ som til en fortieniste: men aleniste til Guds wsigelige Naade/ oc til sine Forjættelsis Sandhed. **Huilcken er den Aandelig Besoldning?** Den er Troen oc en god Samuittighed. 1. Tim. 1. **O huilcken dyrebar Skat.** Rigdom er lystig/ Vijsdom er nyttig/ Deylighed er yndelig/ Mact oc Velde er priseligt/ kand dog intet lignis ved **Troen oc en god Samuittighed.** Fordi at Troen setter Guds Foriættelser om euige Glede/ om euige ære/ om euige

Rigdom/ om euige Vellyst / oc der met foracter Verden / met all sin Forgengelighed / aff huilcket Samuittigheden er rolig/ glad oc vel tilfreds. **Huad euige Besoldning giffuis alle Christi tro Krigsmend?** Dennem giffuis en fuldkommen oc euige Hiertens glede/ Fryd oc Salighed vdi Himmerig til euig tid / huilcket befattis vnder Liffsens Krone / som giffues tilkende/ Apoc. 2. **Vær tro ind til Enden/ da vil ieg giffue dig Liffsens Krone.**

Samme Krone haffuer sin vsigelige Zirat oc prydelse aff 12. Edelsteene / det er: 12. Herligheds Vilkaar / oc andre synderlige Fordeel/met huilcke den Zirer oc høyligen be-

beprydér de Retfærdigis Siele oc Legemer vdi Himmerig. Naar CHRISTI Kronet Seyerkircke i det euige Liff/ er met denne Krone smycket oc æret/skal den siunge sin Høffuitzmand oc Banner Herre/ den store Michael IESV CHRISTO (ved hues hielp den haffuer faaet Seyer oc Glede) Euige oc twaffladelige Seyersang / Prijß / ære oc Loff / saaledis: Gud ske loff / som haffuer giffuet oß Seyeruinding ved IESVM CHRISTVM. Oc aff Sancte Hansis Obenbarings 12. Capittel. Nu hører vor Guds Salighed oc Krafft / oc Rige oc Mact / hans Christo til. Dernest vil CHRISTI Seyerkircke

Tri-

Triumphere offuer alle sine Fiender/ som er Døden/ Synden/ Dieffuelen/ oc all wlycke / som haffuer hende forfuld oc trengd i Verden. Fremdelis vil CHRISTI Brud siunge: *vbi sunt gaudia,* der som wi høre maa / at Guds Engle siunge/ *noua Cantica,* oc Basunnerne klinge/ *in Regis curia, eja,* nu ere wi der/ *eja,* nu ere wi der. Item/ Oss lengis icke mere ved Tusind Aar / end ved den Dag der ginge i gaar / saa vel oss det behager. etc.

Denne Lærdom om *Ecclesia Triumphante.* Det er / CHRISTI Kronet Seyerkircke / som i Himmerig skal ziris oc beprydis / met Liffsens Krone oc Krantz / oc der Trium-

phere til euig tid: Haffuer ieg tilho-
besamlet oc sammensæt aff den hel-
lige Scrifftis deyligste Blomster/
Historier oc Sententzer: oc dislige-
ste aff atskillige Lærdemends Bø-
ger oc Predickener/ Gud til Loff/
Prijss oc ære/ mig selff oc andre/ som
endnu stride vnder CHRISTI Hoff-
uitbannere/ til vnderuisning/ Trøst
oc Bistand. Oc ieg troer/ at dette
mit lidet Arbeid/ hoss mange trofa-
ste Hierter/ icke skal gaa aff vden
Fruct oc gaffn. Fordi/ i denne liden
Bog findis. Først/ Trøst for alle
som ere meget sorgefuld for deris
Venners affgang/ at de skulle trøste-
lige oc visselige forhaabis/ at de
skulle finde dem i Himmerig/ oc der
kiende oc tale met huer andre/ oc al-
le Helgen/ i ære oc glede til euig tid.
Dernest/ gode Christne/ i deris skrø-
belig-

belighed/ idelig Siugdom oc van-
førsel/ finder her redning oc Raad/
ja en Hiertens glede / naar de høre
at deris Legemer i Himmerig/ skal
beprydis met vdødelighed/ Hellig-
hed/ære oc Herlighed/skiñende Klar-
hed/ oc andre Herligheds vilkaar.
Fremdelis / her findis Lægedom/
Raad oc Trøst imod all den Sorg/
ælendighed oc Bedrøffuelse / som
fattige Guds Lemmer kand tilfal-
de i dette ælendige oc jammerlige
Leffnet.

Velbyrdige oc fromme Her
Hoffmester / oc fromme Frue Anne
Pasbierg: Nogle merckelige Aarsa-
ger bæris mig faare/huilcke der gaff
mig diss mod/ at ieg fordristet mig
til at scriffue E. V. dette mit føye
Arbeid til / oc vnder eders Naffn
at vdgaa paa Prenten / oc læsis
aff menige Mand. Først

Først oc fremmist/Fordi ieg veed i haffue Guds ord/oc den rene Lærdom hiertelige kier / oc henger hart oc flittelig i Eders Bønner / effter gode oc retsindige Christnes art/ oc effter Eders Velbyrdige oc salige Forældris oc andre Venners/ lofflige oc salige ihukommelsis Christelige Exempel: huilcke der haffue besluttet deris Leffnet/ met en salig oc Christelig affgang / oc stadig Tro til *IESVM CHRISTVM*, som er allis vor Allerkieriste Broder/ Frelsere oc *Emanuel*.

Dernest E. V. Velgierninger/ ere mange mod det hellige Predicke-embede/ Kircker / oc Ordsens Tienere/ som E. V. met gode Raad/ Beskytning/ Rundhed/ oc i andre maade styrcker/ fordrer oc forfremmer til det beste. Aff huilcke Velgierninger

ningers

ningers Beuiſninger/ mand kand
ſee Eders Sind/ Vilie oc gode hier-
telag/ til Guds ſalige Ord/ Loff oc
ære at fordre oc forfremme. Oc ieg
wuærdige / det hellige Euangelij
Tienere/ maa oc bekiende E. V.
Fromhed oc Velgierninger imod
mig/ baade tilforn/ oc ſiden E. V.
aff Kongelige Maieſtat haffue an-
nammet Malmøes Slot / paa
huilcket Gud være loffuet/ ieg nu
paa det Trettende Aar/ aff Guds
Naade/ haffuer været Guds ſali-
ge ords Tienere. For ſaadanne
Eders Velgierninger/ er ieg oc an-
dre i det hellige Predickeembede plic-
tig/ at beuiſe Eder Tacknemmelig-
hed / icke aleniſte met vore ſmaa
Scriffter/ ſom wi baade aff det lille
Pund/ den gode Gud oſſ antuordet
haffuer/ men ocſaa/ met vore idelige
oc

oc aluorlige Bønner for Eder til Gud Almectigste / at hand vil beuare Eder vnder sin Guddommelige Naade oc Beskytning / met lauguarende Karskhed oc sundhed/ oc alle Eders gierninger oc Anslag regære/ met sin hellig Aands Naade oc Vijßdom / sit Guddommelige Naffn til loff oc ære/ Eders Fæderne Rige til hielp oc Bistand / oc Eders kiere Børn oc Venner til Trøst oc Glede/ at i siden kand fatte det opsette Himmelske Klenodie/ som er Liffsens oc ærens Krone oc Krantz: met huilcken oc alle/som her vdi Verden haffue Mandelige stridet / for Guds ære oc deris egne Salighed/ skal Ziris oc beprydis Euindelig.

Fremdelis/ vilde ieg Scriffue E. V. denne liden Bog til Trøst i Eders Velbyrdige oc salige Forældris/

vris/Syskendis oc andre besynder-
lige Venners Christelige affgang/
at i hierteligē kand trøste Eder / met
den vsigelige Glede / ære / Salig-
hed / oc vendelige oc lystige omgen-
gelse / i met dennem oc alle Guds
kiere Børn skulle bekomme / nyde oc
bruge i Abrahams skiød / de Leff-
uendis Lande / oc det Himmelske
Paradiss / naar Liffsens Krone
fuldkommelige bepryder oc Zirer/al-
le Himmerigs Rigis Metarffuin-
ger til euig tid.

For disse Aarsager skyld/Vel-
byrdige oc fromme Her Hoffmester/
oc Frue Anne Pasbierg: haffuer
ieg vnderstaait mig/ at ville Ydmy-
geligste/vnderdannigste/oc tienstac-
teligste/ *Dedicere* oc tilscriffue E. V.
denne liden Bog. Gud Altsom-
mectigste til ære/ Loff oc Prijss/ oc
der

den hellige StridsKircke her paa Jorden/til Vnderuisning/ Trøst oc Glede.

Derfaare beder ieg E. V. paa det Ydmygeligste/ J ville dette føye Arbeid til gunstige behagelighed annamme/At i visselige det ville giøre/ giffuer mig mod oc god Fortrøstning/Eders egne Velbyrdige oc indfødde Mildhed oc Dydighed / den som vden tuil anseer deris / som noget frembære velmenende / met en Tro oc ydmyge vilie/mere end Gaffuen eller Arbeidet i sig selff / i huor ypper eller ringe det kand være.

Her met Ynsker ieg Eder min fromme her Hoffmester/ oc fromme Frue Anne/ sampt E. V. kiere Børn/ Syskende oc gode Venner/ Guds yndest oc Naade/ Sundhed oc Karsked / til Liff oc Siel / oc alt

det gode som er vnder Liffsens Krone at forstaa / ved vor *HERRE IESVM CHRISTVM*. Det samme giffue oc mig oc det gantske Christelige Ridderskab / Gud Fader / Søn / oc den hellig Aand / huilcke ske Loff oc ære / Tack oc Prijss / fra Euighed oc til Euighed: AMEN / Amen: Naade / Naade. Giffuet i Malmø Hellig Trefoldigheds Søndag. *Aar. 1591.*

E. V. Forplictig Tienere /

Bertel Jespersøn / Predicker i Malmø.

En

En liden oc kort forklaring/
huad denne lille Bog inde-
holder oc Tracterer.
Oc paa huad Blad huer stycke er at
finde/ effter Bladenis
Tal.

Om Liffsens Krones Zirat oc pry-
delse/ met hendis trende Lær-
dom ꝛc.

Den I. Lærdom.

Den II. Lærdom.

Om Liffsens Krones Zirat oc Prydelse.

Paa det wi diſſ bedre kand vende oſſ Liffſens Krone til trøſt oc ſalig Vnderuiſning: Vil ieg faaregiffue Trende Lærdomme / oc dennem effter huer andre aff Guds Naade forklare.

I.

Den Førſte / at wi kand være diſſ viſſere paa den Lyckſalighed / ære oc Glede / ſom Liffſens Krone metfølger: oc ſamme bruge til Trøſt / Værquegelſe oc Lægedom / imod all Sorg oc modgang i dette ælendige Liff / ville wi flitteligen giffue act paa *Argumenter* oc beuiſninger / om det euige Liffs vished.

II.

Den Anden / ſkal være om Liffſens Krones Zirat oc Prydelſe induortis oc vduortis / aff ſine ædle Titeler oc Naffne: 12. Ædelſteene / oc andre Herligheds oc Lyckſaligheds vilkaar: vnder huilcke forſtaaes de Retfærdigis fuldkommen oc euige Hiertens Glede / Fryd oc Salighed vdi Himmerig.

III.

Den Tredie / skal være om *CHRISTI* Krones Seyerkircke / huorledis den i Himmerige / faar Seyer oc ære / som ved *CHRISTI* styrckis Mact er indlagt: skal prisse oc loffue Gud / oc *Triumphere* offuer sine Fiender euiglig.

I.

Om den Første Lærdom.

Den Første Lærdom / ville wi met wryggelige *Argumenter* oc beuissninger / styrcke oc bekreffte vor Hielm / som er Haabet / om det euige Liffs vished: i huilcket Liff / visselig oc sandelig Liffsens Krone er at forvente / som effter følger.

I.

Menniskens skabning.

Først / Menniskens er skabt icke aff
2. Jord aleniste / Men Gud selff blæsde først en Leffuendis Aand i hannem / oc skabte hannem til it Billede / som vaar sig selff

lig. *Gen: 1.* Det gaff Gud tilkende / at Menniſken vaar icke ſkabt til Døden oc endelig Fordærffuelſe / men til en Euig Guds tieniſte / vdi it euigt Leffnet.

Derneſt / Gud beuiiſte Menniſken i deris Skabelſe mangfoldige Velgierninger / ſom vaar Vdødelighed / vſkyldighed / Hellighed oc Retfærdighed : icke for dette timelige Liffs ſkyld alene / men meget mere til en begyndelſe oc en Haandfeſtning / paa det fuldkommen gode / i det euige Liff.

Fremdelis / er det at mercke / huad Forſæt Gud haffde / der Hand ſkabte Menniſken : oc ſette dem i det meget lyſtige Paradiſſ / ſom de ſkulde haffd leffuet vdi / i euig Lyckſalighed oc glæde / vden all Gienuordighed / om de haffde bleffuen beſtandige oc lyd Guds Røſt. *Ge*

II.

Guds euige Pactis Forbund.

Gud giorde en euig Pact oc Forbund met Abraham / der hand ſagde til hannem : Jeg vil oprette min Pact imellem mig / oc dig / oc din Sæd effter dig / hoſſ deris efftertommere / at det

skal være en euig Pact: saa at ieg vil
være din Gud oc din Sædis effter
dig. *Gen: 17.* Denne Pact kunde icke væ-
re euig/ vden at de Gudfryctige Mennisker
3. skulle opstaa fra de Døde/ oc leffue euinde-
22. lig. Derfaare kalder sig Gud/ de hensoff-
nede/ Abrahams/ Isaacs oc Jacobs Gud:
at de ere icke i den euige Død/ men leffue
hoss Gud/ som Legemet skal opuecke paa
den yderste Dag.

III.

Vidnisbyrd oc Forjættelser.

Iob. 19. Jeg veed at min Frelser leff-
uer/ oc hand skal her effter/ opuecke mig aff
Jorden: oc ieg skal her effter omgiffuis
met denne min Hud: oc ieg skal see Gud i
mit Kiød: oc ieg skal see Gud for mig/ oc
mine Øyen skulle skue hannem/ oc ingen
Fremmet.

Esa: 25. Oc den HERRE Zebaoth/
skal giøre alle Folck it Fet Gæstebud/ paa
dette Bierg/ it Gæstebud aff klar Vin/ aff
Fedmen/ aff Marg/ aff Vin/ i huilcken
ingen Berme er. Oc hand skal borttage
Jorde-

Jordekledet paa dette Bierg / som alle Folck er suøbt vdi: oc tecket / som alle Hedningene er tiltecket met. Thi hand skal opsluge Døden euindelig / oc den *HERRE* skal affstryge Graaden fra alle Ansicter: oc hand skal borttage sit Folckis forsmædelse i alle Land. Thi *HERREN* sagde det.

Dan: 12. Mange aff dem som ligger vnder Jorden oc soffue / skulle opuaagne. Somme til det euige Liff / oc somme til euige Skam oc skendsel. Men de som lære / skulle skinne som Himmelens skin: oc de som vise mange til Retfærdighed / lige som Stierner altid oc euindelig.

Matth: 25. De Retfærdige skulle gaa i det euige Liff.

Ioh: 3. Saa elskte Gud Verden / at hand gaff sin Enbaarne Søn / paa det / at alle de som Tro paa hannem / icke skulle fortabis / men haffue det euige Liff. Item / Huo som Troer paa Sønnen / hand haffuer det euige Liff.

Ioh: 6. Det er hans vilie som mig vdsende / at huo som seer Sønnen / oc troer paa hannem / skal haffue det euige Liff. Oc ieg skal opuecke hannem paa den yderste dag.

 Ioan: 10.

Ioan: 10. Mine Faar høre min Røst/ oc ieg kiender dem/ oc de følge mig/ oc Jeg giffuer dem det euige Liff: oc de skulle aldrig forfaris: oc ingen skal slide dem aff min Haand.

Ioh: 17. Oc det er det euige Liff / at de kiende dig alene / en sand Gud: oc den du vdsende *IESVM CHRISTVM.*

Rom: 6. Men Guds Gaffue/ er det euige Liff i *CHRISTO IESV* vor *HERRE.*

1. Cor: 15. Haabe wi alenitste paa *CHRISTVM* i dette Liff: da ere wi de ælendigste iblant alle Mennisker.

Philip: 1. Jeg haffuer lyst til at skillis bort / oc være hoss *CHRISTVM.* Oc Cap. 3. Vor omgengelse er i Himmelen/ hueden wi oc vente Frelseren *IESVM CHRISTVM* vor *HERRE:* Huilcken som skal forklare vort ringe Legeme/ at det skal vorde lig ved hans forklarede Legeme/ effter den Krafft / som hand oc kand giøre sig alting vnderdanig.

Heb: 13. Wi haffue her ingen bliffuendis Stad / men wi søge effter den tilkommende.

1. Pet: 5. All Naadens Gud / kallede oss til sin euige Herlighed i *CHRISTO IESV.*

1. Ioh: 2. Oc det er den Forjættelse / som hand loffuet oss: det euige Liff. Oc Cap. 5. Oc dette er det Vidnisbyrd / at Gud haffuer giffuet oss det euige Liff / oc dette Liff er i hans Søn. Huo som haffuer Guds Søn / hand haffuer Liffuet

IIII.

Atskillige vnderlige Mirackler.

Gud Almectigste haffuer i Gierningen beuist det / som hand vdi det wsynlige / sandrue Ord haffuer forloffuet.

Elias raaber til *HERREN* offuer den Enckis døde Barn vdi *Sarepta*, oc siger: *HERRE* min *GVD.* Lad dette Barns Siel komme i hannem igen: Oc *HERREN* hørde *Eliæ* Røst / oc Barnens Siel kom i hannem igen / oc bleff leffuendis. *1. Reg. 17.*

Elizæus giorde oc sin Bøn offuer den Sunamitiske Quindis døde Søn: oc hand bleff leffuende igen. *2. Reg: 4.*

Item / der *Elizæus* vaar død / oc det

hende sig / at mand kaste en døder Mand i hans Graff / som rørde ved hans Been / da bleff den leffuendis / oc stod op paa sine Føder. *2. Reg: 13.*

Disse vnderlige Gierninger / som saaledis skede ved Propheterne / vaare aff Gud / oc Guds ords Krafft: oc icke aff Menniskelig mact oc formue.

At *CHRISTVS* aff sin Guddommelige Krafft / haffuer mact offuer Døden oc Liffuet / oc kand opreise oc giffue Liffuet naar hand vil: lod hand paakende met disse try Mirackler.

Først hoss *Iairi* Daatter / huilcken hand i sine Forældres Huss oc neruærelse / opuacte fra de Døde. *Matth. 9.*

Dissligeste hoss den Fattige sorgfuld Enckis Søn / som vaar nu allerede vdbaaret aff Nain: huilcken hand gaff sin Moder igen leffuendis *Luc. 7.*

Det samme lod hand oc see paa *Lazarum*, som paa Fierde dag haffde været begraffuet / oc maatte dog være *CHRISTI* Ord lydige: opstaa oc komme her frem vdaff Graffuen it leffuende Menniske. *Ioh. 11.*

Exem-

Exempel.

Met dem haffuer oc Gud beuist det euige Liffs vished.

For Vandfloden haffue wi tuende merckelige Exempler. Det Første/er *Abels*: Der om læse wi saaledis. Gud sagde til *Cain*, din Broders Blods røst raaber til mig aff Jorden. *Gen: 4.*

Det Andet/ *Enochs*. Saa siger Scrifften: Der *Enoch* vaar gammel *365.* Aar: oc efterdi hand førde it Gudfrycktigt leffnet/ tog Gud hannem bort/ oc Hand bleff icke mere seet. *Gen: 5.*

Effter Vandfloden haffuer wi oc tho Exempler. Det Første: *Elias* bleff leffuendis optagen til Himmelen i en gloendis Vogn. *2. Reg. 2.*

Det Andet er *Moses*, som Scrifften vidner om/ saaledis: *HERREN* Jordede *Mosen* i en Dal/ i *Moabiternis* Land mod *Peors* Huss/ oc ingen ved endnu hans Graff. Disse er herlige Exempler om det euige Liffs vished.

VI.

Paraboler oc Lignelser / met dem giffuer oc Gud det samme tilkiende.

Monne icke de Paraboler om den Rige
16. Mand oc *Lazaro*: Om de Ti Visse Jom-
t. 25. fruer oc de Ti daarlige / nocksom giffue
tilkiende: at her er en Opstandelse at for-
uente/ effter huilcken skal følge de Wgude-
ligis Pine/ oc de Retfærdigis euige oc wen-
delige Glede.

VII.

Guds Børns endrectige Samtycke oc stadig bekendelse/ om det euige Liff/ skulle wi ocsaa vel acte i disse efterfølgende Troes bekendelser.

I den Første Bekendelse/ som Apostlerne giorde/ før end de spredis ad / at Predicke Euangelium offuer den gantske Verden/ staar: **Jeg troer det euige Liff.**

1. Den Anden Bekendelse / som kal-
dis *Athanasij*, siger klarlige / at *IESVS CHRISTVS* skal igenkomme/ at Dømme de Leffuendis oc de Døde: oc i hans Tilkommelse/ skulle alle Mennniske opstaa/ huer met sit Legeme/ oc skulle giøre Regen-

skab

skab for huad de haffue giort. Huem der haffuer giort gaat/ hand skal indgaa i det euige Liff: men huem der haffuer giort ont / hand skal indgaa i den euige Ild. Huad kand sigis Forstandeligere / om Opstandelsen/ Oc huad effter Opstandelsen skal skee.

Den Tredie Bekendelse/ bleff giort i I
Nicæa, i Tryhundrede Bispers neruærelse/ som saade hoss hin anden oc befattede deris Troes bekendelse/ imod de *Arrianer*: i samme Bekendelse talis om *CHRISTI* Sæde hoss Guds høyre Haand/ oc huor hand skal igenkomme / met stor Hærlighed/at Dømme de Leffuendis oc de Døde: effter huilcken Dom / hand skal faa it Rige/ huilcket aldrig skal faa ende.

Den Fierde bekendelse/ bleff tilsam- II
menscreffuet aff *Ambrosio* oc *Augustino*, huilcken kaldis *Te Deum laudamus*. I den staar saa/at *CHRISTVS* sider hoss Guds høyre Haand/ i Faderens Herlighed/ oc effter som wi Troer/ da skal hand igenkomme som en Dommere. Oc paa det wi kunde bliffue bestandige paa den Dag: da bede wi i den samme Troes bekendelse / at

denne

denne Dommere vilde komme sine Tienere til hielp / som hand haffuer igenløst met sit dyrebar Blod. Disse ere de Fire Troes bekendelser / huilcke brugis i den Hellige Kircke / huer dag: til at bekende vor Tro / om Legemens Opstandelse / oc andre Artickler for Gud i Himmerig / Dieffuelen / oc alle Mennisker / gode oc onde.

VIII.

Martires Frimodige bekendelse i deris Pine. De hellige Martires met deris store Frimodighed / bekendelse oc Taalmodighed i deris Pinactighed / gaff tilkiende: at de haffde den hellig Aand / som gaff dem Vidnisbyrd i deris Hierter / at deris Legemer / (som bleff brent / Marteret / eller opæt aff vilde Diur / Fule / oc aff Fiskene i Haffuet / eller i andre maade ynckeligen omkommen /) visselig paa Dommedag skulde opstaa til ære oc glæde: ob haabede stadelige / at effter dette Liff skulde følge it andet / som skulde vare stedse oc altid. Huorledis at Guds bekendere haffuer stridet met denne Hielm / som er det euige Liffs oc Fæderne Lands Haab: ville

wi høre i nogle faa Exempler ieg vil her an-
tegne.

I *Machabeernis* anden Bogs *7. Cap.* Læse wi en gruelig Historie/ om siu Brø-
dre/ som bleffue ynckelige tagne aff dage/
for de vilde icke imod Guds befalning/ æde
Suine Kiød: Men vilde heller lade see met
deris Exempel/ huad deris Tro haffuer
været om det euige Liff.

Den Første sagde met stort mod/ at 1.
hand vilde før dø/ end handle noget imod
sine Forfædris Lower oc skick. Enddog at
Tungen bleff skaaren aff hannem. Item/
Hender oc Fødder/ oc siden bleff stegt i en
Pande: Dog alligeuel bleff hand trøstig
indtil enden/ aff det Haab hand haffde
om det euige Liff.

Den Anden led oc stor Pine/ han- 2.
nem toge de Hud oc Haar aff/ oc pinede
hannem ynckelige: Men som hand laa nu
i det yderste Aandefang/ sagde hand til
Kong *Antiocho:* Du forbandede Men-
niske/ du tager vel dette timelige Liff fra
mig/ men all Verdens *HERRE* skal op-
uecke oss/ som dø for hans Low skyld/ til det
euige Liff.

Den

3. Den Tredie hand racte Tungen vd/ oc streckede Henderne frem oc sagde frimodelig: Disse Lemmer haffuer Gud aff Himmelen giffuet mig/ derfaare vil ieg gierne lade dennem fare for hans Low skyld: Thi ieg haabis at hand skal vel giffue mig dennem igen.

4. Den Fierde der hand skulde nu dø/ da talede hand saare trøstelige/ om det Haab/ at hand skulde opueckis til Liffuet/ om hand skulde end slaaes ihiel.

5. Den Femte sagde til *Antiocho*: Du est it Menniske/ oc skalt dø: men effterdi/ at du est Veldig paa Jorden/ da giør du huad du vilt. Men du skalt icke tencke/ at Gud haffuer aldelis forlat oss/ Tøffue en liden stund/ saa skalt du befinde/ huor mectig Gud er/ som skal plage dig/ oc din Sleet.

6. Den Siette/ der hand skulde dø/ sagde hand til den/ som lod hannem affliffue: Du skalt icke bedrage mig. Thi at wi haffue vel fortient denne Pine: fordi at wi haffue Syndet imod vor Gud. Men det skal icke gaa saa hen met dig/ at du raser imod Gud/ oc handler saa fortrædelig met oss.

Den Siuffuende/som vaar den yngste Søn / hand sagde: Jeg vil giffue mit Liff hen for mine Forfædris Low skyld/ lige som mine Brødre / oc raabe til Gud/ at hand skal snarlig bliffue sit Folck Naadig: Men du skalt straffis effter Guds Dom / som du haffuer fortient met din Hoffmodighed.

Moderen / der hun saa sine Sønner saa dø / den ene effter den anden / paa en dag: da led hun det met stor Taalmodighed / for det Haab skyld / som hun haffde til Gud / oc til det euige Liff / i huilcket hun oc sine Sønner skulde faa deris Aande oc Liff igen.

S. Peder / der hand effter Keiser *Neronis* befalning / skulde Kaarsfestis: met mange Ord gaff tilkiende / sit Frimodige Hierte / oc Haab / om Legemens opstandelse oc det euige Liff / oc sagde: Først til sin Høstrue (som samme dag lide Martir oc Pine) O *Petronella* min kiere Høstrue / tenck paa den *HERRE IESVM.* Derneſt bad hand dennem som hannem skulde Kaarsfeste / at de vilde vende hans Fødder imod Himmelen / oc Hoffuedet imod Jorden:

den: fordi hand kende sig icke værdig at henge som hans Frelsere/ met Hoffuedet op oc Fødderne ned/ der om scriffuer *Egisippus.*

Fremdelis iblant mange trøstelige ord som hand haffde paa sit Yderste/ sagde hand: O HERRE IESV CHRISTE, du Leffuende Guds Søn/ Jeg tacker dig/ met Mund oc gantske Hierte. Du est mig alting/ Dig allene lengis ieg effter: fordi du est den Retfærdige Guds Søn / dig befaler ieg dine Faar/ som du mig antuordet haffuer: samle / beuare oc fød dem: du est Dørren/ Faarestien/ Døruocteren/ Føde/ Hyrde / oc deris euige værquegelse: Dig met din Fader/ oc den hellig Aand/ ske loff/ ære oc priiß til euig tid: oc alle som det hørde / suarede *Amen.* Saa soff hand sacteligen hen i HERREN, *Anno* CHRISTI 70. effter Christi Opstandelse 36. Aar/ den 29. *Iuny.*

Om S. Staffens frimodige Hierte imod sin Død/ kand wi læse i Apostlernis gierninger saaledis: Hand vaar fuld aff den hellig Aand / saa op i Himmelen/ och saa Guds Herlighed/ oc IESVM staa

hoſſ Guds høyre Haand / oc ſagde: Jeg ſeer Himlene obne / oc Menniſkens Søn ſtaa hoſſ Guds høyre Haand. Item / ſagde hand: *HERRE IESV* anamme min Aand. *Act.* 7.

Policarpus (ſom haffde været *Iohannis* Euangeliſtes Diſcipel) der hand aff en Tyran bleff befalet / at hand ſkulde forbande *CHRISTVM*: Da ſuarede hand frimodeligen: Huorfaare ſkulde ieg forbande den ſom ieg haffuer tient i 86. Aar / oc haffuer aldrig giort mig til onde / men alle dage beuiſt mig alt gaat. Den tid hand bleff ført til Ilden oc ſkulde brendis / ſagde hand: Jeg frycter aldelis intet for denne Ilds Lue / ſom ſnarligen ſkal vdſlyckis: men de Vgudelige er en anden Ild forſeet / ſom aldrig ſkal vdſlyckis. Der effter met it friit mod ſpringer hand ſelff i Ilden / oc den gammel Mand ſtaar ſaa i Luen / tacker Gud / oc met høy Røſt giorde ſin Bekendelſe: Ildens Lue haffuer giffuet ſig fra hans Legeme / lige ſom it Seil / der er fuld aff Vær / kand giffue ſig fra en Skisbmaſt / met alle deris Forun-

dring som saa der paa. Paa det sidste bleff hand effter Tyrannens Befalning / aff Bøddelen igennemstungen met it Spiud / da vdrand der aff hans Legeme Blod saa offuerflødige / at det vdslyckte den gantske Ild.

13. *Babilas* en herlig Biscop i *Antiochia*, vnder Keiser *Decio* met try sine Børn / for *CHRISTI* oc Euangelij bekendelse / bleff ihielslagen. Der hand skulde affhuggis / begærede hand at disse Jernlencker / met huilcke hand haffde været bunden / maatte Begraffuis met hans Legeme / at det icke effter Døden skulde miste sin *Zirat* oc beprydelse.

[illegible] *S. Laurentius* der hand laa paa Rysten / oc effter samme Tyrans befalning skulde stegis / sagde hand met stor Frimodighed / sig ingen Vee eller Pine at fornemme / Men aff disse Kul værquegis oc leskis. Fremdelis sagde hand til Tyrannen / som der stod hoss: Nu er den ene Side nock stegt / tag for dig aff den oc æd / oc vend Stegen / etc. Paa det sidste befalet hand *IESV CHRISTO* sin Siel / oc soff sactelig hen.

Ignatius,

Ignatius, Iohannis Euangelistæ Discipel / en Biscop i *Antiochia*, der en Tyran vilde nøde hannem til at necte *CHRISTVM*, da suarede hand: Huorlunde kunde det være muligt / at ieg kand necte hannem / hues Naffn der er screffuet i mit Hierte? Der Tyrannen det hørde / lod hand *Ignatium* opskære / oc tog hans Hierte vd / oc lod det skære vdi mange stycker / oc huor hand skar / da stod dette Naffn *IESVS*.

Flere Martires frimodige bekendelse oc skønne **Haab** om Legemens Opstandelse oc det euige Liff: Vil ieg icke opregne / at det skal icke vorde den Christne Læsere kedsommeligt.

Disse *CHRISTI* Bekendere / oc andre Guds Martir / som haffuer lid Død oc Pine for *CHRISTI* oc Euangelij bekendelse / haffuer hafft paa Hoffuedet **Saligheds Hielm** / det er / it stadigt Haab / at Gud effter dette Timelige / vilde giffue dem det euige Liff: oc naar de vaare fordreffne aff Verden / Gud vilde da visselige anamme deris Siele ind i

Himmerig: oc paa den yderste Dag opuecke deris Legemer til det euige Liff / oc da skulle bliffue ligformede *IESV CHRISTI* Legeme/ effter den Krafft/ som hand kand giøre sig alting vnderdanig. *Philip. 3.*

IX.

Visse oc vbesuigelig Pant oc Beseiling.

Til ydermere Foruaring oc større Fortrøstning her paa/ haffuer *CHRISTVS* giffuet oss tuende visse oc vbesuigelige Pant.

Først/ det vsynlige / dog Krafftige/ som er den hellig Aand. Der om taler *Paulus* til de *Rom. 8. Cap.* Der som nu hans Aand/der opuacte *IESVM* fra de Døde/ boer vdi eder/ da skal oc den samme som opuacte *CHRISTVM* fra de Døde/ giøre eders dødelige Legeme leffuendis / for den skyld/ at hans Aand boer i eder.

Dernest / er de Høyuerdige Sacramenter/ som it synligt ord for vore vduortis

tis Sind. Thi lige som Daabens Sacrament er it tegn / baade til den Aandelige opstandelse fra Synden/oc den Legemlig/ fra Døde: Saa er *CHRISTI* Nadere it visse tegn til det euige Liff/ som wi skulle bekomme oc leffue vdi ved *CHRISTVM.* Her om taler de Hellige Lærefædre *Irinæus* oc *Cyrillus* i denne meening. Efftherdi at vore Legemer æder *CHRISTI* Legeme / oc dricke hans Blod vdi Sacramentet / da er det vmueligt / at vore Legeme skulle aldelis vorde til intet vdi Jorden: Men effterdi *CHRISTI* Legeme leffuer oc er Vdødeligt/ oc vore Legeme haffue anammet det til sig/ saa at *CHRISTVS* er i oss / oc wi vdi hannem: da haffue wi i saa maade en vis Haab / om Legemens opstandelse oc det euige Liff.

X.

CHRISTI Død / Opstandelse oc Himmelfart/ nocksom Vidner/ at der er it euig Liff at foruente / effter dette timelige Liff.

Først/ *CHRISTI* Pine oc Død.

Guds Søn haffuer suet blodige Sued / er bespottet / Hudstrugen / Kaarsfest / vdgy-

 det

det sit Blod / vdstracte sine Blodige Hender/Arme oc Been/ ja sit gantske Legeme: oc paa det sidste Døde paa Kaarssens Galie/ paa det/ at Alle wi som troer paa hannem / icke skulde fortabis/ men haffue det euige Liff. *Iohan. 3.*

Iohan. 10. Jeg lader mit Liff for mine Faar. Item / Jeg giffuer mine Faar det euige Liff.

1. Cor. 1. IESVS CHRISTVS er giort oss aff GVD, til Vissdom/ til Retfærdighed / til Hellighed / oc til Igenløsselse.

1. Pet. 3. CHRITSVS haffuer en tid lid for vore Synder: den Retfærdige for de Vretfærdige / paa det hand kunde føre oss til Gud.

Dernest / CHRISTI Opstandelse beuiser det samme. CHRISTVS som er den Christne Kirckis Hoffuet / Kong / Prest oc Brudgom / opstod fra de Døde / til det euige Liff: Saa skulle wi ocsaa / som ere hans Lemmer/ Rige/ Præstedom/ Brud oc vdualde Børn/ følge hannem.

Frem-

Fremdelis CHRISTI Himmelfart.

Acto. 1. Oc hand bleff opløfft / at de saae der paa / oc en Sky tog hannem op for deris Øyen. Oc der de saae effter hannem / at hand saa foer op til Himmelen / see da stod tho Mend hoss dem i huide Klæder / huilcke der oc sagde: Denne *IESVS*, som er optagen fra eder til Himmelen / skal komme lige som i haffue seet hannem fare til Himmelen. Oc *CHRISTVS* siger: At det er hans vilie / at huor hand er / der skulle wi være. *Iohan. 17.*

XI.

CHRISTI Daabs Historie

Matth. 3.

Er oc it Vidnisbyrd / om det euige oc Himmelske Liff. Der hørdis aff Himmelen / Gud Faders Røst offuer sin Søn / som lod sig Døbe i Jordan: Denne er min Elskelige Søn / i huilcken ieg haffuer behagelighed. Den Hellig-Aand kom ned offuer hannem i en Due lignelse. Derfaare er der it euige Liff / i huilcket *GVD* leffuer met sine hellige Engle / som altid seer hans Ansict.

XII.

CHRISTI Forklarings Historie

Matth. 17.

Er it wryggelig Vidnisbyrd om det euige Liff. Den euige Fader raaber ned aff Himmelen. **Denne er min elskelige Søn / hører hannem.** Guds Søn sees her paa Tabor Bierg aff sine Apostler i skinnende Klarhed oc Herligheds skickelse. Her trøster hannem imod sin Død tuende Propheter/ som kom ned aff Himmelen. Den første er *Elias*, som bleff opført til Himmelen i en gloende Vogn. Den anden er *Moses*, som tilforne vaar Død/ 1503. Aar. Huorfaare det er vist oc fast / at Menniskens Siele/ naar de skilies fra deris Legemer/ bliffuer Wdødelige/ oc derfaare er der it andet Liff/ end det som wi dødelige Mennisker her vdi leffuer.

XIII.

Guds Retfærdighed.

Den endelige Beslutter/ at her er Legemens Opstandelse at foruente. Guds Retfærdighed vdkreffuer/ at den som leffuer ilde / hannem skal vederfaris ont: oc

den

den som giør det som gaat er/ hannem skal vederfaris det som gaat er. Nu forfarer mand det anderledis at være i denne Verden. Thi at mand kand tit see / at mange Vgudelige / haffue gode dage her i Verden / oc hendø i deris Synd oc ondskab/ vden synderlige straff: oc mange Gudfryctige plagis her vnder Kaarsset / ja end oc saa dø i største ælendighed for Verden. Korttelig / mand tit seer / at jo argere Skalck/ jo bedre Lycke: jo bedre Christen/ jo større Kaarss / saa at det ene kand icke bie det andet.

Huorledis at fromme forarger dem aff de Vgudeligis Lycke/och saa gaat som vil gaa i Rætte met vor *HERRE*, oc hui Gud det saa bestiller: det maa wi see i *Dauids, Iobs, Ieremiæ*, oc *Salomons* Exempler. Huor wi kand høre disse hellige Mends Domme / om de Vgudeligis Lyckfalighed: som dog icke kand tage en god ende/ som Historier der om vduiser. Psal. Iob. Iere. Sap.

Efterdi her i Verden met de Fromme/ oc Vgudelige / det gaar saa seldsomt til / som sagt er: Da kand wi endelige beslutte / at Legemens Opstandelse skal

 ske/

ske / oc skal følge effter dette Liff / it andet Liff: huilcket alt det som nu gaar [illegible]dsomt til / oc siunis for vore Øyne / at være noget imod Guds Retfærdighed / skal rettis / i det at de tro Vduaalde / skal bekomme / oc siden til euig tid beholde / Fuldkommen ære oc Glede: De Vgudelige / som haffuer fortørnet den euige oc wendelige Gud / skal faa Euige oc wendelige Pine / som de skulle lide paa Siel oc Legeme / met huilcke de haffue bedreffuet Synd oc ondskab her i Verden.

XIIII.

De Vgudeligis sørgelige oc wnyttelige Penitentze paa Dommedag.

Sap. 5. Den Retfærdige skal staa met stor frimodighed / imod de Vgudelige som hannem fortrengde / oc bortkaste hans arbeide. Naar de see saadant / da skulle de gruelige forfærdis / for saadan Salighed / som de haffde icke forseet sig til: oc de skulle tale til huer andre met anger / oc sucke aff Aandens angest. Dett er den / som wi haffue tilforn holdet for Spot / oc for it

haan-

haanligt vidunder/ Wi daarer holte hans leffnet for Galenskab/ oc hans endeligt at være skammeligt: huorledis er hand nu regnet iblant Guds Børn/ oc hans Arff er iblant de Hellige? Fremdelis siger *Salomon:* de Retfærdige skulle leffue euindelige/ oc *HERREN* er deris Løn/ oc den høyeste sørger for dem. Derfaare skulle de faa it herligt Rige/ oc en deilig Krone aff *HERRENS* Haand.

XV.

Samuittigheden/ som er Guds Dom om vore gierninger/ gode oc onde/ effter huilcken der følger enten Glede eller Sorrig: kand oc bære Vidnisbyrd om det euige Liffs vished.

XVI.

Paa dette Haab/ at her er en Opstandelse at foruente/ oc it bedre Liff effter dette Liff/ er mange Guds Børn gladelige gaaet til deris Død.

CHRISTVS paa Kaarsset/ talede sit sidste Ord saaledis: O Fader/ i din Haand befaler ieg min Aand. *Lucæ. 23.*

Stephanus haffde lærd den samme Konst/ aff vor *HERRE IESV CHRISTO*, der hand paa sit yderste sagde: O *HERRE IESV*, anamme min Aand. *Act. 7.*

Dauid der hand vaar bleffuen gammel/ tit oc offte/ ja paa sit Yderste/ bad oc sagde: O Fader/ i din Haand befaler ieg min Aand. *Psal: 31.*

Met saadanne herlige Beuisninger/ som nu opregnet er om det euige Liffs vished: haffuer alle gode Christne/ fra Verdsens begyndelse styrcket deris Tro oc Haab / oc der ved offueruunden all Dødens Forskreckelse / lid Siugdom / oc allehaande ælendighed / met Hiertens forlengelse effter en ærefuld oc glædelig Opstandelse paa Dommedag / oc det euige Liff.

Denne Salighedens Hielm / som er Haabet om det euige Liffs oc Fæderne Lands vished / som nu er bestyrcket oc bekrefftet / met wryggelige Beuisninger oc Vidnisbyrd/ skulle wi sette paa Hoffuedet oc bruge.

I. Først i Forfølgelse.
II. Dernest i Modgang.
III. Fremdelis i Dødsens tid.

I.

Først i Forfølgelse. Stundem tilsteder Gud/ at nogle skal met deris Blod oc Død/ besegle hans Ord oc Sandhed/ oc ynckelige bliffuer Marterede/ som ere haarde Hoffuitslag: huilcke ingen kand taale eller vdstaa/ vden de haffuer foruaret deris Hoffuit met Salighedens Hielm/ som er Haabet/ det er: De Haabis/ troer oc trøster sig/ at der som de mister det timelige/ da vil Gud for *CHRISTI* skyld/ giffue dennem igen det euige Liff: Oc der som Verden opsiger dem Platz/ Huss oc værelse/ da haabis de at faa Platz oc Herberge/ i det euige Himmelske Fæderneland/ *CHRISTI* Faders Rige/ huor der er mange Tabernackel oc Bolige. *Ioh. 14.* Oc kand sige met it Trøstigt oc frimodigt Hierte: Velan/ leffue wi icke her timelig/ da skal wi leffue der euiglig. Denne Hielm/ som er det euige Liffs oc Fæderne Lands Haab/ kand huercken Dieffuelen/ Synden/

den / eller Døden igennem hugge. Aarsagen er / om de end skønt tager oss fra Liff oc leffnet / Høstru oc Børn / saa kand de dog icke tage Himmelen fra oss / som wi siunger: **Tager de bort vort Liff / Gods / ære / Børn oc Viff / wi passer ey der paa / de kunde icke mere faa / Guds Rige wi dog beholde.**

Kortelig: Alle *CHRISTI* Bekendere oc Guds Martirer / som haffuer lid Død oc Pine for *CHRISTI* oc Euangelij Bekendelse / haffuer hafft paa Hoffuedet **Saligheds Hielm**: det er / it stadigt Haab / at Gud effter dette timelige / vilde skencke dem det ewige Liff: Oc naar de vaare fordreffuen aff Verden / hand da visselig vilde anamme deris Siele ind i Himmerig / oc paa den yderste dag opuecke deris Legemer / at de skulde bliffue ligformede *IESV CHRISTI* Legeme / effter den Krafft som hand kand giøre sig alting vnderdanig. *Philip: 3.*

II.

Dernest / i Modgangs tid / skal Gudfryctige oc Trofaste Hierter / giøre

sig her aff en Kostelig Lægedom/ imod all
deris Sorg oc Bedrøffuelse i denne ælen-
dige oc suigefuld Verden / i saa maade:
De skulle Haabe oc Tro paa *IESVM
CHRISTVM*, som er en *HERRE* offuer
Dieffuelen/ Verden oc alting/ formedelst
huilcken wi skulle vente it andet oc bedre
Liff: Oc Gud skal frelse oss aff all Nød/
Sorg/ Modgang oc all wlycke/ oc legge
vnder vore Fødder/ det oss nu trenger/ Oc
da icke mere siunge: Men wi leffue
paa Jorden her/ met Døden er wi
omfangen/ etc. Icke heller mere Raabe:
Aff dybsens Nød O. *HERRE* *Psal:*
raaber ieg til dig: oc icke mere raabe met
Paulo, O mig ælendige Menniske/
huo skal forløse mig: Men i Himme-
rig Triumphere / loffue oc prise Gud /
sigendis: *Te Deum laudamus:* O Gud
wi ære oc loffue dig. Item/ Hellig/ *Esa*
Hellig/ Hellig est du HErre Gud
Zebaoth. Oc met S. Pouel sige/ Gud *1. C*
ske loff/ som haffuer giffuet oss Seier
ved

ved vor *HERRE IESVM CHRISTVM.* Lader oss derfor altid bede oc sige: O Gud / hielp at wi bliffue ved Haabet / som voris Sielis trygge oc faste Ancker.

III.

Fremdelis vdi Dødsens tid / skulle wi bruge Haabet om det euige Liff.

Vdi Dødsens tid / forsømmer Dieffuelen sig ingelunde / men opretter da / huad hand meener tilforn at kunde være forsømt / oc legger da alle Aarer for borde / at hand kand driffue Menniskē til Fortuilelse / om Legemens Opstandelse. Dieffuelen Frister mange paa deris Sotteseng / oc paa deris yderste stund / lader dem icke bliffue wforsøgt / i det hand stormer hart ind paa dem / oc skiuder farlige Pile i deris Hierter / oc meenlige saaledis: O du arme oc ælendige Menniske / nu ligger du oc skalt dø / naar Hiertet er brøstet / oc Øyen oc Mund er skiult / kastis dit Legeme hen vdi den sorte Jord; du skalt aldrig staa op

aff Døde/ Ja aldrig faar du til Liffs igen/ thi det er wueligt/ Orme skal fortære dit Legeme/ oc du skalt bliffue til Jord: Huad vilt du end da Haabe dit Legems opstandelse? Saadanne farlige Pile oc Fristelser skal affuergis/ baade met Troens Skiold / oc met Saligheds Hielm eller Stormhat / som er it stadigt Haab / at wi stadelige Haaber oc ere vis paa vore Legemis Opstandelse paa Dommedag. Fordi wi opløffte vore Hierter til *IESVM CHRISTVM*, som er opstaaen aff døde/ hand kand opreyse oss / Fordi hand er en Almectige Gud / oc hand vil / fordi hand er vor Broder/ delactig i den samme Menniskelig Natur som wi ere. Derfaare siger *Paulus* til de *Philipper:* Vort Hiem er vdi *Philip*
Himmerig/ huor fra wi fortøffue Frelseren den *HERRE IESVM CHRISTVM*, Huilcken som skal omskiffte vore ringe Legemer / at de bliffue hans ærefulde Legeme lige / ved den Krafft oc Macht/ som hand kand giøre sig alting vnderdanig. *Philip: 4.*

II.

Om den Anden Lærdom.

Om Lifsens Krones wsigelige Zirat oc Prydelse.

Lifsens Krone Ziris / Beprydis oc Høyligen loffuis/ aff Fire besynderlige Ting.

I. Først/ aff Trøstelige oc skønne Titteler oc Naffne / som den Neffnis met.

II. Derneſt / aff Sex Ædelsteene vduortis / met huilcke den bepryder oc ærer de Retfærdigis Legemer i det euige Liff.

III. Fremdelis / aff Sex dyrebar Steene induortis/ met huilcke hun Zirer oc gleder Guds Børns Siele vdi Himmerige.

IIII. Item / Loffuis æris oc besmyckis samme Krone/ aff Fem andre herligheds oc Lyckſaligheds vilkaar/ som den metfølger euiglig.

1.

Det Første.

Wissens Krone Ziris oc Beprydis: Først met Trøste-lige oc Dyrebare Titteler oc Naffne/ som er:

1. En Forsamling til Forfædre.

Gen: 25. Abraham bleff Siug oc Døde i en rolig Alder/ der hand vaar gammel oc mæt aff dette Liff/ oc bleff forsamlet til sit Folck. *Gen: 49.* Jeg/ (siger *Iacob*) bliffuer samlet til mit Folck.

Num: 20. Lad *Aaron* (siger *HERREN*) samle sig til sit Folck.

En herlige Trøst/ at de Retfærdige forsamlis hen til deris rette Fæderne Land/ som er Himmerigis Rige/ der som flere Landsmend er tilforne hendragne oc findis for dem: Ja der som alle Guds Børn sanckes oc samles tilhobe/ saa mange som været haffue aff første Verdens begyndelse/ oc bliffue til hendis ende: oc da til euig tid/ sidde met *Abraham, Isaac* oc *Iacob* i Himmerigs Rige. *Matth. 8.*

2. Leffuendis Baand.

1. Sam. 25. Abigail sagde til *Dauid:* Min Herris Siel skal være indbunden i de Leffuendis Baand / hoss *HERREN* din Gud.

3. Leffuendis Lande.

Psalm. 116. Jeg skal vandre for *HERREN* i de Leffuendis Lande.

4. Herberg.

Esa: 26. Saa siger *HERREN:* Gack bort i it Kammer mit Folck / oc luck Dørren til effter dig / skiul dig it lidet Øyeblick/indtil Vreden gaar offuer.

5. Guds Haand.

Sap: 3. De Retfærdigis Siele ere i Guds foruaring (det er / Haand) oc ingen Pine skal røre dem.

Psal: 31. Luc. 23. O *HERRE*, O Fader/ vdi din Haand/ befaler ieg min Aand.

6. Rige/ Vold oc mact.

Dan: 7. Men Riget / Vold oc Mact / vnder den gantske Himmel / skal giff-

giffuis den Høyestis hellige Folck / hues Rige er euigt/ oc all Mact skal tiene oc lyde hannem.

7. Liff. *Matth.* 7.

Den Port er sneffuer / oc den Vey er trang/ som fører til Liffuet.

8. Himmerigs Rige.

Matth. 7. De skulle icke alle som sige til mig/ *HERRE, HERRE*, komme ind i Himmerigs Rige: Men de som giør min Faders vilie i Himmelen. *Matth.* 5. Salige ere de Aandelige Fattige/ Thi Himmerigis Rige er deris. Item / Salige ere de som lide Forfølgelse for Retfærdighed/ Thi Himmerigs Rige er deris.

9. Himmelen.

Matth. 5. Salige ere i naar Menniskene bespotte oc forfølge eder for min skyld/ oc tale allehaande ont paa eder / om de liuge det: Gleder oc Fryder eder/ det skal vel betalis eder vdi Himmelen.

10. Guds Rige.

Marc. 10. Lader smaa Børn komme til mig/ oc forhindrer dem icke / Thi

Guds Rige hører saadanne til. *Iohan. 3.* Sandelig/Sandelig/ siger ieg dig: Vden saa er / at nogen bliffuer fød paa ny / da kand hand icke see Guds Rige. Item/ Sandelig / Sandelig / siger ieg dig: Vden saa er / at nogen bliffuer fød aff Vand oc Aanden/da kand hand icke komme i Guds Rige. *Act. 14.* Met megen Bedrøffuelse skal wi gaa i Guds Rige.

11. Paradiß.

Luc. 23. I Dag skalt du være met mig i Paradiß.

12. Abrahams Skiød.

Luc. 16. Oc det begaff sig / at den Fattige døde / oc Englene bare hannem i Abrahams Skiød.

13. Euige Bolige.

Luc. 16. Giører eder Venner aff den wretfærdige Mammon/paa det/naar i haffue nu behoff / de skulle da anamme eder i de euige Bolige.

14. Christi Faders Huß.

Iohan. 14. I min Faders Huß ere mange værelse.

15. Guds oc Jesu Christi Rige.

Ephe: 5. Det skulle i vide / at ingen Skiørleffnere / eller Wreen / eller Gærige (huilcken der er aff Guds Tienere) haffue Arffue i CHRISTI oc Guds Rige. oc *Galat: 5.*

16. Wforgengelig / wbesmittelig / oc wforuisnelig Arffue.

1. Pet. 1. Loffuet være GVD / vor HERRIS IESV CHRISTI Fader / som haffuer igenfød oss / effter sin store Barmhiertighed / til it leffuende Haab / formedelst IESV CHRISTI Opstandelse / fra de Døde / til en wbesmittelig / wforgengelig / oc wforuisnelig Arffue / som beholdis i Himmelen til eder.

17. Salighed.

1. Pet. 5. Den Arffue / som aff Guds Mact bliffuer beuarede / formedelst Troen til Salighed / huilcken der er bered / at hun skal obenbaris i den sidste tid.

18. Lycksalighed.

Apoc: 14. Salige ere de Døde / som dø her effter i HERREN.

19. En Sted for Stolen oc for Lammet.

Apoc: 7. Der effter ſaa ieg: oc ſee/ en ſtor Skare huilcken ingen kunde telle/ aff alle Hedninge oc Folck/ oc Tungemaal/ ſtod for Stolen oc for Lammet/ Klæde met huide Klæder/ oc Palmer i deris Hender.

20. Leffuende Guds Stad oc Himmelſke Jeruſalem.

Heb. 12. Men i ere komne til den Leffuende Guds Stad/ til det Himmelſke Jeruſalem/ oc til mange tuſinde Englers mangfoldighed/ oc til de Førſte føddis menighed/ ſom er beſcreffuen i Himmelen/ oc til Gud/ſom er en Dommere offuer alle.

Guds Stad/ oc hellige Jeruſalems Herlighed oc Zirat/ Beſcriffuis *Apoc: 21.* Saaledis. *Iohannes* ſiger: En aff de ſiu Engle viſſde mig/ den ſtore Stad/ det hellige Jeruſalem.

I. Staden vaar aff purt Guld/lige ſom it reent Glaſſ.

II. Hans Muris bygning vaar aff *Iaſpis.*

III. Murens Grunduol oc Stadens/
vaare prydede met allehaande dyrebar
Steene. Den Første Grunduol vaar aff
Iaspis. Den anden/ vaar aff *Saphir.* Den 1.
Tredie / en *Galcedonier.* Den Fierde/ en 3.
Smaragd. Den Femte/ en *Sardonich.* Den 4
Siette / en *Sardis.* Den Siuende en / *Chri-* 6
solit. Den Ottende / en *Beril.* Den Nien- 8
de / en *Topasier.* Den Tiende / en *Chryso-* 9
pras. Den Elleffte / en *Hyacinth.* Den 11
Tolffte/ en *Ametist.* 12

IIII. Oc de Tolff Porte / vaare Tolff Pærler/ oc huer Port vaar aff en Pærle.

V. Gaderne i Staden/vaare purt Guld/ som it igennem skinnende Glass. Oc ieg saa intet Tempel der vdi. Thi *HERREN* den Almectige Gud / er hans Tempel oc Lammet. Oc Staden behøffuer huercken Sol eller Maane / at de skulle skinne vdi hannem: Thi Guds Herlighed opliuser hannem/ oc Lammet er hans Liuss.

Vdi denne Obenbaring bscriffuis Himmerigis Rigis wsigelige Herlighed/ Zirat/ Beprydelse oc Glede / som *CHRISTI* Seyer Kircke er bered vdi vor *HERRE IESV CHRISTO.*

21. Det euige Liff.

Dan: 12. Mange aff dem som ligge vnder Jorden oc soffue / skulle opuaagne: Somme til euige Liff / oc somme til euige Skam oc Skendsel.

Ioh: 3. Saa haffuer Gud elsket Verden / at hand haffuer giffuet sin enbaarne Søn: at alle som Tro paa hannem / icke skal fortabis / men haffue det euige Liff.

Item / det er hans Vilie som mig vdsende / at huo som seer Sønnen / oc troer paa hannem / skal haffue det euige Liff: oc ieg skal opreise hannem paa den yderste dag. *Iohan. 6.*

2. Det Andet.

VJ hørde nu aff S. Hansis Obenbaring / at den hellige Jerusalem / oc Murens Grunduol / vaare prydede met 12. dyrebar Steene: huor vnder er at forstaa / at Liffsens Krone / met 12. ædelsteene: det er 12. Herligheds oc Lyckfaligheds vilkaar / induortis oc vduortis / beprydе de Retfærdigis Siele oc Legemer vdi Himmerig.

Met huad Adelsteene vduortis / bepryder Liffsens Krone Menniskens Legemer i det euige Liff? Met Sex besynderlige.

Den Første.

Vdødelighed.

Der om scriffuer S. Pouel til de *Corinther*: Det skal Opstaa vden raadnelse. *1. Co*

At vore Legemer ere Forraadnelse vndergiffuen / i dette vort ælendige leffnet her i Verden / giffuis i atskillige maade tilkiende.

Først / den hellige Scrifft vidner der om / *Gen: 40. Psal: 90. Iob. 14. Esa: 40.*

Dernest / opkaste Graffuer i Kircker eller paa Kirckegaarde / bære Vidnisbyrd om Menniskens raadnelse i Jorden.

Item / Daglig Forfaring paa oss selff oc andre / lærer / at her ere wi arme Adams Børn / vndergiffuen Forkrenckelse for Synden skyld / oc Forfare at wi leffuer it Leffnet / som skal forgaa / som en Skygge eller it Blomster; jo lenger wi

haffue Leffuet/jo nærmer ere wi stedse kommen til Døden. Summa her vdi Verden/ henger Døden oss stedse paa Halsen/ ja wi bære Døden vdi voris Legeme/ oc wi dø dagligen/ fra det Første wi Føddis/ indtil paa det sidste Døden skillier disse tuende gode Venner at/ Siel oc Legeme/ icke vden stor banghed/ Pine oc bitterhed: Saa Legemet maa til sin begyndelse Jorden igen/ som det er tagen aff/ effter Guds Sententz oc affsagd Dom: **Du est Jord/ oc skalt bliffue til Jord igen.** *Gen: 3.*

Men vdi det tilkommendis Liff.

I. Skal Liffsens Første *IESVS CHRISTVS*, saa Balsamere vore Legemer/ oc dem met en euig *Præseruatiua*, Balsom oc Frijhed begaffue/ imod all Forraadnelse/ at de aldrig skulle dø mere/ men skulle bliffue saa Hellige/ at huercken Død/ Synd/ Ild/ Vær/ Jord/ Forraadnelse/ eller nogen wlycke/ skulle kunde føre dem Siugdom paa: meget mindre nogen skadelig Fordærffuelse.

11. Guds Søn met uopløselige Baand/ vil samle oc tilhaabebinde Siel oc Legeme igen (som Døden atskilde) at de skulle aldrig mere kunde skilies at/ men bliffue vdi it euigt Baand tilsammen. Da skal/ som *Paulus* siger / det Forgengelige iføre det wforgengelige / oc det Dødelige det wdødelige. *1. Cor. 15.*

Den Anden.

Herlighed.

Der om scriffuer S. Pouel. Det skal opstaa i Herlighed. *1. Cor. 15.*

Her vdi Verden ere vore Legemer stor vanære paakommen / for Syndens skyld/ Huilcket beuiser:

Først/ atskillige Skrøbelighedes vilkaar. Mange haffue Ørne oc kand icke høre met dem: Mange haffue Tunge i Munden/ oc kand icke tale: Mange haffue Øyen / oc kand dog icke see: Mange haffue Hender / oc kand dog icke tage eller føle. I.

Dernest: i Døden lader voris

Lege-

Legemers Vanære sig see: naar disse døde-lige Legeme aff Siugdom forsmectis / oc nedslaais til Jorden / oc Siel oc Legeme skilies at / da gruer huer Mand for den stinckende Krop / holder for Næsen. Vore beste Venner forlader oc viger det lengste fra de kand komme. Staa wi noget lenge offuer Jorden / da kand ingen være hoss oss for stanck oc slem Luct skyld. Derfaare maa de haste at vdføre oss aff Dørren / at wi kand bliffue betact met den sorte Jord / oc bliffue til Ormemad.

Fremdelis / er det icke en stor skam oc vanære / at mange vdi Verden faaer skendsel paa deris Legeme: som er en Speyl oc Spectackel for alle / Henge for Raffne oc Ørne / skendis oc brendis / icke aleniste Tiuffue / Mordere / oc andre skalcke: Men Guds Børn / oc ærlige Christne saadant vederfaris / som de hellige Martires / oc Christi Bekendere: huilcke altsomstørst Skam oc Skendsel vdi Verden er paakommen / oc er *per ignem & aquam*: det er / ved megen Pine oc Bedrøffuelse / henryckt aff denne Verden. Monne saadan Vanære / som nu omtalet er / icke være Dieff-

uelens Narrekappe / wi bære hannem til vilie i dette syndige Leffnet? Men det er vor Trøst / det vil icke saa gaa til i Opstandelsen: Men vore Legemer skal vederfaris stor Herlighed. Der om taler S. Pouel saaledis: **Legemet skal opstaa i Herlighed.** Det er: J Opstandelsen oc i det euige Liff / skal vore Legemer være Fri fra all vanære oc Forsmædelse / oc skal Ziris oc beprydis met stor ære oc Herlighed / Saaledis:

Først / de skal beklædis met idel ære / Prijss / Værdighed / *Glorj*, pract oc mact.

Dernest / skal de rigeligen offuerøsis met saadan dyrebar Velluctenhed / som skal offuergaa den alleredelste Balsom: saa at det skal være wsigelig Lyst / at see oc omgaais met huer andre indbyrdis.

Fremdelis / da skal den Himmelske Brudgom *IESVS CHRISTVS* beprydе sin Brud met Salighedsens Kiortel / ærens Krone / oc det smucke Span der *Esaias* omtaler: Oc Dauid der hand siger. Bruden (det er *CHRISTI* Vdualde) staar hoss den høyre Haand i idel kostelige Guld. *Esa*

Kon-

45. Kongens Daatter er gantſke deilig ind⸗
uortis: Hun er klæd met Gyldenſtycke/
Mand ſkal lede hende til Kongen i ſtickede
Klæder ꝛc.

4. Item/ da ſkulle wi bliffue ligformet
IESV ærefulde Legeme/ ſom *Paulus* ſelff
ip. 3. ſiger: Vor omgengelſe er vdi Himmelen/
hueden wi ocſaa venter Frelſeren *IESVM
CHRISTVM* vor *HERRE*: Huilcken
ſom ſkal forklare vort ringe Legeme/ at det
ſkal vorde lige ved hans Forklarede Lege⸗
me/ effter den Krafft/ ſom hand oc kand
giøre ſig alting vnderdanig: Det er:
CHRISTVS vil giøre vore arme/ ælendi⸗
ge/ jammerlige oc foractelige Legemer/ for⸗
medelſt ſin Tilkommelſe/ ſaa deilige/ rene/
klare/ oc Hellige/ at de ſkulle være lige/
ved hans eget wdødelige Legeme: icke ſom
hand hengde paa Kaarſſet/ oc bleff lagd i
Graffuen/ Blodig oc bleg: men ſom
hand nu er Forklaret hoſſ ſin Faders høy⸗
re Haand. Naar wi ere beprydet met ſaa⸗
dan wſigelig Herlighed/ da ſkulle wi icke
bluis ved vor Nøgenhed/ ſom Adam oc
Eua giorde i Paradiſſ/ effter at offuertræ⸗
delſen vaar ſkeed: Men da ſkal ſees paa oſſ
det

det hellige Kongelige oc Prestelige *Ornament*, vor *HERRIS IESV CHRISTI* Blod / Retfærdigheds Gyldenstycke / oc den hellig Aand / i vore Hierter obenbarlig iblant oss alle. Da vil det fuldkommes som Dauid siunger: **Du skalt Krone hannem met ære oc Prydelse.** *Psal:* Den Prydelse skal langt offuergaa *Arons Ornat* oc *Exod* Beprydelse / huilcken hand bleff ifført / naar hand skulde giøre sit Prestelig Embede / Offre eller gaa ind i det Allerhelligste. Summa / der skulle wi Guds Børn iføris / det hellige *Ornat* oc Prydelse / oc være som S. Peder siger: det Vdualde Slect / *1. Pe.* det Kongelig Præstedømme / det hellige Folck / æyedommens Folck: Oc lige som de bære det Jordiske / saa skulle de ocsaa bære det Himmelske Billede. *1. Corinth. 15.*

CHRISTVS hoss *Iohannem* taler *Ioh.* om denne Herlighed: **Fader** (siger hand) **Jeg vil at de skulle see min ære / oc ieg haffuer giffuet dennem min Herlighed.**

Huad Trøst bekommer wi her aff?

J all Sorg/Modgang/Fattigdom/ Suaghed/Vanære/Skam oc Skendsel/ oc anden ælendighed / met huilcke wi plagis oc trengis: skulle wi met trøstige Hierter/ vdi Troen oc Haabet/ stunde effter en god Forløsning her fra/ at wi kand naa saadan ære oc Herlighed / huilcke wi nu haffue hørt.

Den Tredie.

Styrcke eller Krafft.

Der om siger *Paulus*: Det skal opstaa i Krafft. *1. Cor: 15.*

Tilforn scriffuer Apostelen: Det saais i Skrøbelighed.

Her er vor ælendige Leffneds Pillegrims Færd / vndergiffuen atskillige Fare
I. oc Skrøbelighed / som er besynderlig 1.
Vdi denne Verden affles oc Fødis Legemerne suage oc skrøbelige/ ja kand intet hielpe sig selff: huilcket wi seer / end andre vmælende Bæster / at kunde giøre strax effter de ere Fødde/ løber / æder/ hielper oc for-

foruarer sig. 2. J dette Liff er intet andet end Suaghed / Siugdom / oc daglig Dødsens Foruentelse: saa at huer it Lædemod wi haffue / da er der en Siugdom til rede / at giøre det siugt oc suagt. 3. Wi ere aff saa skrøbelig *Materie* oc Malm: Derfaare kand den ringeste Kniff / Steen / Træ / Pil / Lod / eller andet / ja en saare liden kneck nederslaa / skade oc fordærffue Liff oc Førlighed / oc tage oss hastelig aff dage. Det vidner *Job*, sigendis: **Mennisket Fød aff Quinde / leffuer en stacket tid / er opfylt met vselhed oc wro: det gaar op som it Blomster / oc snarlig falder aff: Det bortslidis som it Klæde.** *Chrysosthomus* siger: at vort Legeme er lige som en Leerpotte / der kand snart sønderslais. *Bernhardus* siger: *Homo nihil est aliud quam sperma fœtidum, saccus Stercorum, & cibus vermium:* det er / slem Sæd / en Seck fuld aff skarn / oc Ormemad.

2.
3.
Iob. 1.

Salaminius bleff engang tilspurt huad it Menniske er. Da suarede hand: *Putre-*

 do est

do est in exortu, Bulla in omnj vita, esca vermium in morte, det er: Raadnelse i sin oprindelse / en Buble i sit gantske Liff / Orme mad i Døden. *Aristoteles* siger: Mennisket er all suagheds Exempel / Tidsens Roff / Lyckens Speyl / wstadigheds Billede / Had oc Ondskabs veyeskaal: Huad der foruden er / er icke vden omslædighed / spyt oc skarn. Oc Mennisket allerbest kand lignis ved en Jss / som lættelig lader sig smelte aff Solens Hede. Heller oc ved en Buble / som er vel opblæst oc staar stor: Men ved en liden Værkule skilies at.

At wi ere kommen aff suag *Materie*, oc derfaare ere skrøbelige / bekender Dauid / saaledis: Thi hand kender vor Skab-
l: 103. ning / Hand tencker der paa / at wi
4. ere Støff. 4. Huad vil ieg sige? Wi ere saa skrøbelige / at den der er vel Karsk oc sund en dag / en time / kand bliffue suag oc Dø / inden en anden Dag / eller Time. Sirach siger / at wi ere saa wuisse paa vor Styrcke / at naar wi giffue vor Aande vd aff Næsen / da er det wuist / om wi kand drage den ind igen. *Æmilius lepidus*, som hand skulde løffte den ene Fod off-
uer

uer Dørterskelen/ saa styrte hand oc døde. *Medicus valla*, som hand drack en drick *Claret*, saa døde hand strax. *Plato* døde offuer Bordet/ som hand sad i it Bryllup. *Pindarus* bleff død som hand laa oc soff. Jeg kunde opregne mange flere Exempler: men det vilde bliffue forlangt. Daglig forfaring beuiser / huor skrøbelig/ wuis oc forgengelig dette Liff er. O huor mangen døer hastelig oc wforuarendis: Denne bliffuer hastelig beslagen met *Popelsie*, oc døer inden faa Timer: Denne døer bort i en Daanelse eller Besuimelse: Denne quellis aff Hoste: Denne gaar Karsk oc sund til Seng / oc tagis død op igen: den faar noget i Vrangstruben / oc bliffuer strax qualt: den bliffuer borte i en hastig wlycke: Den i en maade / den i en anden maade.
5. Det døde Legeme kand icke verie sig for den mindste Flue/ meget mindre driffue den fra sig. Der ligge wi tunge som Bly/ saa Otte eller Ti Mennisker haffue vndertiden nock at skaffe / at de kunde bære it dødt Legeme til sit Leyrsted. Men i Opstandelsen skal vore Legemer bliffue stercke/ Krafftige oc Mectige/ det er.

I. 1. De skal bliffue vdi en euig Styrcke/ Sundhed oc Fuldkommenhed/ oc bestandighed paa alle induortis oc vduortis Sund oc Krafft.

II. 2. De skal bliffue saa stercke oc mectige/ at de aldrig tuingis aff Arbeid/Trældom/ møde/ eller Kædsommelighed.

III. 3. De skulle vorde sterckere end *Samson*, som vaar saa sterck / at som en brøl-
16.17. lende Løffue kom løbende imod hannem/ stack hand sin Haand vdi hendis Mund/ vdreff hendis Kiæber oc flacte hende i stycker. Hand slo ene Tusinde *Philisteer* met en Asen kiæbe / brød Portene vdi *Gaza*: Jernbolte oc Lencker/der hand bantis met/ sled hand lætteligere sønder end en Sytraad: oc paa det sidste / omuelte det gantske Huss oc Pallatz/ paa huilcket de *Philisteer* vaare forsamlede.

Moses vaar en sterck Mand/ saa at der fands icke en løss Tand i hans Mund/ der hand vaar vel gammel.

Hercules vaar en mectig Krigsmand/ huilcket Hedenske Historier meget berømmer/ aff tolff Rytterspil oc *Triumpher*, oc andre saadanne: huilcke meget berømmis

aff deris mectighed oc styrcke. *Samsons* oc *Herculis* styrcke bleff dog paa det sidste forsuecket / saa de selff maatte bucke / oc bleffue nedslagne: Men det skal intet komme ved den Styrcke / wi skal faa i Himmerige. Men den Himmelske styrcke / skal begynde oc aldrig afflade / eller aff nogen ting forsueckis eller formindskis. Kortelig at sige: Wi skulle da bliffue saa stercke / at huercken Siugdom / Fald / Wlycke / Vanførsel / Bøsse / Pijl / Steen / Staal / ja icke Dieffuelen selff eller Helffuedis Porte skulle sig der imod formaa. Item / vore Legemer bliffuer saa stercke / at huercken Jord eller Mur / Laass / eller Jern / skulle være dem til forhindring eller modstand. Huem vil icke da stunde effter Legemens Opstandelse / at vore Legemer maatte bliffue stercke / foruden Breck / Siugdom / Alderdom oc Død / at wi kand siunge: HErren er mit Liffs krafft oc styrcke / for huem skulde ieg mig fryete? *Psal: 27.*

Den Fierde.

Her vnder kand forstaaes den Fierde Herligheds vilkaar / som Liffsens Kro-

ne beprydder vore Legeme met/som er/de skal være.

Aandelige Legemer.

Der om scriffuer Apostelen saaledis: **Der skal opstaa it Aandeligt Legeme.** Men wi leffue her vdi Verden/ da haffue wi it Naturligt Legeme/ huilcket haffuer behoff. Øl/ Mad/ Søffn/ Klæder/ Huss oc Hiem/ Rolighed/ Verme/ Kuld oc andet saadant. Men i det tilkommende Liff/ skulle wi faa Aandelige Legemer. Huorledis?

Først/ wi skulle leffue da som Englene/ oc som *CHRISTVS* effter sin Opstandelse.

Derneſt/ skal der være saadan en enighed imellem Kiød oc Aanden/ at Aanden skal giøre det vnderdanige Legeme leffuendis/ saa det skal ingen ydermere Vnderholding aff disse Timelig ting haffue fornøden/ ja huercken haffue Køcken eller Keller/ Huss eller Klæder/ *Predicanter* eller
15. Øffrighed behoff: Fordi/ Gud skal da være alting vdi alle.

Fremdelis/ wi aff oss selff intet skal

være oss imod / men lige som wi vduortis ingen Fiende skal fornemme / saa skulle wi oc induortis icke haffue oss selff til wuen.

Item / Wi skulle faa it Aandeligt Legeme / met sine Kiød oc Been / som wi her haffde / lige som CHRISTVS effter Opstandelsen / der hand gick igennem Lucte Dørre indtil sine Discipler. *Ioh. 20.*

Saadant herligt oc synligt Legeme / som her omtalis / findis nu ingensteds vnder Solen. De Tre CHRISTI Disciple / som vaare paa Thabor Bierg met CHRISTO, saae saadanne tre Legeme den tid / de saa *Mosen* oc *Eliam*, talede met CHRISTO, i denne hans ærefulde Forklarelse. Item / alle Eleffue Apostler tilsãmen / saae CHRISTVM met saadant it Legeme effter hans Opstandelse / indtil hand opfoer synligen i sin herlige *Triumph* til Himmelen fra dennem. *Act. 1.*

Ma.

Den Femte.

Den Femte Ædelsteen / met huilcken Liffsens Krone Zirer de Retfærdigis Legemer er:

Skinnende Klarhed.

Lige ſom vore Legemer her vdi Ver-
den haffuer været formørcket / oc draget it
Jorderigiſke Billede / ſaa ſkulle de der tuert
imod / met euig Klarhed oc Herligheds
ſkin / omgiffuis. Om denne Klarhed / talis
mangeſteds i Scrifften.

Matth. 13. ſiger *CHRISTVS*: Da
ſkulle de Retfærdige ſkinne ſom Solen vdi
deris Faders Rige.

Philip: 3. Hand ſkal Forklare vore
ringe Legeme / effter den Krafft ſom hand
oc kand giøre ſig alting vnderdannig.

Eſa: 60. Solen ſkal icke mere ſkinne
om Dagen for oſſ / ey heller Maanen om
Natten: Thi *HERREN* ſkal væ-
re det euige Liuſſ.

Dan. 12. De ſom lære ſkulle ſkinne
ſom Himmelens ſkin / oc de ſom viſſe man-
ge til Retfærdighed / lige ſom Stierner
altid oc Euindelig.

15. S. Pouel til de *Corinther* viſſer oſſ
hen til de Himmelſke *Corpora*, oc ſetter oſſ
en Lignelſe faare / vdi de Liuſe Stierner /
oc giffuer tilkiende: Huordanne Legeme

vdi

wi skal faa i Opstandelsen / som skulle være klare / skinnende / blancke / oc igennemlhuse Tusindfold skønnere end nogen Cristal eller Carbunckel. Der skal den rette Poleremester / Gud Fader / opskure oc Fornye dennem / at de skulle skinne som Solen. Den hellig Aand / som kaldis alle Menniskers opliusere / skal oc aff sit euige æris skin / saadant vdrette vdi oss / om huilcket *Paulus* taler / sigendis: **Wi bliffue forklarede i det samme Billede / fra en Klarhed til en anden / som aff HErrens Aand.** 2. C

Summa / *HERREN* vil Zire oc beprydе vore Legemer met saadan Purhed oc Klarhed / huilcken vil langt offuergaa alle Ædelsteenes / *Demanters, Iaspis, Onix, Ametisters,* oc alle Stierners oc Himmelske *Corpors* skiønhed / deylighed oc klarhed.

Skal der ocsaa være nogen skilsmisse / paa de hellige Menniskers Legemers Klarhed i det euige Liff?

Der til suarer S. Pouel til de *Corinther*, Der hand siger: Solen haffuer en Klarhed / Maanen en anden / Stierner en anden Klarhed. Thi en Stierne offuergaar en anden vdi Klarhed. Som
. 15.
hand vilde sige: De Himmelske Legemer/ som er Soel/Maane oc Stierner / haffue icke ens Klarhed/ saa skulle wi opstaa huer met sit Legeme/ oc faa lige meget Glæde. Men Klarheden skal følge somme mere end somme.

Om denne Klarheds wlighed/ taler
2. oc *Daniel:* De som lære andre skulle skinne som Himmelens skin/ oc de som vijse mange til Retfærdighed/ lige som Stierner altid oc euindelig.

Om de Frommis Klarhed siger *Augustinus: Diuersi lucebunt sancti, sed omnes erunt in Cælo, splendor dispar, cælum commune.* Det er: De Hellige skulle skinne met wlige Klarhed / Men de skulle dog alle være i Himmelen: deris Klarhed er wlige/ men Himmelen haffue de alle til lige.

Dette er vist aff Guds ord / at alle som tro paa CHRISTVM, oc vdi hans

Naffns bekendelse oc paakaldelse / hensoffue / skulle allesammen paa Dommedag / opueckis til euig ære oc Herlighed / endrecteligen at faa oc beside: Dog vil Gud met atskillige Klarhed / i det euige Liff begaffue huer tro Christne / effter som de haffuer været mest flittig oc Hefftig / oc været Guds synderlige oc vduaalde Redskaff her i Verden:

Først / met allerstørste Arbeid / at forplante oc forfremme Guds hellige Ord oc ære. Saaledis skal *Noah*, den tro Langmodige Retfærdigheds Predicker / *Esaias*, som vnder fire Konger effter huer andre lærde / *Ieremias* oc de andre Propheter / Euangelister oc Apostler / som met deris *Talent*, haffuer meget forhuerffuet oc indlagt: faa en herligere oc skiønnere ærens Krone / end en anden almindelig Predickere / som met sine Gaffuer / haffuer været villig til at bede Dag oc Nat / Lære / formane oc trøste / oc de hellige Høyuerdige Sacramenter at vddele.

Dernest / de hellige Martyrers oc Guds bekendere / som haffuer været taalmodig i Forfølgelse / oc haffuer met deris

Liff

Liff oc Blod beseglet Euangelij Lærdom / om den ære dennem skal vederfaris / taler S. Hans om i sin Obenbaring. *Apoc. 6.*

Fremdelis / Christelig Øffrighed / huilcke baade selff haffue tient oc æret Gud / oc dissligeste været andre Aarsage / til at kiende oc bekende Gud / oc haffuer met troskab været *CHRISTI* Kirckis Fosterfader / som *Dauid : Ezechias, Iosaphat, Iosias,* Konning *CHRISTIAN,* Köning *FREDERICH* oc andre / skulle faa en herliger oc skønnere ærens Krone / oc Krantz / end andre almindelige Fromme Øffrigheds Mend / som met deris gaffuer haffuer været villig til at tiene Gud / oc den Christen Kircke oc Menighed.

Saadanne oc andre flere / som haffuer været Guds synderlige oc vduaalde Redskab / skulle begaffuis met større skinnendis Klarhed / end andre / huilcke der oc haffue beuist Gud lydighed / oc tient hannem vdi Hellighed oc Retfærdighed / alle deris Liffs dage.

Enddog disse allesammen skulle met it almindeligt oc Fellidtz Liuss / oc æris glantz opfyldis : Dog skal huer effter sin

Orden oc maade / saadant bekomme oc haffue. At lige som Gaffuerne her vdi Verden / haffue været atskillige / dog en Aand: Saa skal oc denne Klarhed være atskillig/dog den bliffuer it Liuss oc en Herlighed. Det vidner *Daniel*, oc *Paulus*. Lige Dan
som den ene Stierne offuergaar den anden 1. Cor
i Klarhed / saa skal oc vdi Opstandelsen/ den ene haffue større Klarhed end den anden: dog de alle skulle være vdi it Liuss.

Monne icke Helgene i Himmerig Affuindis ved huer andre / for den wlige Klarhed eller Herligheds wligelighed.

Der til suarer *Augustinus* sigendis: *Non erit aliqua inuidia disparis claritatis, qn regnabit in omnibus vnitas charitatis.* Det er. Der skal ingen Affuind være for den wlige Klarheds skyld: Fordi Kierligheds enighed/ skal regnere vdi alle. Oc i sin Forklaring offuer *Iohannem* siger: Kierligheds enighed / oc samdrectigheds Baand/ skal være wløsselig hoss alle: saa huer skal vel lade sig nøye / oc gantske vel være tilfreds / met sin metdelte Herlighed i CHRISTO, oc ingen større Salighed nogen tid ynske eller begære.

Den

Den Siette.

Behendighed oc Snarhed.

I Himmerig skal voris Legemer aff⸗legge all Jordiske vilkaar / som er Tynge / Grofhed / suaghed / Fædme / tyckhed / oc all anden Jordiske tyngsel oc byrde / oc met saadan Snarhed / behendighed oc læthed begaffuis. Først at de vden all Mødsom⸗melighed / oc Forhindring / skulle kunde være huor de ville. Dernest skulle de Ret⸗færdige bliffue saa snilde oc snare / lige som Guds Engle / som kunde fare oc flue fra Himmelen oc til Jorden / oc fra Jorden til Himmelen / som mand vender en Haand om. Fremdelis de skal haffue saadan snar⸗hed oc Klarhed / som mand pleier at see i Solens straaler : huilcken / saa tilige som hun opgaar i Østen / kand hun sees hen til Vesten. Item / at huor Sielen begærer at være / skal Legemet lade sig finde / oc siden bliffue altid hoss *GVD*, huilcken skal da være alting vdi alle.

Huad skickelse oc vduortis vilkaar / skulle alle Menniskers Legeme haffue effter / opstandelsen. End⸗

Enddog om denne vduortis synlige skickelse/ som alle Menniskers Legeme skulle haffue / finde wi intet i den Hellige Scrifft / vdtryckeligen tilkiende giffuen. Dog alligeuel hellige Lærefædre giffuer deris meening tilkiende / oc besynderlig taler der om *Ambrosius* oc siger:

Vdi Guds Stad / skal ingen skilsmisse være paa Alder: saa at den ene skulde være it Barn / den anden gammel: den ene stor / den anden liden: Men lige som Opstandelsens Børn / skulle de alle være it fuldkommet Menniske / som skal være ved den maade som CHRISTI fuldkommen Alder vaar: Saa at den ene skal icke haffue flere Aar eller færre / end den anden: oc den ene skal icke komme til mere fuldkommen styrcke / eller vorde mindre ved sin Alderdom/ end den anden.

Vdi denne samme Mening er oc *Augustinus*, der hand siger: De vtidige Foster / som komme icke Leffuendis til Verden / oc haffue dog været skabt / oc leffuende Menniske i Moders Liff: de skulle ocsaa opstaa paa Dommedag. Mange andre Lærefædre i deris Bøger oc scrifft/

 haffue

haffue denne meening / at alle Mennisker / Mand oc Quinde / huer vdi sin Natur oc art / skulle være alle ved en skickelse oc Alder / som dog aldrig skal forandris / oc ey vorde større eller mindre i all Euighed.

Saa er det nu korttelige sagt om vj. Edle oc Dyrebar Steene: met huilcke Liffsens Krone Zirer oc beprydder Legemerne i det euige Liff.

3.

Det Tredie.

Met huad Edelsteene / beprydder oc Zirer Liffsens Krone / induortis / Sielen i det euige Liff?

Naar wi haffue faaet saadanne herlige / Klare oc subtilige Legemer / som nu omtalet er / saa vil oc Gud metdele oss mangfoldige Gaffuer i det euige Liff / paa Sielens vegne: som befattis vnder efterfølgende Edelsteene.

Den

Den Første er.

Fuldkommen Vijsdom

SIrach *Cap. 24.* siger. Der vaar aldrig nogen som Guds Vijsdom kunde vdlære / oc hand bliffuer aldrig til / som hende kand vdgrunde: Thi at hendes Forstand er rigere end noget Haff / oc hendis Ord dybere end nogen Affgrund. *HERRENS* Vijsdom er wbegribelig / huilcket wi arme vankundige Mennjske maa i Sandhed bekiende: at vor Forstand i denne Verden / er gantske Formørcket / at wi icke see her anderledis / end i en dum Speyel: saa at voris formørckede Forstand / det som Gud tilhører / icke kunde begribe.

Her om taler *Paulus 1. Corinth. 13.* sigendis: Vor Vidskab er wfuldkommen / oc vor *Prophetie* er wfuldkommen. Men naar som det fuldkomne kommer / da skal det wfuldkomne afflade. Der ieg vaar it Barn / da talede ieg som it Barn / oc vaar klog som it Barn / oc haffde Børne Anslag. Men der ieg bleff en Mand / da afflagde ieg det som vaar Barnactigt. Wi

 see

see nu igennem it Speyel i it mørckt Ord: men da Ansict fra Ansict. Nu kiender ieg det i stycke tal / men da skal ieg kiende lige som ieg er kient etc. Her giør *Paulus* Skilsmisse imellem det Vidskab oc Vijsdom wi her haffue / oc den wi skulle faa i Himmerig.

Huor vdi besynderlige staar den fuldkommen oc almindelig Vijsdom / wi skulle faa i det euige Liff?

I Himmerig skal være en wsigelig oc fuldkommen Vijsdom.

Først / at kiende *GVD* i sin vilie / oc hans hellige Maiestatis Guddommelige Værelse / som er en sand euig Almectige *GVD*, oc ere atskillige Personer: Fader / Søn oc Hellig Aand tilhobe. Dernest / der faa wi en fuldkommen vidskab oc Forstand / paa alt det som nu er skiult for oss / oc icke her kunde forstaa / eller begribe.

Fremdelis / wi skulle kiende alle Mennisker / som haffuer Troet paa *IESV CHRISTI Nazarenj* Naffn / oc da er Salige met oss i Himmerig. Vor Hu

skal

skal strax kunde sige oss det / at wi skulle strax kunde vide. Huad huer er for en / huo hand er / oc huad hand heder : at wi kunde vden Feil sige til visse. Dette er vor Første Fader *Adam*, det er *Eua*, det er den hellige *Abraham*, den *Dauid*, den *Esaias*, den *Daniel*: den er den hellige Jomfru *Maria*, den er *Petrus*, den *Paulus*, den *Bartholomæus*: den er Keiser *Constantinus*, den Konning *CHRISTIAN*, den Konning *FREDERICH*. Den er *D. Morten Luther*, den *Philippus Melanthon*, den er min Fader / den min Moder / den er min Søn / min Daatter / min Søster / Broder / Ven / Slecting / Frende / etc. O huilcken deilig oc gledelig samquem oc kundskab vil der bliffue met alle gode Venner : som ved Troen oc ved stor Hiertesorg ere atskilde / naar wi skulle kiende / tale / forstaa / oc i euig omgengelse met hin anden bliffue / oc met Gud oc hans kiere Søn / oc den hellig Aand / oc met alle Engle oc Helgen / haffue saadan en Glede / som aldrig staar til met Tancker at begribe vdi Verden / meget mindre at vdsige.

At wi i det euige Liff / skulle kiende alle

gode Christne / som i Troen til *CHRISTVM IESVM*, for oss / oc effter oss / er hensoffuede: Beuisis met effterfølgende twryggelige Vidnisbyrd.

Først / *Adam* der hand opuangnede / strax kiende hand *Euam*, som hand aldrig tilforn haffde seet / oc sagde: Det er Been
2. aff mine Been / oc Kiød oc mit Kiød. Ja hand kiende alle *Creatur*, oc gaff dem Naffn effter deris Natur oc Egenskab. Lige som alt det gode wi haffue mist i *Adam*, faaer wi igen i Himmerig: saa bekommer wi ocsaa en fuldkommen Viisdom / at wi kand kiende Guds Børn / ja meget bedre end wi nogen tid haffuer kient dem i denne Verden: oc disligeste fuldkommelige kiende dem / som wi tilforn aldrig haffde seet.

2. I denne Mørckedal oc i vor wfuldkommenhed / kand wi kiende huer andre indbyrdis: meget mere skulle wi kiende huer andre i Himmerig / naar wi met Siel oc Legeme bliffuer fuldkommen.

3. I det euige Liff / skal wi fuldkommelig kiende Gud / oc see hannem / som hand er: meget mere kand wi kiende vor Næste / som wi her vdi Verden haffue kient / oc lid ont oc gaat met.

4. I

4. I Opstandelsen/ de som haffuer her været Fattige/ skulle kiende Barmhiertige Mennisker / som haffuer giort dem til gode. Der om taler *CHRISTVS* hoss *Lucam* saaledis: Giører eder venner met den vretfærdige Mammon / paa det/ naar i nu haffue behoff / de skulle anamme eder i de euige Bolige. Her skal wi acte: Gud som en Dommere / oc de som haffue været Fattige / som Vidnisbyrd: anammer de Retfærdige i det euige Liff.

5. At wi skal kiende huer andre i det euige Liff / beuiser Scrifften. *Ieremias Cap. 31.* Ingen skal lære den anden / oc ey den ene Broder den anden/ oc sige: Kiende *HERREN*, Men alle skulle kiende mig/ baade smaa oc store/ siger *HERREN.* Oc *Psalmisten* siger: De som Saae met Graad/ skulle Høste met Glede. De gaa hen oc græde / oc bære kaastelig Sæd / oc komme met glede oc bære deris Neger.

6. Det samme stadfestis met Exempler. Guds Engle indbyrdis kiende huer andre. Paa *Thabor* Bierg: *CHRISTI* Apostler

 kiende

kiende *Mosen* oc *Eliam*, som de aldrig tilforn haffde sect. *Maria*, *Ioseph* oc Apostlerne/ kiende CHRISTVM effter hans Opstandelse. *Baptista*, endnu wfød/ kiende CHRISTVM, der *Maria* hilsede *Elizabet. Lucæ. 1.*

7. At Guds Børn skal kiende huer andre i Himmerig/ stadfester oc de Vgudeligis kundskab/ at de skal paa Dommedag: Først/ kiende CHRISTVM, oc vil suare:
25. HERRE, Naar saae wi dig Hungrig/ eller Tørstig/eller Fremmet/ eller Nøgen/ eller Siug/ eller Fangen / oc haffuer icke tient dig? Derneſt/ de Vgudelige skulle kiende Guds Børn/ som de haffue her vdi Verden forfuld oc foractet. Den rige
16. Fraadsere i Helffuede / kiende *Lazarum*, der hand saae hannem i *Abrahams* skiød/ i Himmerig.

Wi læser i Vijſheds Bog/ at de Vgudelige skal kiende dem som de haffue foractet oc forfuld. Der om læse wi saaledis: Da skal den Retfærdige staa met stor Frimodighed / mod dem som hannem fortrengde/ oc bortkaste hans Arbeide. Naar de see da saadant/ da skulle de gruselige forfærdis

færdis for saadan Salighed/ som de haff-
de icke forseet sig til: oc de skulle tale til huer
andre met Anger/ oc sucke aff Aandens
angist. Dette er den/ som wi haffde til-
forne for Spot/ oc for it Haanligt Vid-
under. Wi Daarer hulde hans Leffnet
for Galenskab/ oc hans endeligt at være
skammeligt: Huorledis er hand nu regnet
iblant Guds Børn/ oc hans Arff er iblant
de Hellige. Kand saa de Vgudelige ken-
de Gud/ oc de Retfærdige som de haffue
forfuld oc foractet: meget mere skulle
Guds Børn kiende Gud/ oc disligeste deris
Næste/ met huilcke de i Verden haffue lid
ont oc gaat.

8. Den lystige omgengelse de Retfær-
dige skulle haffue tilsammen/ giør oc saa-
dan kundskab/ som *CHRISTVS* siger hoss
Euangelisten: Mange skal komme fra
Øster oc Vester/ oc side til Bords met
Abraham, Isaach, oc *Iacob* i Himmerig.

9. Om det samme bær oc Vidnisbyrd/
Guds Børns Legemers Klarhed/ huilcke
bliffuer wlige: som *Paulus* oc *Daniel* om-
taler/ som før er sagt. *Dan. 12. 1. Cor. 15.*

Denne Vijsdom (om huilcken wi

 iiii

nu haffue hørt) skal aldrig aff nogen vankundighed formindskis / Daarlighed formørckis / eller vforstandighed forandris: vdi huilcken de seendis Oyen icke skulle lade sig forblinde / de Øren som høre til / skulle mercke / de vforsiunlige skulle være Klogskab / oc de stamme Tunger skulle rettelige oc renlige tale / *Esaias. 32.*

Den Anden er.

Hellighed oc Retfærdighed.

DEn Anden Ædelsteen: det er Vilkaar oc Egenskab / Sielen synderlig skal prydis met: er en euig sand Hellighed oc Retfærdighed. Der skal da ocsaa icke aleniste denne skadelige Gæst / den oprindelige Arffsynd (som haffuer boed met Vold som en Tiran / i dette vort syndige Legeme her paa Jorden) aldelis vddriffuis / saa at der skal ingen Kamp oc Strid være imellem Fornufften oc *affecterne*, Kiødet oc Aanden: Men wi skal beklædis met en fuldkommen Retfærdighed eller Hellighed / induortis oc vduortis.

1. Vort Hierte / Sind oc gantske

Krafft skal tiene/ ære oc Prisse Gud vdi en sand ydmyg oc retsindig / Varactig oc bestandig Hellighed.

2. Derneſt/ ved denne voris egen Naturlige Retfærdighed oc Hellighed/ skal voris Hierter / Sind / *Affecter* oc Vilie/ gantske fornyes oc forandris/ henbøye fra det Onde til det euige gode: fra Smitte/ til Reenlighed oc Hellighed: fra Synd/ til Retfærdighed/ oc i alle maade / i gantske værelse oc Natur/ til Fromhed foruendis/ oc aldelis være oc bliffue Guds Vilie oc Bud lydige. Da skal det fuldkommis/ som Gud hoss *Propheten* loffuer. Jeg skal giffue it endrectigt Hierte/ oc en ny Aand vdi eder: oc ieg skal borttage dit Steenhierte aff eders Liff / oc giffue eder it Kiød Hierte/ paa det i skulle vandre vdi min skickelse/ oc holde min Ræt/ oc giøre der effter: oc de skulle være mit Folck / saa vil ieg være deris Gud: oc da skal mand kalde dennem/ dit Hellige Folck oc *HERRENS* igenløste. *Esaias. 62.* *E*

Den

Den Tredie.

En euig Hiertens glede oc Fryd.

DEn euige Hiertens glede oc Fryd/ baade til Siel oc Legeme/ skal vdstrecke sig: huilcken aff efterfølgende Himmelske Ting foraarsagis.

1. Aff Guds euige Værelse / omgengelse oc Neruærelse. O huad vil det være en stor Glede / ære oc Herlighed / at Gud vdi sin Maiestet oc Guddommelige Herlighed/ vil altid være Neruærendis tilstede/ oc lade sig see/ oc beskues aff de salige Guds Børn/ Ansict fra Ansict: saa at alle Guds Helgen skulle glede oc forundre sig paa hans Ansictis Herlighed. *1 Iohannis 3.* **Wi skulle see hannem lige som hand er.**

2. Det vil være lystigt/ at see vor Frelseer *IESVM CHRISTVM:* Huorledis hand haffde anammet vort Menniskelige Kiød oc Blod / oc haffuer det endog i sin Forklarede ære oc Herlighed.

3. Skal de Vduaalde glede sig i den Himmelske *Ornat*, beprydelse oc deylighed/ oc *HERRENS* Hellige Tempel: hues Herlighed icke aff nogen Menniske betenckis/ end siger beskriffuis kand. Huor om talis *Psalm: 84. Apoc: 21.*

4. Wi skulle haffue offuerflødig effne paa alt gaat/ at wi icke skulle begære mere. O visselig/ alle de som bekomme den euige Borgere Ræt/ huad de begære strax skeer/ oc gaar for sig: oc de haffue der vdi ingen større møde eller Arbeide/ end wi haffue/ at vore Oyen røris i Hoffuedet.

5. O huilcken en wsigelig Glede der findis aff den Himmelske *Musica, Chor* oc Engle sang: huilcken Menniskens Hierter høyligen fryde/ oc met Glede opfylde skal.

6. Wi skulle leffue vdi it euigt Liuss oc Klarhed/ *Apoc. 21. Iacob. 1. Dan. 7. Malach. 4.*

7. Foraarsagis Gleden aff lystige Selskab/ met huilcke Guds Helgen skulle euige omgaes: som ere Guds Engle/ alle Helgen/ som haffuer været for Verdens begyndelse/ som er de Hellige *Patriarcher*, Pro-

Propheter/ Konger/ Apostler/ oc alle go-
de Christne/ som da ere salige met oss. Di-
sligeste ocsaa/ vore kiere Forældre/ Fader
oc Moder / vore kiere Sødskinde/ Hus-
bonde/Høstrue/Børn/ Suoger/ Slect.
8. O huor lystig tskal det være/ at være
i de Himmelske Bolige oc Herberge met
vor Frelsere *IESV CHRISTO. Ioh. 14.*
I min Faders Huss ere mange
Bolige. Item/ Jeg gaar hen at bere-
de eder Steden: Saa vil ieg dog
komme igen / oc tage eder til mig/
paa det i skulle være der som ieg er.
Her i Verden haffue wi ingen varactige
3. Bolige/ men wi søge effter det tilkommen-
dis. Men i det euige Liff / ere varactige
værelser oc Boliger. *Ioha. 17.* Fader ieg
vil / at de som du haffuer giffuet
mig/ skulle oc være hoss mig/ huor
som ieg er/ at de skulle see min Her-
lighed/ som du haffuer giffuet mig.
9. O huilcken Glede/ at wi skal bliffue
Guds Engle lig: det er / at føre it Engli-
ske Leffnet. Oc lige som intet hindrer/ eller
kand

kand forhindre Englene / at de jo effter deris Vilie altingest fuldkommer: saa kand oc ingen Forhindring forholde oss i alt det wi ville.

10. Da skulle wi finde i oss selff Aarsage til saadan euig Fryd. Seer wi til Legemet / seer wi til Sielen / da haffuer de høye Gaffuer / euig Zirat oc beprydelse: som tilforn / oc her effter / ydermere bliffuer omtalet.

Summa / en wsigelig oc euig Fryd oc Vellyst / met sin Herlighed / skønhed oc Glede / skal betage Guds vdualde Helligene / oc dem gantske mætte / oc opfylde / Øyen oc Øren / Næse oc Mund / Hender oc Føder / Halss oc Bryst / Leffuer oc Lunge / Hierte oc Nyrer / Been oc Marffue: alle Aarer / Induolder / oc det gantske Legeme. Huo som dette gode kand naa / tør aldrig sørge / men er opfylt met all Herlighed / Fryd oc Vellyst: oc den Allerhøyestis beskermelse offuerskugger hannem. Ps. Thi de Retfærdige skulle leffue / oc gledis vdi all Euighed / oc altid *Triumphere*.

11. Forøge de Vduaaldis Fryd oc Glede / at de skulle see Lyst paa alle deris Fiender/ som da vdi en Seyer skal være opslugen: som er/ Synden/ Dieffuelen / Døden/ Tyranner/oc alt andet / som i nogen maade haffuer giort dem Vee oc bange i Verden.

Den Fierde.

Euig Kierlighed.

I Himmerig skal være en Euige oc fuldkommen Kierlighed / til Gud oc vore metarffuinger. Den Kierlighed skal brende oc skinne. Først til Gud Almectigste / at wi hannem met en euig Lydighed oc tienstactighed / oc sønlig Kierlighed/ skulle findis beuegne oc tilbunden. Dernest skal denne Kierlighed skinne til alle Guds Hellige Vduaalde indbyrdis. Summa/ elskelighed skal opfylde de Vduaaldis Hierter / at huer deris Kierlighed skal være fuldkommen.

Effterdi / wi alle ere it Legeme / oc CHRISTVS er vort Hoffuet / som selff kaldis Fredsens Første: da skulle wi frydis

ſom Lemmer paa it Legeme / der henger ved huer andre. Der ſkal være oc bliffue it Hierte / Sind / Vilie / Venſkab / Samtycke / en Mund oc it Sprock. Wi ſkulle haffue alle Vdualde ſaa kier / ſom oſſ ſelff / oc alle Himmerigs metarffuinge ſkulle wi vnde ſaa gierne all den ære oc Herlighed / wi haffue tilfelligs / ſom oſſ ſelff vdi alle maade / oc de oſſ lige ſaa igen.

De Retfærdigis enighed / ſkal være ſtor oc behagelig / ſaa at du icke ſkalt fornemme en iblant dem / ſom ſkal være venig eller tuedractig. Wi ſkulle være it Legeme / en Siel / en *CHRISTI* Brud / ſom ſkulle beſidde *CHRISTI* Rige / oc ſkal ingen Tuedract findis iblant oſſ : Lige ſom oc nu er Enighed met alle Limmer paa it Legeme.

Den Femte.

See Gud fra Anſict til Anſict.

Pſal : 27. Jeg troer dog ligeuel / At ieg ſkal ſee *HERRENS* Gode i de Leffuendis Lande.

Esaias: 60. Solen skal icke mere skinne paa dig om Dagen/ oc Maanens skin skal icke liuse dig: men *HERREN* skal være dit euige Liuss/ oc din Gud skal være din Priss: din Soel skal icke mere gaa ned/ oc din Maane skal icke miste sit skin/ Thi *HERREN* skal være dit euige Liuss/ oc dine sorgefuld dage skulle haffue ende.

1. Corinth. 13. Wi see nu igennem en Speyel i it mørckt Ord: men da fra Ansict til Ansict. Nu kende ieg det i stycke tal/ men da skal ieg kende/ lige som ieg er kient.

Matth. 5. Salige ere de som ere rene aff Hiertet/ Thi de skulle see Gud. *Apoc. 22.* Oc de skulle see Gud.

Kortelige at sige: Gud skal opskure vore Jordiske oc mørcke Øyen oc forstand/ at wi skulle see hannem fra Ansict til Ansict: det er/ saadan som hand er i værelse oc Natur/ met alle sine Guddommelige vilkaar oc Maiestetiske egenskab. *1. Ioh. 3.*

Gud met sin Neruærelse/ naar de Retfærdige skal see hannem i det euige Liff/ fra Ansict/ til Ansict/ skal være (siger Apostelen) Alting i alle. *1. Cor. 15.*

Her i Verden til at opholde Legemet/ haffue wi meget behoff: Mad at fordriffue Hunger met: Dricke/at ſlycke tørſt met: Klæder / ſom kand ſkiule Legemet imod Kuld oc Froſt: Søffn oc huile / at Legemet kand bliffue ved. Øffrighed/ſom oſſ kand forſuare: Predicanter / ſom oſſ kand Lære oc trøſte: oc andre Creature/ ſom kand tiene oſſ i denne Pillegrims færd. Men i det euige Liff/ **Gud ſom er alting i alle**/ ſkal være oſſ nock for alting: oc ſkal oſſ nockſom fornøie/ſaa wi ſkal haffue offuerflødig Effne paa alt gaat / at wi icke ſkulle begære mere: *Auguſtinus* ſiger: Huad er det andet/ end ſom Gud ſiger hoſſ *Propheten.* **Jeg ſkal være deris Gud/ huor aff de ſkal mættis. Jeg ſkal være dem Liff/Salighed:** Føde/Rigdom/Glede oc ære/ Fred oc alt gaat. Saa ſkal det forſtaais / ſom *Paulus* ſiger: **Gud ſkal være alting i alle.** Denne ſamme Gud ſkal ſees foruden ende/elſkis vden kædſommelighed/ oc loffuis vden affladelſe.

Ierem

Den Siette.

Euig Liff oc Salighed.

DEt skal Guds Børn i Himmerige paa Siel oc Legeme bekomme: huilcket skal være ende oc Beslutning paa alting: Naar Liffsens Første *IESVS CHRISTVS*, som er Veyen/ Liffuet oc Salighed: skal indføre sine Vduaalde Metarffuinger/ effter sine Forsættelser vdi Himmerig/ oc giffue dem det Euige Liff.

Saa haffuer wi nu hørt / Huorledis at Lifffens Krone met 12. Ædelsteene induortis oc vduortis / Zirer de Retfærdigis Siele oc Legeme vdi Himmerig / Naar det skal fuldkommis som *Dauid* siunger
8. saaledis: Du skalt Krone hannem met ære oc Prydelse 2c.

Denne ære / beprydelse / oc herlige Fryd oc Glede (som vnder Liffsens Kronis Ædelsteene forstaais) som er bered Guds Vduaalde i Himmerige: er saa stor oc wsigelig / Huilcken ingen Regnemestere

kand

kand tælle: oc ingen Verdens Viiss/ kand male met sine *Instrumenter*. Ja alle *Oratores* oc veltalende / kunde den met all deris Veltalenhed icke forklare.

Scrifften berømmer mange gantske høyelige aff deris ære/ Maiestet oc Herlighed / huilcken de vaare begaffuet met. Wi læser om *Aaron*, huilcken herlig *ornat* oc beprydelse hand bleff iført / naar hand skulde giøre sit Præstelig Embede/ Offre/ oc gaa ind i det allerhelligste: Hans Liffkiortel vaar aff purt Guld / Silcke oc Skarlagen: Hans Brystspan vaar aff Purt Guld / gult Silcke / Skarlagen / Purpur/ oc huit tuindet Silcke/ besæt met fire rader Ædelsteene/ *Sarder*, *Topaser*, oc *Smaragd*, *Rubin*, *Saphir*, oc *Dæmant*, *Lyncurer*, *Achat*, *Ametist?* *Turkes*, *Onix*. *Iaspis &c.* Vdi huilcke de 12. Israels Børns Naffn vaar screffne / oc hengde paa hans Bryst vdi Guldringe / naar hand gick vdi Helligdommen for *HERREN*. Paa Hoffuedet bar hand it Stiernespan / aff Purt Guld : vdi huilcket *HERRENS* Helligdom vaar vdgraffuet 2c. Huad kunde være ypperligere oc *Exod*

deyligere end denne Hellige oc herlige *Ornat?* oc den store ære oc Maiestet / at indgaa i det Allerhelligste *Sanctum Sanctorum*, for *HERREN*.

Scrifften berømmer Kong Salomon aff sin ære / Maiestet oc Herlighed: Huorfaare hand vaar berømt offuer all Verden. *CHRISTVS* oc hoss Euangelisten berømmer hannem / aff sin stattelige Kleder. Men all den Herlighed / Maiestet / pract oc Værdighed / eller andet huad neffnis kand / skal icke nær saa beprydde / som den allerringeste ære Gud skal i Himmerige sine Vdualde metdele.

[...]th. 6. (printed in the margin beside "ge Kleder")

Summa / der skulle Guds Børn iføris den hellige *Ornat* oc prydelse / oc være
[...] 2. som S. Peder siger: det vdualde Slect / det Kongelige Præstedømme: det hellige Folck / Eyedommens Folck: oc lige som de bære det Jordiske / saa skulle de ocsaa bære
15. re det Himmelske Billede. *CHRISTVS* taler om denne Herlighed: Fader siger hand / Jeg vil / at de skulle see min Ære / oc jeg haffuer giffuet dennem min Herlighed. *Iohannis. 17.*

Huad

Huad Trøst faaer wi der aff?

Wi skal i all Sorg / Modgang / Fattigdom / Suaghed / Vanære / Skam oc skendsel / oc anden ælendighed / met huilcke wi plagis oc trengis: met trøstige Hierter vdi Troen oc Haabet / stunde effter en god Forløsning her fra / at wi kand naa saadan ære oc Herlighed: om huilcke wi nu haffue hørt.

4.

Det Fierde.

Liffsens Krone haffuer met sig / Fem herlige oc Trøstelige Fordel.

Det Første.

En euig Frihed.

HOrt gantske Leffnet / er intet andet end wro / Kummer / ælendighed oc jammerfuld dage: offuer huilcket haffuer beklaget sig / icke aleniste Hedenske *Philosophi*, men ocsaa de hellige Forfædre / aff Verdsens begyndelse til denne dag.

dag. Ville wi see til vort Leffneds ælendighed i vor Vndfangelse / Fødsel / opuext Manddoms/Alderdoms/oc Dødsens tid: da seer wi som vdi it Speyel/ Menniskens leffneds wsigelig ælendighed/korte oc jammerfulde dage: da kand wi icke andet end beklage oss met de hellige Forfædre. *Iacob Gen: 47. Iob. 14. Dauid, Psal: 90. Salomon, Ecclesias: 2. Ezech. 2.* Huilcke klagemaal de indfører om vor Leffneds wselhed oc ælendighed. Men i det euige Liff / skal ingen Sorg eller tuang være: Fordi/ all den ælendighed som oss metfulde oc forfulde/fra vor Første vndfangelse indtil Graffuen/ den skal aldelis ophøre/ ja den skulle wi aldrig komme engang ihu / oss til den alleringeste Sorg / bedrøffuelse / eller Hoffuetuerck / meget mindre skulle wi haffue noget der met at skaffe.

Da skulle wi være frj.

I. For Dieffuelen.

Dieffuelen er oss paa Halsen i vort gantske Leffnet / at ville fordærffue vor Siele/ Legemer / oc Leffnet: Men naar wi met Siele oc Legemer ere komne ind i

det

det euige Liff / da haffuer Dieffuelens Mact oc Herredøm ende / saa hand aldrig mere kand skade nogen.

Apoc. 20. Dieffuelen som dem forførde / bleff kast i den gloende Pøel oc Suoffuel.

II. Døden skal icke mere regere.

Dette Leffnet er icke it Leffnet / men meget mere en idelig Død. It Leffnet fuld aff Bedrøffuelse oc Jammer: It leffnet som skal forgaa som en Skygge / eller it Blomster / jo lenger wi haffue Leffuet / jo nærmer er wi stedse kommen til Døden.

Summa / vort Liff er fuld aff Jammer / Snarer oc Wlycke. Men effter Opstandelsen / skulle wi icke mere frycte for Døden eller Helffuede. *1. Cor. 15. Paulus*, effter hand haffuer beuijst Opstandelsen at være: taler hand om det euige Liffs wforgengelighed oc wdødelighed / met disse ord: Da skal de ord fuldkommis / som staar screffuet. **Døden er opslugen i Seyer.**

Item / den sidste Fiende / som er Døden / skal ødeleggis. Fremdelis siger hand / huorledis

ledis wi kand trotze: Død/huor er din Braad? Helffuede/ huor er din Seyer? Men Dødsens Braad er Synden/ oc Lowen er Syndsens Krafft. Men Gud være tack/ som gaff oss Seyer formedelst *IESVM CHRISTVM*: Da skal det fuldkommis *Ose*: 13. Jeg vil redde dem fra Døden.

III. Synden kand ingen mact faa met oss eller skade oss.

Saa lenge wi drage dette Kiød oc Blod/ da ere wi icke vden syndig/ skrøbelig/ for Synden som boer vdi oss: Dog det kand være imod vor Vilie. Men i det euige Liff/skulle wi befestis i saadanne fuldkommen Hellighed/ at wi aldrig skulle kunde Synde mere. *Mich*. 7. Hand skal kaste alle vore Synder i Haffsens dybhed.

Apoc. 21. Der skal intet almindeligt gaa nogen sted ind/ oc det som giør Værstyggelighed oc Løgn: men de som ere screffne i Lammens Leffuende Bog.

2. Pet. 3.

2. Pet. 3. Wi vente en ny Himmel oc en ny Jord/ effter hans Forjætelse: i huilcken Retfærdighed boer. Der om Vidner oc *Dauid, Psalm: 116.* Du rycte min Siel fra Døden: Mit øyen fra Graad: Min Fod fra skrid. Jeg vil vandre for HERREN i de Leffuendis Lande.

IIII. Wi skal bliffue fri fra Helffuede.

Ose. 13. Jeg vil Frelse dem aff Helffuede. Item/ Jeg vil være dig en Forgifft/ Helffuede: Jeg vil være dig en Pestilentz. etc.

V. All vor ælendighed skal wi forglemme.

Offuer vor Leffnits mangfoldige ælendighed oc wro/ som wi daglige forsøge: oc offuer hendis korte oc jammerfulde dage/ beklage sig icke aleniste] *Philosophi* alleuegne i deris Scrifft: men oc saa de hellige Forfædre aff Verdsens begyndelse/

som

som tilforn noget er omtalet. Jeg vil op-
regne en kort Summa paa vort ælendige
Leffneds vilkaar.

1. Huad Dyd oc reenlighed/ der følger
vor Første vndfangelse/ siger oss *Dauid:*
l. 51. See/ ieg er Fød aff syndige Sæd/ oc min
Moder haffuer Vndfanget mig i Synd.
2. Met Sorg oc Fare bæris wi i Mo-
ders Liff. 3. Naar wi Fødis/ er der stor
Bedrøffuelse paafærde/ før end den liden
Glede kommer. 4. Met stor Omhyg-
gelighed oc møde opfødis wi. Siugdom
induortis oc vduortis føle wi strax i Vug-
gen. 5. Naar wi ere smaa/ ere wi i stor
Vaade oc Fare/ vndertiden aff Jld/ vn-
dertiden aff Vand/ oc anden saadan Fald/
som skulde bliffue langt at opregne: saa
det vaar wmueligt/ at noget Barn kunde
opfødis/ vaar det icke de hellige Engle be-
l. 91. falet/ som ere vore Drauantere oc Vectere.
6. J vor Opuext settis wi til Skole/ eller
noget andet at vaare paa/ da vancker ræff-
selse met Haand oc Mund: oc dog allige-
uel den største part følger sin egen onde
Natur/ fordærffuis aff Forældrenis me-
gen effterladelse/ eller oc aff ond omgengelse

oc selskab. 7. Ville wi ansee vor Mandoms Alder: da ere vore Vilkaar ælendige oc sørgelige. Sorg oc omhu følger oss/ naar wi gaar vd/ oc møder i Dørren naar wi gaar ind.

Summa/ ingen dag gaar bort vden sin synderlig møde / trætte/ Fryct/Fare oc modgang. Oc paa det allersidste / kommer da Allerdom snigende paa oss. O Jammer oc ælendighed / Her træder nu den forskreckelige Død frem: Fristelse oc Anfectning / for alt det du haffuer giort i dit gantske Leffnet / ville da giøre Regenskab met din Samuittighed rc.

Men i Himmerig/all den ælendighed/ som oss metfulde oc forfulde/ fra vor første vndfangelse/indtil Graffuen: den skulle wi aldrig komme engang ihu/ oss til den allerringeste Sorg/Bedrøffuelse/eller Hoffnetuerck: meget mindre skulle wi haffue noget der met at skaffe. *Esa: 65.* **Jeg vil skabe en ny Himmel oc Jord / at mand skal icke komme det Første ihu/ eller legge paa Hiertet. Men de skulle glede dem euindelig.**

VI. All vfred haffuer da ende.

Her i Verden er ingen tryg Fred/ der nogen tør lide paa iblant Menniſken: Der er altid Anfectning/ *foris pugnæ intus pauores*, ſom Sathan oc hans Lemmer paaføre vden affladelſe. Men Gud ſke loff/ ſom haffuer bered ſine Vduaalde en tryg Fred/ ſom alle Dieffle oc grumme Tiranner/ icke kunde foruende/ eller tage fra dennem/ met all deris Konſt oc Mact i all Euighed.

VII. All Arbeid ſkal nedleggis.

Saa lenge wi leffue her vdi Verden/ tør wi ingen varendis Ro oc huile foruente. Dagen begyndis met Arbeid/ møye oc omhu/ ſom møder huer Mand/ oc meſt dem ſom dueligſt oc troligſt er i deris Kald oc Embede: Haffuer nogen almindelig Befalning i det Aandelige eller Verdſlige Regimente/ da haffuer de ſtor møde/ omhu oc bekymring: oc finder ſnarligere wtack end Tacknemmelighed/ for ſtørſt oc troligſt Arbeid. Hoſſ Bønder oc det almindelige Haanduercks Folck/ giøris icke

megen

megen Hiemsøgning behoff / de haffue ingen Ro huercken Dag eller Nat: Men Aarle oc silde / slide deris Alder bort met stort Arbeide / wro / wmag oc bekymring. Saa gaar ingen Dag bort vden sin synderlige Møde / Trætte / Fryct / Fare oc Modgang. Derfor siger *Iob.* i det 14. *Cap.* **Mennisket fød aff en Quinde / Leffuer en stacket tid / oc er fult aff wro etc.** Oc Dauid siger *Psal. 91.* At naar det end kommer paa det høyeste met vort Alder / at wi leffue en Firesindstiuffue Aar / oc det haffuer været Kosteligste: da haffuer det ickon været møye oc Arbeide. O huad bliffuer vore Vilkaar bedre / naar wi skal huilis i *HERREN* aff all voris Arbeid / huor omtalis.

Apoc. 14. **Salige ere de som dø i *HERREN*, thi Aanden siger: at de huile sig aff deris Arbeide.**

Esa: 66. **Alt Kiød skal komme Maanet effter Maanet / oc fra en Sabbath til en anden / oc tibede mig.** *Augustinus* siger: Der skal ingen

Mød-

Nødsommelighed oss paakomme: thi vo-
ris Krafft oc styrcke skal oss altid følge/ oc
aldrig afffalde.

Huorfaare sige wi icke/ eller oc huer i sin sted met *Dauid. Psal. 116. reuertere anima mea in requiem tuam.* Thi du rycte min Siel fra Døden/ mit øye fra Graad/ min Fod fra skrid. Jeg vil vandre for *HERREN* i de Leffuendis Land.

VIII. Der bliffuer wi fri fra Tiranner oc all Uretfærdighed.

Som wi siunger: All Tiranni gaar der omkring/ Uretuished kommer der icke ind etc.

IX. Dødelighed vijsis for Dørren.

Det er en ælendig jammerlig ting/ met alle Menniskers Leffnet aff Moderens Liff/ ind til de bliffue Begraffuet vdi Jorden: som er alles vor Moder. Der er altid Sorg/ Fryct/ bekymring oc andet/ som

giør vort Leffnet som en daglig Dødsens Bud: oc paa det sidste / kommer den forskreckelige Død selff frem: Saa bliffuer der huercken ro eller huile / før end Sielen siger Legemet gode Nat / oc skillies saa fra huer andre. Men i de Leffuendis Lande aldelis vdelyckis Døden. *Psalm. 22.* Eders Hierter skal leffue euindelig. Da skulle wi siunge fuldkommelig met *Dauid, Psal. 116.* Min Siel vær nu tilfreds igen / thi HERRen giør vel mod dig. Thi du ryctte min Siel fra Døden / mit øye fra Graad / min Fød fra skrid. Jeg vil Vandre for HERREN i de Leffuendis Lande.

X. Wi skulle icke plagis aff Hunger eller Tørst.

Esa: 49. oc *Apoc. 7.* De skulle huercken Hungre eller Tørste: der skal Liffsens Brød / *IESVS CHRISTVS* selff mætte oss / oc Lammet som er mit i Stolen fødse oss. Wi skulle mettis aff Glede / naar

HERRENS Ansict bliffuer Obenbaret. *Psal. 17. Apoc: 2.* Huo som offueruinder/ den vil ieg giffue at æde aff det euige Liffs Træ: som er vdi Guds Paradiß. Da skal det herlige søde Maltid beredis / Om huilcket *Esa: 25.* oc 65. omtaler. Da skal de Leffuendis Vandkilder springe vdi oß. *Iohan. 4.* Om dette Bord taler *Psal. 23.*

XI. Hede oc Kuld skal være borte.

Esa: 49. Apoc. 21. Ingen Hede eller Sol skal brende dem: det er/ alle *Elementers* Krafft / Brynde / Verme / Kuld/ Frost/mørck/taage/Vædske/tørre/ oc andet: saadant skal icke falde paa oß / eller nogen skade giøre. Fordi den Retfærdigheds Sol *IESVS CHRISTVS* oprinder offuer oß/Verme/Liuß/suale/ledske/trøst/ tecke oß: at Solen skal icke brende oß om Dagen/ oc Maanen om Natten.

XII. Nøgenhed skal ingen blusel haffue met sig.

Klæder skulle wi icke i nogen maade haffue

haffue behoff / til at skiule / Verme / eller beprydе Legemet met. Thi der skal ingen Kuld eller Hede / Blusel eller Vanære findis. Legemerne skal da være Zirede/ oc behengede met den rene Bryllups Kiortel/ *IESV CHRISTI* Retfærdighed / om huilcken talis *Esa. 61.* Om samme Klædebon taler oc S. Hans *Apoc. 7.*

XIII. Wi bliffuer aldelis fri fra Graad.

Apoc. 7. Gud skal affto all Graad aff deris øyen. Summa i Himmerig skal ingen Fryct/ingen Sorg/ ingen Pine/ ingen Vee eller sprecke være: ingen Fattigdom / ingen wfred / ingen Mørcke / ingen farlighed/ ingen Bedrøffuelse/ ingen ond Lucl oc stanck: men en bestandig oc fuldkommen Glede oc Broderlig Kierlighed / at elske aff gantske Hierte Gud/ oc oss selff indbyrdis.

Den Anden. Fuldkommenhed.

HImmerigs Glede/ skal ingen Fryct/ Wlycke / Farlighed / eller foran-

dring føre met sig. Huem / siger Dauid/ skulde ieg begære i Himmelen eller paa Jorden/vden dig allene *HERRE. Esa. 61.*

Jeg gleder mig i HERREN/ oc min Siel er glad i min Gud.

Luc. 1. Min Siel ophøyer HERREN/ oc min Aand gleder sig i Gud min Frelsere.

Huad skal da vor Bestilling være? Der til suarer Dauid / *Psalm. 84. HERRE,* de som boe i dit Huss/ skal loffue dig til euig tid. Det er / vor gantske bestilling skal være/ at loffue Gud oc nyde hannem.

Det Tredie.

Offuerflødig Glede.

ER denne Glede oc Salighed/ (om huilcken her omtalis) stor?

Ja visselige. Det beuiser:

Først/ Vidnisbyrd. *Esaias* oc *Paulus*
64. siger: Der haffuer intet Oye seet/ oc intet
r. 2. Ore hørt / oc det er icke kommet i noget

Men-

Menniſkis Hierte: det ſom Gud haffuer bered dem ſom hannem elſke: Men oſſ haffuer Gud det obenbaret ved ſin Aand.

1. Pet: 1. Da ſkulle i glede eder met wſigelige oc Herlig glede / oc føre eders Troes ende der fra / ſom er / **Sielens Salighed.**

Derneſt / er det beuijſt met Sielens oc Legemens euige Zirat oc Beprydelſe / at Himmerigs glede er ſtor oc wſigelig. 2

Fremdelis / bliffuer gleden wſigelig oc ſtor / naar wi kand ſige (ſiger *Ieronimus*) **O Gud ſke loff:** at wi ere aff met it dødeligt oc ſkrøbeligt Legeme / oc haffuer faaet igen it Legeme / ſom er wdødeligt / Krafftigt / helligt oc Forklaret. Den fordærffuelige Kiortel er afflagd / oc iført igen den euige Salighedꝰ herlige Klædebon. 3

J Verden haffue wi ickon Vandret ſom Pillegrim oc fremmet Veyfarendis Folck: Men nu ere wi kommen til vor rette Hiem oc Fæderne Land. Nu ſkal wi anamme det gylden Klenodie oc wforfengelige Krone / ſom wi ſaa lenge haffue ſtridet oc Fictet om / oc løbet effter.

Nu ere wi met Glede kommet aff det bru-
sende Haff / til den Haffn / som wi saa len-
ge haffue lengds oc traad effter. Nu ere wi
endelige kommet aff Mørcket til Liuset: aff
all Farlighed oc wfred / til Fred: fra Fat-
tigdom oc Armod / til Rigdom: fra Be-
drøffuelse / til Glede: fra ond Luct oc
stanck / til den Liffsalige Paradisis Røg:
fra det forgengelige Liff / til det euige. J
Verden haffuer wi været blinde: men nu
haffuer wi faaet vor Siun igen. J Ver-
den haffuer wi leffuet i Sorg oc Bedrøff-
uelse: nu er wi kommen til Glede. J Ver-
den vaare wi stedse i Døden: men nu Leff-
uer wi.

Summa / Himmerigs Glede er off-
uerflødig / oc strecker sig vd til alle Guds
Vduaalde.

Der skulle alle Guds Børn være del-
actig vdi en Glede / nyde / bruge / oc behol-
de den: huilcken skal være offuerflødig vdi
allis Hierter. De bliffuer Druckne / siger
Dauid / aff dit Husis rige Gods / oc du
skencker dennem met Vellyst / som en
Strøm. *Psalm. 34.*

Da skulle Guds Børn sige til huer
anden:

anden: Smager oc seer / huor god oc sød *HERREN* hand er. *Psal. 53.* Der skal *Jacob* glede sig / oc Jsrael fryde sig. Da skal vort Brød være Retfærdighed: Vor Ol/ Visdom: Vore Kleder / Wdødelighed: Vor Huss/Himmerig. Vor styrcke/Salighed / som *Augustinus* siger.

Det Fierde.
Wkædsommelighed.

HAnd der oc hoss den store ære oc glede / være nogen kædsommelighed.

Det være longt fra.

Verden fører altsomstørst Kædsommelighed met sig / at mange ynske deris Død: Fordi de ere aldelis Keed oc mætte aff Verden. Der scriffuis om *Abraham:* Oc *Abraham* døde i en rolig Alder / der hand vaar gammel oc mæt aff dette Liff/ oc bleff samlet til sit Folck. Men den Him- *Ge*
melske Glede/ skal ingen Kædsommelighed haffue met sig. Fordi som *Petrus* siger: At tusinde Aar for Gud / er som en Dag: *2.*
Oc en Dag som tusind Aar. Det er:

 som

som mand pleier at siunge: Dem lengis icke mere ved tusinde Aar: end oss den Dag der gick i gaar/ saa vel dem det behagde: IESVS kende oc den Glede vel/derfor leffde hand her som en Træl: intet gaat aff Verden vilde haffue/ i all sin liffs Dage.

Iudas i sin Epistel bekender det samme/ sigendis: Den som kand beuare eder vden Brøst/ oc skicke eder for sin Herligheds Ansict/ wstraffelig met glede.

Apoc. 21. Oc Gud skal afftoe alle Taare aff deris Øyen/ oc Døden skal icke mere være/ icke heller Sorge/ oc ey Skrig/ oc ey heller Pine skal mere være. *Augustinus* siger smuct: Der skal være Liff foruden Døden: Liuss foruden Mørck: Vngdom foruden Allerdom: Fred foruden Wfred: Rige foruden omskifftelse. Korttelige at sige: Denne Glede bliffuer saadan/ at mand skal haffue en euig attraa oc begærlighed til hende/ huercken ledis eller kedis der ved: Men jo lenger wi bruge den/ jo heller wi haffue den/ Oc sige som Peder

sagde

sagde paa Bierget: Her er gaat at bliffue/ wi ville giøre tre Bolige etc. *Matt:17.*

Det Femte.

Euighed.

KAnd den ære oc Herlighed i nogen maade formindskis/ eller nogen tid faa ende?

Ingelunde kand den Glede oc ære aff nogen Aarsage eller tidsens Forandring/ formørckis/ forringis eller ophøre. Verdsens Glede kand Dieffuelen/ Synden/ onde Mennisker oc Døden/ selff tage fra oss: Men det haffuer *CHRISTVS* loffuet oss/ det skal icke ske i Himmerig. *Iohan. 16.* Loffuer hand saadan en Glede/ som ingen skal tage fra oss.

Item/ her vdi Verden er aldrig nogen timelig Glede saa stor/ at der er jo Sorg iblant/ som mand pleier at sige: Jngen Glede vden Sorg: Men i Guds Rige/ skal aldrig komme sorig eller nogen Modgang iblant Gleden: samme glede faar oc aldrig ende. J timelig oc Verd-

ſlig glede/befrycter mand der ſkal bliffue ende paa/ ſom oc vdi ſandhed ſkeer : at aldrig er der nogen Timelig glede ſaa ſtor/ at hun jo faar ende. Men denne Glede / ſkal begynde oc aldrig faa ende. Den Glede ſkal icke være ſaa ſtacket/ at hun ſkal ickon vare it Aar/ Tiue/ Tredius/ Fyrretiue / Hundret/ Tuſinde/ eller Tuſind maal tuſind Aar / Men hun ſkal vare it Hundret tuſind Aar effter it andet / oc aldrig afflade til euig tid. Fordi tuſind Aar/ er for Gud ſom en Dag/ oc en Dag ſom tuſinde Aar.

Den hellige *Chryſoſtomus* ſiger i en Predicken om den a[illegible]e *Lazaro*: Tuſinde Aar regnede imod den tilkommendis Glede/ er lige ſom en liden taar Vand imod it ſtort Haff. O huad kand mand mere ſige (ſiger Hand) end Gleden faar aldrig ende. Korttelige. Alting ſkal da være vden affladelſe oc all ende.

Eſa. 65. De ſkulle glede dem euindelige/ oc være glade offuer det ſom ieg giør.

1. Pet. 1. Der ſkal være en wforgengelig/ en wbeſmittelig Arffue/ ſom beholdis i Himmelen / til dennem ſom aff Guds Mact bliffue beuarede formedelſt Troen.

Her

Her om taler *Esaias Cap. 35. 51.* Summa / der skal være *noua gaudia & canticã in Regie curia:* Det er / saadan en Fryd oc glede / som aldrig skal formindskis / men altid fornyes.

Der *Paulus* offuerueiede denne Tids korte ælendighed / oc Himmerigs æris oc gledis languarenhed: begynte hand at sige. **Jeg holder det saa faare / at det som wi lide i denne tid / er icke vært at ligne ved den Herlighed / som oss skal obenbaris.** Huad kand oss være trøsteligere at tencke paa / i all vor Sorg / Modgang oc Skrøbelighed / oss kand tilfalde i denne Verden: der som wi end skulde ligge siuge / eller lide nogen plage oc Wlycke / all vor gantske Liffs tid. Men kiere Ven / huad er det at regne mod den euige / fuldkomne oc wsigelige Herlighed / som varer til euig tid / foruden all ende.

☙ Denne Liffsens Krone / met sine Ædelsteene induortis oc vduortis: er saa deylig / gaffnlig oc prydelig / at intet Menniske her paa Jorden / kand enten met Tunge vdsige / eller met Tancke begribe

saa-

ſaadan Herlighed/ den offuergaar Engle-
maal/ Prophetiſke oc Apoſtoliſke Vijſ-
dom oc Veltalendhed/ huilcket *Eſaias* oc
Paulus bekende oc ſige: Intet Øye haff-
uer ſeet/ intet Øre haffuer hørt/ oc det er
icke kommet i noget Menniſkes Hierte
ſom Gud haffuer bered dennem ſom han-
nem elſke.

Saaledis/ ved denne Herligheds be-
tractelſe/ faa wi den rette ſmag paa Him-
merig: oc en Hiertelig forlengelſe der eff-
ter. Oc derfaare kand huer i ſin ſted ſige
116. met Dauid: **Min Siel vær nu til-
freds igen/ Thi HERREN
giør vel mod dig. Thi du rycte min
Siel fra Døden/ mit Øye fra
Graad/ min Fod fra Skrid. Jeg
vil vandre for HERREN i de
Leffuendis Lande.**

Den

III.

Den Tredie Lærdom.

Huorledis skal CHRISTI Seyerkircke siunge sin Seyer Første IESV CHRISTO Epinichion, det er: Seyersang / oc siden Triumphere offuer alle sine Fiender euiglig?

VI læse i den hellige Scrifft/ at naar Guds Folck haffde faaet Seyer offuer deris Fiender: da haffuer de været Gud tacknemmelig / oc met Bøner / Tackepsalmer / Sang / Dantz/ oc Leeg / loffuet oc priset Gud / som haffde giffuet dennem Seieruinding offuer deris Fiender. *Melchisedech* loffuede Gud for den Seyer hand gaff *Abraham*, som wi læse *Gen. 14.* saaledis. Oc *Melchisedech* Kongen aff Salem/ førde Brød oc Win vd/ oc hand vaar den Allerhøyeste Guds
Præst/

Præst/ oc Velsignede *Abraham*, oc sagde: Velsignet være du Abraham for den Allerhøyeste Gud/ som besider Himmelen oc Jorden: oc Loffuet være den Allerhøyeste Gud / som gaff dine Fiender vdi din Haand.

Exod: 15. Der Israels Børn haffde gaaet met tørre Føder igennem det Røde Haff / oc *Pharao cheneres* met sine Tu hundrede tusind Fodganger / Halff tredie-sindstiuetusinde Reisener / oc 600. Ryst Vogne (som *Iosephus* scriffuer *Lib. 2. Antiq. Cap. 14.*) vaar drucknet/ oc aldelis vndergaaet: haffuer *Moses* oc Israels Børn siunget *HERREN* til tack/ ære oc Loff/ en deylig oc skøn Loffsang.

1. Sam. 18. Der David haffde ihielslaget Goliath/ oc kom tilbage igen aff den *Philisteers* Slag: Da komme Quinderne som vaare vdgangne aff alle Israels Stæder / met Sang oc Dantz mod Kong Saul/ met Trommer / met Fryd oc met Gier: da siunge Quinderne mod huer andre / oc sagde: Saul slo Tusinde/ men David Ti tusinde. Met denne Dantz/

Sang

Sang oc Leeg / haffuer de icke aleniste giort Dauid ære: men oc der hoss/ Loffuet/ æret oc Priset den høyeste Gud/ som haffde ved Dauid giffuet Seyer.

2. Sam. 5. 6. Der Dauid haffde offueruundet *Philisteerne*, oc slaget dem fra *Geba* indtil *Gaser*, oc haffde forsamlet alle vnge Karle i Israel / Trediuetusinde / at hente Guds Arck op der fra: oc de førde *HERRENS* Arck til Dauids Stad met Glede. Oc Dauid dantzede / met all mact for *HERREN*, oc vaar omgiordet met en linet Liffkiortel: oc Dauid met all Israel/ førde *HERRENS* Arck op met fryd oc Basuner etc.

Den gantske *20. Psalme*, indeholder en smuck Tacksigelse for Seieruinding offuer Legemlige oc Aandelige Fiender.

Iudit. 13. Læse wi om Strid/ Seyer / Tacksigelse oc *Triumph*. Der *Iudit* haffde dræbt *Holofernes*, oc kommet til Folcket met Seyer / oc haffde *Holofernis* Hoffuet met sig. Tacker / sagde hun / *HERREN* eders Gud/ som icke forlader dem / der forlader sig paa hannem: oc beuiste oss Barmhiertighed/ formedelst mig sin Tienerinde/

de / som hand loffuet Israels Huss: oc haffuer i denne Nat omkommet sit Fockis Fiende ved min Haand. Item / (siger hun met stor glede oc Seyer) Tacker hannem alle / thi hand er Barmhiertig oc hielper vden affladelse. Oc de tackede *HERREN* alle / oc sagde til hende: **Loffuet være HERREN / som i Dag haffuer beskemmet vor Fiende / formedelst dig.**

Oc *Osias*, Israels Folckis Første / sagde til hende: Velsignet est du Daatter aff *HERREN* den høyeste *GVD*, for alle Quinder paa Jorden: **oc loffuet være HERREN / som haffuer skabt Himmel oc Jord /** der gaff dig Lycke at ihielslaa Høffuitzmanden vor Fiende. Fremdelis vdi hendis Bogs 16. Capittel. Finder wi en herlig Loffsang til Gud / huilcken begyndis saaledis: **Leger for HERREN met Trummer / oc Klinger for hannem met** *Cimler*: siunger en ny Sang / værer glade / oc paakalder hans Naffn.

Effter-

Effterdi forne Guds Børn / oc wtallige flere / met deris Sang / Dantz / Leeg oc Tackepsalmer / haffuer æret / prisset / oc Loffuet den *HERRE* Zebaoth / for Seyer offuer Legemlige Fiender / som aleniste stride om Liff oc Gods: meget mere bør wi at tacke oc loffue den trofaste Gud / som ved sin Søn *CHRISTUM IESUM*, vor stercke *Samson* oc SeyerFørste / oc den Hellig Aands Vndsetning oc trøst / giffuer oss Seyer / baade offuer Legemlig oc Aandelige Fiender / som søge icke aleniste / effter Liff / Blod oc Gods: men ocsaa effter Siels oc Legems skade oc fordærffuelse. Derfaare / naar wi formedelst *CHRISTI* Hielp oc bistand / haffuer faaet en fuldkommen oc endelig Seyer offuer vore Fiender Aandelig oc Legemlig / som oss haffuer *tribuleret* her vdi Verden / oc slaaet oss igennem Sathans Speidse ind i vort rette Fæderne Land: da ville wi til euig tid Gud oc Lammet tacke / oc Triumphere offuer alle vore Fiender / som haffuer forfuld oc trengt oss her i Verden.

Om denne Seyer oc *Triumpherende* SeyerKircke / scriffuer S. Hans i sin

Obenbarings Bog 7. Capit. saaledis. Der effter saae ieg / oc see / en stor Skare / Huilcken ingen kunde telle / stod for Gud / Stolen / oc for Lammet / Klæd met huide Kleder / oc Palmer i deris Hender: som raabte met stor Røst oc sagde: Salighed være den / som sidder paa Stolen / vor Gud oc Lammet. Oc alle Engle stode omkring Stolen / oc omkring de Elste / oc omkring de fire Diur / oc fulde ned for Stolen paa deris Ansict / oc tilbade Gud / oc sagde: Amen. Loff / oc ære / oc Viisdom / oc Tack / oc Priiss / oc Krafft / oc Styrcke / være Gud fra Euighed oc til euig tid / Amen.

Her bescriffuer S. Hans CHRISTI Seyerkirckis Lyckfalighed / Vilkaar oc Bestilling i Himmerig / som er:

1. At Glede sig.
2. Dernest / Triumphere.
3. Fremdelis / siunge oc tacke.

Om det Første.

De Retfærdigis wsigelige Hiertens Glede i Himmerig: Forstaar hand besynderlige ved tuende Ting.

I.

Først. De staar for Stolen oc for Lammet/ det er: De staar for Guds Ansict.

O huilcken Glede/ at wi skulle see Gud fra Ansict til Ansict.

Der ved glede Dauid sig/ sigendis: Jeg troer dog ligeuel/ at ieg skal see *HERRENS* Gode i de Leffuendis Land.

1. Cor. 13. Wi see nu igennem it Spegel i it mørckt Ord: men da Ansict fra Ansict.

Matth. 5. Salig ere de som ere rene aff Hiertet: Thi de skulle see Gud.

1. Iohan. 3. Wi skulle see hannem Lige som hand er. O huad vil det være en stor Glede/ ære oc Herlighed/ at Gud vdi sin Maiestet oc Guddommelige Herlighed/ vil altid være neruærendis tilstede/ oc lade sig see oc beskue aff de salige Guds Børn/

fra Ansict til Ansict. O huilcken wsigelig/ ja wbegribelig Glede skal det være/ at wi icke aleniste skulle see Gud / vor Hiertens allerkiereste Fader/ *IESVM* vor Frelsere oc Broder/ oc den hellig Aand vor Hellig-giørere : Men wi ocsaa skulle see alle Guds hellige Engle/ oc wi skulle bliffue dennem lig/ det er : føre it Engelske Leffnet. Her aff kommer Trøst : Først/ at de som her i Verden haffuer været Blinde/ som *Isaach, Tobias,* oc andre/ oc haffuer dog met Troens Øyen seet *IESVM,* skulle faa deris Øyen igen. Dernest/ paa vor yderste/ naar vore Øyen brøster/ lad oss trøste oss: i Opstandelsen skulle wi faa dem igen/ Guds Søn skal opskure dem/ de skulle bliffue klarere end nogen Charbunckel eller Kristal haffuer været her vdi Verden. Men Wgudelige Menniskers øyen/ skulle sig aldrig til gode see *HERREN.*

II.

Dernest siger hand.

De vaare klædde met huide Kleder.

Det er : Wi skulle icke aleniste være beklædde met *CHRISTI* Retfærdighed : men

men wi skulle leffue vdi it ewigt Liuff oc Klarhed.

Der om ville wi høre nogle faa Vidnisbyrd. *Apoc. 21.* Staden (det er den Aandelige Jerusalem i Himmerig) behøffuer huercken Soel eller Maane/ at de skulle skinne vdi hannem: Thi Guds Herlighed opliuser hannem / oc Lammet er hans Liuff. Gud haffuer en stor Klarhed. *Dan. 7.* Dette saa ieg / indtil at der bleff set Stole: oc den gamle sette sig/ hues Kleder vaare sne huide / oc Haaret paa hans Hoffuet som reen Vld: hans Stoel vaar som idel Jldlue / oc Hiulene der paa brende met Jld / oc der gick en lang Jld Straale fra hannem. Met denne Bemaling giffuer Propheten tilkiende/ at Gud er en Aandelig værelse / Klar oc skinnende.

S. Jacob kalder Gud / Liffsens Fader. *Iacob 1.*

1. Timoth. 6. Hand boer vdi it Liuff/ som ingen kand komme til: huilcket intet Menniske haffuer seet/ oc icke kand see.

Malach. 4. Kalder vor *HERRE*

 IESVM

IESVM CHRISTVM, Solem iusticiæ: det er: Retfærdighedens Sol/ skal opgaa for Eder/ som frycte mit Naffn.

Guds Engle haffue oc en stor skinnende Klarhed/ om huilcke wi kand læse *Psal. 104. Math. 28. Marc. 16. Luc. 24. Ioh. 20.*

Apoc. 4. Oc om den Stoel vgare 24. Stole/ oc paa de Stole/ saade 24. Eldste/ klædde met huide Kleder: oc de haffde Guldkroner.

Oc i det 6. Cap. læse wi: Oc ieg saa deris Siele vnder Alteret/ som vaare ihielslagen for Guds ord/ oc for det Vidnisbyrd skyld/ som de haffde/ oc de raabte met stor Røst/ oc sagde: *HERRE*, du Hellige oc sande/ huor lenge dømmer du icke/ oc heffner vort Blod paa dem som bo paa Jorden? Oc dem bleff giffuet huert it huid Klede/ oc der bleff sagd til dem/ at de skulde huile sig en liden tid/ indtil deris met Tienere oc Brødre/ komme fuldkommelige tilsammen/ oc skulde endnu ihielslaaes lige som de.

Ved disse liuse Kleder/ der scriffuis at Gud/ Englene oc Menniskens Siele

ere iført/bemercker Naturen/som er Liusende oc skinnende / oc dißligest det euige Liuff oc Glede.

Det skulle wi vide / at *Iohannes* ved dette Siun / oc huide Kleder / om huilcket er nu omtalet : forstaar den gantske Lycksalighed oc Hiertens Glede / som de Retfærdige skulle Zires oc begaffuis met paa Siel oc Legeme / som Liffsens Krone vdwiser. Det giffuis tilkende i samme *7. Cap.* som effter følger. Det samme samtycker oc *Esaias Cap. 61.* **Jeg gleder mig i** *HERREN,* **oc min Siel er glad i min Gud.** Thi hand førde mig i Salighedsens Kleder/oc klædde mig met Retfærdighedsens Kiortel. Lige som en Brudgom prydet met Prydelse / oc som en Brud met hendis Smider. Men Dauid truer de Vgudelige / at de skulle aldrig faa Liuset at see. *Psalm. 48.*

Det Andet.

De haffue Palmer i deris Hender.

Wi læse / at naar de gamle haffde faaet Seyer offuer deris Fiender/ oc vilde

Triumphere offuer dem / da førde de Palmer.

Saa giffuer *Iohannes* tilkende / at *CHRISTI* Seierkircke/vil trotze nu i Himmerige imod alle sine Fiender oc wuenner/ som hende haffde hadet oc forfuld i Verden/ oc sige: O du Dieffuel / huor er nu din Mact / dristighed / ondskab oc snedighed? Du siunger nu i Helffuede/ Oui/ O Jammer oc ælendighed: du est nu allerede dømt. O du forgengelige oc forfengelige Verden/huor est du nu met din Snare/Lurerj / smiger/ Trusel/ Vndsigelse oc daarskab/det haffuer alt ende. O du Død/ huor er nu din Braad Synden / som du meget forlodst dig paa? Du est allerede opsluget i Seyer. O Helffuede / huor er nu din Seyer? O Gud ske loff / som oss haffuer giffuet Seyeruinding/ ved vor *HERRE IESVM CHRISTVM. Rom. 8.*

Det Tredie.

Gud Fader oc Lammet (det er: vor Seyeruindings Første oc Kempe *IESV CHRISTO*) for Seyer/ ære oc Glede/som er indlagt / skulle wi sige: Loff oc ære / oc

Viſdom / oc Tack / oc Priiſ / oc Krafft / oc Styrcke være vor Gud / fra euighed oc til euighed. Da ville wi ſiunge oc ſige.

Min Siel ſkal Glede ſig i HERREN, oc fryde ſig aff hans hielp. *Pſalm. 35.*

Item / Alle mine Been ſkulle ſige: HERRE, huo er dig lig? Du Frelſer den ælendige / fra den ſom er hannem for ſterck: oc de ælendige oc Fattige / fra dem ſom hannem røffuer.

Item / aff S. Hanſis Obenbaring: Nu hører vor Gud / Salighed / Krafft / Rige oc Mact / hans CHRISTO til: Efftterdi den er bortkaſt / ſom beklagede oſſ Dag oc Nat for Gud. *Apoc. 12.*

Fremdelis. Loffuet være Gud vor HERRIS IESV CHRISTI Fader / ſom haffuer igenfød oſſ / effter ſin ſtore Barmhiertighed / til it Leffuende Haab / formedelſt IESV CHRISTI Opſtandelſe fra de Døde: til en vforgengelig / vbeſmittelig oc

lig oc wforuisnelig Arffue / som beholdis i Himmelen / som aff Guds Mact bliffue beuaret formedelst Troen. *1. Pet. 1.*

Da skal huer sige: Mit Hierte er lystigt oc glad / oc min Siel priser dig *HERRE*, for all din Miskundhed oc Barmhiertighed. Min Tunge skal tale om dig / oc altid sige: Loffuet være Gud / velsignet være hans hellige Naffn euindelig.

Naar wi haffuer anammet den euige
oc wforgengelige ærens oc Liffsens Krone
oc Krantz / da bliffuer Kierlighed i oss fuld-
kommen: oc da skal den tusindfold gaa
offuer denne Verdens Kierlighed / oc skal
hende formørcke / lige som Solen naar
hun oprinder om Morgen / fratager alle
andre Stierners oc Planeters skin / oc da
allene opliuser Verden. Oc da skal det fuld-
15. kommis som *Paulus* siger: Gud skal væ-
re alting i alle. Dig O Naadige Fa-
der / met vor Høffuitzmand / Stridskem-
pe oc Seyer Herre / oc den hellig Aand /
som

som alene hører til: Herligheden / Viiss-
dom / Retfærdighed / Godhed oc Sand-
hed / være ære oc Mact / styrcke oc Krafft /
fra Euighed oc til Euighed / Amen / Amen.
Naade / Naade.

Huorledis skal wi bruge det som nu sagt er / om det Euige Liff?

I.

Huert Gudfryctigt / trofast Hierte / skal icke aleniste tro saadant stadelig: men giøre sig her aff en kostelig Lægedom eller *Præseruatiff*, som skal brugis imod all den Sorg oc bedrøffuelse som kand tilfalde.

1. Først / imod all den Sorg oc bedrøff-
uelse induortis eller vduortis / som kand til-
falde i denne jammerlige / sorgefulde oc
ælendige Verden.

2. Derneſt / kand denne Lægedom stille
Sorg i Venners Død oc affgang. End-
dog wi miste vore gode Venner / Fader el-
ler Moder: Vore gode Øffrighed / Pre-
dickere / Sydskene / Børn / Ecteſtaalbrø-
dre / oc andre gode trofaste Venner / aff
huilcke wi haffde hielp / trøst oc glede i den-
ne vor Pillegrims færd: Saa forhaabis

wi so visselige / at wi skulle finde paa den
yderste Dag i Himmerigs Rige alle gode
Venner / som ere hensoffuede i *IESV*
CHRISTI bekendelse oc paakaldelse / oc
ere hendragne paa Veyen for oss. Huor
m.12. met oc Dauid trøstede sig i sin liden Søns
Død / oc sagde: Jeg kommer hen til det /
men det kommer icke til mig igen. Der
skulle wi kende oc tale met huer andre / oc al-
th.17. le Helgen / som *Moses* oc *Elias* talede met
CHRISTO paa Thabor Bierg / oc
CHRISTVS met Apostlerne effter hans
Opstandelse: oc siden skulle wi tilsammen /
Loffue oc prise den Allerhelligste Trefol-
dighed til euig tid. Fremdelis / Læsker den-
ne *Medicin*, Verstyggelig Siugdom / ide-
lig Skrøbelighed oc all Breck oc Lyde paa
Legemet / i huilcke gode Christne maa gle-
dis aff Hiertet / naar de hør her / at wi
skulle faa effter dette kortte oc forgengelige
Liff / en æreful Opstandelse / vdi huilcken
wi skulle beholde disse samme Legemer / dog
forklarede: saa at det naturlige Legeme /
som bliffuer saaet i Raadnelse / Vanære
oc Skrøbelighed / skal opstaa it Aandeligt
Legeme / i Herlighed oc Krafft / vden raad-
nelse. Aff

II.

Aff saadan Herlighed/ som tilforne i Lifffens Krone omtalet er : føler huer Christen i sit Hierte/ opløfftis oc brender aff attraa/ til at skilies her fra / oc snarlige komme did hen. Alle Creature forlengis/ som ere nu stedde i Vanghed / effter denne Guds Børns Obenbarelse / oc omhyggeligen fortøffue/ effter de Vduaaldis herlige Frihed. Huor faare skulle da oc icke wi/ som føle i vore Hierter/ det euige Liffs begyndelse/ met Hierttelig attraa oc suckendis begæring / sige met Dauid. **Kundgiør mig** *HERRE*, **Veien til Liffuet.** Hoss dig er offuerflødig Glede/oc en lystig værelse/ hoss din Høyre Haand euindelig.

O Himmerig/ Himmerig/ dig lengis wi alle effter. Kom *HERRE IESV CHRISTE*, oc tøff icke for lenge / at wi maatte komme til dig / oc bliffue hoss dig Euindelig. *AMEN, AMEN. NAADE, NAADE.*

EGO SVM DOMINVS OMNI POTENS.

En Aandelig Skermyssel eller Tornering/ imellem den grumme Sathan oc it Menniske/ som ligger paa sit yderste:

I huilcken er at see: Huorledis Dieffuelen met sine listige Anlob/ oc gloendis Pijle: det er/ atskillige Fristelser oc Anfectninger/ legger sig effter/ at føre i mistuil oc forskrecke Menniskenn/ naar de nu endelige skulle henfare aff denne ælendige Verden: Oc huorledis de kand met de rette Euangeliske Verie/ Troen/ Haabet/ oc Guds ord/ imodstaa oc offueruinde samme Fiende/ at de maa fatte Erens oc Liffsens Krone oc Krantz.

I.

Sathan siger.

Du haffuer offte oc meget Syndet/ oc haffuer fortient Guds Vrede oc straff/ som vil møde dig effter Døden.

Den Siuge suarer.

IESVS er kommen til Verden for Syndere skyld/ oc for deris skyld haffuer hand suet Blod/ hand er Hudstrugen/ Tornkronet/ Kaarsfest oc Død: Saa at alle

alle de som tro paa hannem / icke skal fortabis / men haffue det euige Liff. *Iohan. 3.*

II.

Sathan.

See dine slemme Synder / som ere mangfoldige / som du haffuer giort oc bedreffuet / met Tancker / ord oc Gierninger.

Den Siuge.

an. 1. See der imod Guds Lam / som baar alle Verdens Synder: See *IESV CHRISTI* hellige Blod / Vunder oc Saar / oc vdstracte blodige Arme: Det er
æ. 1. min Trøst / at ere mine Synder saa røde som Blod / da bliffuer de saa huide som Sne: ere de end som Rosenfarffue / da bliffuer de formedelst *CHRISTI* Blod / som Vld.

III.

Sathan.

Du haffuer alligeuel fortient Døden.

Den Siuge.

Jeg kaster vor *HERRIS IESV CHRISTI* Død / for mig oc mine onde Gierninger.

Sathan.

IIII.

Sathan.

Du kommer alt forlangsomt oc silde/ met din Penitentz oc omuendelse.

Den Siuge.

Den der kom i Vingaarden paa den Elleffte Time/ er icke forskut: Der paa haffue wi Røffueren paa Kaarsset til Exempel/ *Luc. 23.* Item/ *HERREN* siger: Der som den Ugudelige omuender sig fra sine Synder/ hand haffuer giort/ da skal hand leffue/ oc bliffue Salige. *Math.* *Luc.* *Eccles.*

V.

Sathan.

Ja/ Røffueren paa Kaarsset/ hand haffde en fast oc sterck Tro til *CHRISTVM*, den haffuer icke du. *Luc.*

Den Siuge.

Derfaare beder ieg ydmygelige aff Hiertet met *CHRISTI* Discipel: *HERRE*, forøg min Tro. Oc ieg beder met den bedrøffuede Fader/ *Marc. Cap. 9.* Jeg Troer/ kiere *HERRE*, hielp min Vantro.

Sathan.

Du lidet troendis / huad vilt du vdrette met din Tro / ingen er actet hoss Gud / oc formedelst Troen bliffuer Salig / vden de haffue saadant it Hierte / oc saadan en Tro / som *Abraham*, *Dauid*, *Paulus*, *Centurio*, oc andre. Din Tro imod deris at regne / er lige som en taar Vand / imod det gantske Haff.

Den Siuge.

Jeg trøster mig / at Gud haffuer sagt / oc det met Exempler beuist / at hand ingelunde vil bortkaste dem som haffuer it sønderknusit Hierte / oc ere suage i Troen: Men heller vil dem oprette oc styrcke / der paa haffuer ieg visshed i tuende maade. Først / Forjættelser. *Esaiæ. 42.* siger Gud: Jeg vil icke sønderbryde det knusede Rør / oc icke vdslycke den rygendis Hør. Item / *Cap. 66.* Jeg vil see til den ælendige / oc til den som haffuer en sønderknuset Aand. *Psalm. 145.* HERREN opholder alle dem som falde / oc opløffter alle dem som ere nedslagen *Matth. 17.* Der som i haffue

Troen som it Senips Korn/ da maa i sige til dette Bierg: flyt dig her fra/ der hen/ saa skal det flytte sig/ oc eder skal intet være wmueligt. Derneſt beuisis detsamme met Exempler/ at Gud vil icke forskiude dem som haffuer en liden Tro. *Moses, Num. 20. Iosua, Iosue, 7. Samson. Iud. 15 Dauid, Psal. 13. Iob, 3. CHRISTI Discipler, Matth. 8. 9. Nicodemus, Ioh. 3.* Den Kongelige Mand/ *Ioh. 4. Martha, Ioh. 11. Thomas, Ioh. 20.* oc andre flere rc. Saadanne haffuer Gud icke forskut/ Fordømt/ eller bortkast: Fordi at de vndertiden vaare suage i Troen/ men dem haffuer hand vnderuist/ lærd/ trøstet oc styrcket/ oc handlet met dem paa det allerueenligste/ optend/ oc styrcket Troen i dem. 2.

VII.

Sathan.

Det er en Jammerlig/ Forskreckelig oc gantske ynckelig ting/ at Dø: oc før du døer/ dit Hierte brynster/ oc din øyen luckis/ skalt du forsøge stor Pine oc angist/ som kand ske/ du haffuer seet paa mange rc.

Den Siuge.

Jeg troer/ at *IESVS* er min Frelser-

mand/ som i Døds nød kand opholde oc hielpe mig/ met Trøst effter sin Forjettelse. Derfaare siger *CHRISTVS*, *Ioh. 10.* Mine Faar høre min Røst / oc ieg giffuer dem det euige Liff/ oc de skulle aldrig forfaris: oc ingen skal slide dem aff min Haand. Item / *Math. 25.* Jeg vil være hoss eder indtil Verdens ende. *Math. 11.* Kommer hid til mig / alle i som ere besuarede / Jeg vil vederquege eder. *Apoc. 14.* Salige ere de som dø i *HERREN.*

VIII.

Sathan.

Den Trøst kand icke formindske den store Smerte/ Pine oc Forskreckelse / som Døden haffuer met sig.

Den Siuge.

Guds Søn visselige giffuer fuldkommen Trøst / til at vndgaa Dødsens Pine oc Forskreckelse: Det giør *CHRISTVS*, i det hand metdeler mig den hellig Aand/ som hielper oc styrcker min Skrøbelighed oc suaghed met Ordet / vederqueger mig vnder Dødsens angest oc byrde / oc opholder mig vdi en fast oc stadig Tro/ naar ieg

skal

ſkal henfare aff dette ælende: Hand ſtaar mig bj vdi min ſidſte nød/ ledſager mig fra Døden til Liffuet/ oc hielper mig at dø ſalig vdi *HERREN. Apoc. 14.*

IX.

Sathan.

Dødſens ſtore angeſt oc Pine/ vil vare lenge met dig.

Den Siuge.

Jeg trøſter mig met en Barſelquindis Exempel/ *Ioh. 16.* Hun haffuer ſtor Bedrøffuelſe: men der trøſter hun ſig met/ at det ſkal icke lenge vare/ at hun ſkal ſtrax der effter føde/ it deyligt Leffuendis Barn/ ſom hun tit oc offte ſkal haffue ſtor Glede aff. Lige ſaa trøſter ieg mig/ om det end ſkal vare nogle Vgger oc Dage/ met min Siugdom oc Pine/ ſaa faaer det dog ende/ oc hielper mig til/ at ieg kommer til ſaadan Glede/ at ieg forglemmer all Sorg oc Bedrøffuelſe/ for det lille Barns *IESV CHRISTI* ſkyld: huilcket ieg ſkal gladelige ſee/ fra Anſict oc til Anſict/ vdi euig Klarhed. Ja det kand ſkee/ Gud vil handle met mig/ ſom met mange andre der ſlet in-

ket føle eller see Døden: men soffue gant-ske sactmodelige oc stille hen / foruden all Pine oc Vee. Der staar vdi Vijsdoms Bogs 3. Cap. *Non tanget eos tormentum mortis.* Det er: Dødsens Pine skal icke røre dem. Derfaare vil ieg bede Gud min kiere Fader / at hand vil giffue mig it stille / sactmodigt / roligt oc Christeligt endeligt / oc Naadelige opholde mig / paa det / naar min stund oc Time kommer / at ieg da met hans Hielp / kand vdi Haabet oc Taalmodighed / offueruinde all Legemlig Pine / oc hengaa aff denne jammerdal / til hannem vdi euige Glede.

X.

Sathan.

Maa skee / du døer hen som Fæ oc twmellende Bæst / baade met Legeme oc Siel / oc skalt aldrig faa Liff igen.

Den Siuge.

Jeg troer Legemens opstandelse / oc det euige Liff: J denne min Tro vil ieg gladelige dø. Jeg vil sige met den Fierde aff de siu Brødre: *2. Mach. 7.* Det er / sagde hand i sin Pine / en stor Trøst / at

wi

wi Haabe / at Gud skal opuecke oss igen / naar Menniskene dræbe oss. Jeg trøster mig met mange Tusinde Guds Børns Exempler / som gladelige ere hensoffuede i *HERREN*, i det Haab oc Tillid / at de skulle opstaa paa Dommedag / oc siden bekomme det euige Liff.

XI.

Sathan.

O huad er det en ynckelig oc ælendig ting / at du / som endnu est vng oc sterck / skalt saa tilige dø: du kunde endnu vng oc sterck leffue en tid lang / for Alders skyld.

Den Siuge.

O Sathan / disse ord ere aldelis falske Tancker / Thi Gud haffuer sæt huert Menniske it Maal oc tid faare / naar det skal dø / huad heller det døer vdi Vngdommen eller Alderdommen: dette Maal oc tid / kand vdi ingen maade forhindris. Dette beuiser den hellige Scrifft. *Iob. 14.* Mennisket haffuer en bestemmet tid / hans Maanedis tal staar hoss dig: Du haffuer sæt it Maal / det kand hand icke offuergaa. *Psalm. 39.* Huer haffuer sin bestemmede tid

at Leffue vdi. Efftervi at Tiden er forhaanden / som Gud haffuer forordineret oss / at affskillis fra denne Verden / foruden
h. 10. hues vilie / der icke kand falde it Haar aff vort Hoffuet: da skulle wi være til freds / oc icke begære lenger at leffue. Derfaare vil ieg lade mig nøye / met den tid / som mig er giffuen at leffue vdi. Huad hielper det dem / som end bliffue 80. Aar gammel? huilcket nu er det høyeste / som mand kand naa: maa hand dog icke endelige dø? Saa som Scrifften siger om *Mathusalem*, at hand vaar 969. Aar gammel / saa døde hand. Her foruden haffuer ieg tit oc offte hørt / at det er oss en stor Lycke / at dø salig her aff Verden / oc jo snarer det skeer / jo bedre er det.

XII.

Sathan.

Du est alligeuel for Vng at dø. *Cicero* siger: Det er en ynckelig ting / at dø før end den rette tid.

Den Siuge.

Jeg er gammel nock / efftervi ieg haffuer leffuet den tid oc stund / som Gud haffuer

uer mig faareset: der met skal ieg lade mig nøye. Oc ieg trøster mig her met/ at Gud beuiser mig der met en stor Naade/ at hand lader mig dø noget tiligere end andre Menniske: i det/ at ieg diss tiligere forløsis fra Jammer oc ælendighed / oc kommer diss tiligere til den Euige Glede: det er vdi Sandhed en stor nytte. Huor faare vilde ieg da sørge? som der staar vdi Vijsheds Bogs/ Cap. 4. Der som end den Retfærdige døer fortilige/ saa er hand dog i Fred/ thi hand behager Gud vel / oc er hannem kier: oc hand borttagis aff dette Liff/ iblant Syndere/ oc bliffuer henryct / at ondskab skal icke foruende hans Forstand / oc ey falsk Lærdom besuige hans Siel.

XIII.

Sathan.

O der som du endnu kunde Leffue en tid lang/ da kunde du komme til stor Herlighed oc ære / Gods oc Velde.

Den Siuge.

1. Det kunde vel slaa feil for mig / saa som ieg kand see paa mange / som haffue hafft all deris Haab der til/ oc haffue brugt

allehaande Veye der til. 2. Ja det kunde vel gaa tuert imod min Meening / at ieg kunde miste mine Pendinge / Gods / ære / Mact oc Velde / som mange vederfaris. 3. Der som det end kunde gaa effter min vilie oc begæring / da kunde det komme mig til euige skade oc Fordømmelse. Huad hielper da ære / Gods / Mact oc Velde? Det ved den Almectigste Gud vel / derfaare haster hand met mig aff Verden / før end ieg skal forgribe mig paa hende. Oc mig ligger altid i sinde *Chrysosthomi* ord / som saa liude: Der er ingen ting / som er en Christen saa wsømmeligt / som er at søge Rolighed oc gode dage / oc slet slaa sin Lyst oc begæring til dette neruærendis Liff. *Augustinus* siger: Jngen skal vente sig Verdsens Lyckfalighed / effterdi hand er en Christen.

XIIII.

Sathan.

Det er en sørgelig ting / at du nu skalt skillis fra denne Verden: fordi at du est nu først kommen til Mact / Gods / Rigdom oc Venner / oc skalt saa snart der fra / oc icke lenger nyde det. Det samtycker met

mig

mig *Cyprianus*, der hand siger : Den vil nødig skillis fra Verden/ som Verden vel behager.

Den Siuge.

Den hellige Scrifft siger/ som ocsaa Forfarenhed giffuer tilkende : at all Verdsens Herlighed / er lige som it Blomster paa Marcken/ *Esaiæ. 40.* Dernest/ det som mand acter saa meget kosteligt oc Herligt at være / som er ære / Gods / Rigdom/ Mact oc Velde / haffuer mangfoldig Sorg / Arbeid / Fryct / Forskreckelse / oc mangen Hierteſorg met sig. Fremdelis : om mand skønt stundem haffuer nogen Lyst oc Glede der aff / huad er det dog da ? det varer icke lenge / det er altsammen Forfengeligt oc Forgengeligt. Oc der som ieg end stedse oc altid haffde glede der aff/ saa skulde det snarer komme mig til Fordømmelse/ end til gode. Fordi mand henger gierne Hierterne der til/ forglemmer Gud/oc bliffuer der ved wduelig oc wskickelig til Guds ord/ Bønen oc Gudfrygtighed : saa staar da min Sag gantske farlige. Thi naar nogen haffuer Verden saa saare kier / da er icke den rette Kierlighed til

Gud

Gud i hannem? Huad hielper det da Mennisket / der som det end haffde den gantske Verdens Gods / ære oc glede / oc haffde dog en wgunstig *GVD* oc *HERRE*, oc maatte endelige Fordømmis: som mand kand see vdi den Rige Mand / *Luc. 16.*

XV.

Sathan.

Det er jo i Sandhed en herlig ting / at haffue Pendinge / Gods / ære / Mact oc Velde.

Den Siuge.

Jeg betencker tuert om igen / at det er intet at regne imod det euige Liff / hues Fryd oc glede / der vaarer til Euig tid. O huad er dette timelige Liff / met sin Lyst oc glede formengt oc beblandet met allehaande jammer oc Bedrøffuelse. Der om siger *Iob. Cap. 30.* Jeg ventede det gode / oc det onde kom. Ja det skeer offte / at det som wi begærer oc acter at skulle giffue oss Glede oc Vellyst / kand være oss Aarsage til Sorg oc Bedrøffuelse. Derfaare trøster ieg mig der met / at der som ieg end mister det Timelige / da faaer ieg der imod / den euige Glede oc Fryd igen. Sathan.

Sathan.

Du haffuer icke endnu giort dit Testamente / oc icke beskicket din Sag / som du vilde oc dig burde: oc icke heller nocksom beskicket / huor det skal gaa til effter din død / met Hustru / Børn / oc andet: Ja maa vel skee / du haffuer icke nocksom forsørget din Hustru oc Børn / kand skee de maa lide nød / effter din død / oc skal findis ingen eller saare faa / der skal tage sig deris nød til / som det pleier at gaa met Fattige Viduer oc Faderløse Børn.

Den Siuge.

O du Fristere / huort vilt du nu hen? Vilt du drage mig fra Gud min Skabere / hen til Creaturene / Huilcket som er det største oc slemmeste Affguderi: Men hør huad ieg vil suare dig.

Først / Jeg er icke det Menniske / som kand forsørge oc Forsuare Hustru oc Børn: men Gud / som haffuer skabt dem / hand kand oc vil det giøre / om ieg end skønt lader lidet eller meget effter mig.

Derneſt skalt du vide / at Gud tit oc

offte/bruger Armod oc Fattigdom: Saaledis / at hand kalder oc fører Faderløse Børn til Salighed/ ocsaa til stor Herlighed her vdi Verden.

Fremdelis: det skalt du forstaa / at Gud er icke alleniste min Gud / men ocsaa min Hustrues/ mine Børns/ oc alle mine gode Venners Gud/saa som *CHRISTVS* dem fortient haffuer.

Item: Met min aluorlige Bøn oc Hiertens suck oc begæring / Befaler ieg Gud alle mine Venner/Høstru oc Børn/ at hand dem her effter vil beskytte/ Forsørge oc nære / som hand her til dags giort haffuer: oc giffue dennem huad som nytteligt oc gaat kand være / baade til Salighed oc timelig Velfart. Jeg trøster mig der met/ at hand haffuer selff taget sig deris Veriemaal til/i det hand lader kalde sig Faderløse Børns Fader / oc Enckernis Forsuar oc Dommere. *Psalm. 86.* Vden tuil vil hand oc fuldkomme sit Dommeris oc Faderlige Embede / paa min Høstru oc mine Børn: Gud giffuer tilkende sin omhyggelighed for dem/ *Exod. 22. Esai. 1. Psalm. 146.*

Sathan.

XVII.

Sathan.

Kand ſkee/ naar det ſkal være at du ſkalt dø / da offuerfaldis du met Døden ſaa haſtelige/ at du kant icke faa tid/ at giøre dit Scrifftemaal / oc bruge Naaderens Sacramente: huor vil det da gaa dig?

Den Siuge.

CHRISTVS haffuer aff Naade formedelſt ſin Fortieniſte / giort oſſ Retfærdig oc ſalig for Gud/ at alle de ſom Tro der paa / icke dø ilde / men ſalige / der ſom de icke end kunde faa Sacramentet paa deris Sotteſeng/ſynderlig/effterdi de icke foracte det: men vilde det gierne anamme/ der ſom det kunde ſtaa til / oc det vaar mueligt. Men naar ſom de icke kunde for Skrøbeligheds ſkyld / da ere de nock vndſkyldede for Gud / der ſom de ickon tro / faſt oc ſtadelige paa *IESVM CHRISTVM*: Saa ſom *CHRISTVS* ſelff lærer / *Iohan. 6.* Huo ſom æder mit Kiød / oc dricker mit Blod/ hand haffuer det euige Liff. Der taler hand om den Aandelige æden/ ſom ſkeer ved Troen.

XVIII.

Sathan.

Nu skalt du dø / Der met nedleggis dit Slect oc forgaa met dig.

Den Siuge.

Jeg ved alting er Forgengeligt for Verden / oc intet bliffuer Euigt. Oc der hoss betencker ieg *Augustini* ord: Huor er Konger? siger hand: Huor er Keisere? Huor er Førster? Huor er de Rige? Huor er denne Verdens Mectige? Der foruden / Huad hielper det mig / om min Slect end kunde bliffue ved mact / indtil den yderste dag. Jeg trøster mig / at ieg er Guds Met-arffuing / oc vdi Slect met CHRISTO, huilcken aldrig forgaar / der met vil ieg mere trøste mig / end ved dette Timelige Naffn oc Slect.

XIX.

Sathan.

O huad vilt du sige: Du est belad met saa stor Skrøbelighed / oc Langua-rende Vee oc Siugdom: oc derfaare icke kant betencke Guds ord / mercke oc behol-de dem / tale der om / eller ocsaa aluorlige

aff Hiertet paakalde Gud. Ja kand oc ſkee/ at du aff ſtor Pine oc Vee/ gaar ſlet fra Sindene/ oc døer ſaaledis hen.

Den Siuge ſuarer.

Førſt/ wi ere icke de Menniſke/ ſom aff vor egen krafft kunde bliffue beſtandige vdi Troen/ Haabet oc Taalmodighed/ ſynderlig vdi ſtore Friſtelſer oc Legemens ſkrøbelighed/ Pine oc Vee: Men *CHRISTVS* er den *HERRE*, ſom kand det giøre/ hand vil beholde oſſ faſt indtil enden/ ſom *Paulus* ſiger. Derfaare heder hand Raad/ Krafft oc ſtyrcke/ *Eſaiæ.* 9. Det kand hand lige ſaa vel giøre/ naar wi ere ſkrøbelige oc Siuge/ oc haffue ſtor Vee oc Pine/ ſom naar wi ere Føre oc vel tilpaſſ/ *2. Co* Ja vdi de ſkrøbelige beuiſer hand ſynderlig ſin Krafft/ ſom oc *Paulus* ſiger: oc wi ocſaa befinde/ oc ſee paa mange Siuge oc ſkrøbelige Menniſke. Der met trøſter ieg mig/ oc beder derfor Gud om hielp/ da ſkal hand vel giøre det. Derneſt ved ieg ocſaa/ at det ſtaar icke i mine ord/ eller ſynderlige Facter/ men vdi en Gudelig begæring oc Hiertens ſuck/ at ſaadant it Men-

niske siger vdi sin store Vee oc Pine: O
HERRE IESV CHRISTE hielp mig/
Forbarme dig offuer mig. Saadan en
Hiertens suck oc begæring er Gud tit oc off-
te mere behagelige/ end en lang Bøn: for-
m. 51. di/ den kommer aff it bedrøffuet oc bangt
Hierte/ huor Gud haffuer besynderlig be-
hagelighed til: Ja saadanne siuge Men-
niskers Bønner/trenge sig igennem Sky-
erne.

XX.

Sathan.

Kand skee/ du vdi din sidste Pine oc skrøbelighed/ falder i wtaalmodighed/ oc forgriber dig imod Gud.

Den Siuge.

Vdi min Førlighed oc velmact/ haffuer ieg elsket Guds ord/ oc om ieg aff skrøbelighed bliffuer noget wtaalmodig: da vil ieg giøre som Job/ det affbede hoss Gud/ at hand det vil forlade/ thi Gud er Naadig oc Barmhiertig. Oc der som ieg end vdi min Siugdom falder vdi stor besuæring/ saa troer ieg/ at Gud vil icke Dømme der effter/ men der effter/ huorledis ieg vdi min

velmact haffuer skicket mig / imod Gud / hans Ord oc Sacramenter.

XXI.

Sathan.

Ja nu ligger du oc skalt dø / du haffuer her til saare lidet eller slet intet betenckt dig / at dir skulde dø: Huorfaare du icke heller haffuer beredt dig til / at dø salige. Du haffuer som andre leffuet Vgudelige vdi din Velmact / slaget Guds ord løst hen vdi Været / intet skøt om Sacramentet / leffuet slet Vgudelige hen / icke engang aluorlige sæt dig faare / at ville staa aff Synden.

Den Siuge.

Gud bedre mig det / at ieg icke haffuer voctet mig / vaaget oc b det / som min HERRE CHRISTVS befaler / oc vdi min velmact i tide bered mig til Døden / øffuet mig vdi Guds ord oc it Christeligt leffnet / oc bedet Gud om Naade / settet mig andre Christnis Exempel faare / som Rytterlig haffue bered sig til Døden. Dette bekender ieg / at ieg haffuer forsømt mig i min Velmact / oc spart det til min Dødstund: Saa Luc.

 ven-

vender ieg mig endnu om i tide til Gud/ forlader mig stadelige paa hans Barmhiertighed / paakalder *CHRISTVM* vdi en stadig Tro/ saa som Røffueren giorde paa Kaarsset/ saa troer ieg visselige/ at mig vederfaris Naade/ lige som ocsaa Røffueren/ oc vil trøste mig met det skønne *Cypriani* ord/ som saa liuder: Men vdi den yderste tid / naar Sielen haster til enden / da foracter den Allernaadiste Guds Kierlighed oc venlighed / icke vor Penitentze. Oc det skeer icke forsilde/ det som skeer aluorlige oc ret: icke heller vdelycker Syndens mangfoldighed / eller Tidens korthed / noget Menniske fra Guds Naade: met saa skæl der er i Hiertet / en ret Anger oc ruelse for Synden/ oc it aluorligt forsæt til at ville bedre sit Leffnet.

XXII.

Sathan.

O huad forstaar du Guds ord lidet/ oc haffuer lidet taget det til Hiertet: oc derfaare haffuer du lidet / eller intet prijset/ æret/ oc loffuet Gud.

Den Siuge.

Der som Gud vilde mig Liffuet len-

ger

ger spare / da haffde ieg vel det Forsæt / at ieg vilde forbedre mig i Guds ord / at ieg det bedre kunde forstaa / oc der aff Loffue oc prijse Gud : men dog der hoss maa ieg betencke / at det vel kand begiffue sig saa / aff Dieffuelens forførelse / oc Menniskens skrøbelighed / at ieg bleffue jo mere oc mere forsømmelig til Ordet / oc andet som min Salighed er anrørendis.

XXIII.

Sathan.

Du forlader megen Glede / oc Verdens Lyst naar du døer.

Den Siuge.

I Sandhed / ieg forlader mere Jammer oc wlyst / end Lyst oc Glede i Verden / en Time glede / oc der imod Ti Timer Sorg. Oc ieg haffuer oc vel forfaret oc forstaaet / dette timelige Liff / er idel jammer oc Forfengelighed / oc er icke saa kostelig en Ting / som Kiød oc Blod dømmer : oc i Sandhed maa ieg bekende / at Gud giør vel imod oss / i det hand kalder oss fra denne forfengelige Verden. Huorfaare ieg icke vil være sorgefuld oc red for Døden /

men gladelige gaa der til / oc aff en stadige Tro / inderlige met *Simeon* oc *Paulo* bede Gud / at hand Naadelige vil forløse mig her fra / oc aff Hiertet sige: Met Glede oc Fryd faar ieg nu hen. *Luc.* 2. Item / Jeg begærer at forløsis oc være met vor *HERRE IESV CHRISTO. Philip.* 1.

XXIIII.

Sathan.

Du skalt nu i Døden skillies fra dine gode Venner oc Slect her vdi Verden / huilcke du haffuer hafft Lyst oc glede hoss.

Den Siuge.

Det giør mig slet ingen skade / Jeg taber intet der paa: Fordi / forlader ieg Verden / der imod skal ieg tage oc bekomme Himmelen. *CHRISTVS* siger / *Iohan.* 14. I min Faders Huss ere mange Bolige. Dernest / ieg forlader i denne Verden / Syndige / Dødelige / wstadige / oc fattige Venner: da kommer ieg der imod hen til saadanne Venner / som ere wdødelige / Hellige / herlige / oc ypperlige. Der til haffuer det sig ocsaa / met mine gode oc

de oc Gudfryctige Venner her paa Jorden/ at de skulle følge effter mig/ oc komme til mig vdi Himmelen / oc der bliffue hoss mig i euig Glede: oc bliffue altid tilsammen/ i den Lifſalige oc behagelige Fryndskab oc gode omgengelse / der som *Abraham, Isaac, Iacob,* oc andre Helgen sidder i Guds Rige/ocsaa skulle wi være hoss *HERREN* altid. Derfaare vig fra mig du fordømte Sathan / du grumme Blodtørstige Bæst oc Sielemordere. Oc ieg befal/ O *HERRE*, min Aand / ja meget mere din Aand: O gode *IESV CHRISTE*, i dine Hender / huilcken du met din bitter Død / oc dyrebar Blod / haffuer kiøbt oc igenløst / oc lad dig den til euig tid være befalet. Oc i men der er Liff i mig / vil ieg bede som *Bernhardus* bad / der hand offte sagde: O *HERRE*, en angerfuld Aand/ er det Offer som Gud behager / Gud forsmaar icke it angerfult oc sorgefult Hierte. *Psalm. 51.* Jeg vil sige met *Luthero*, som i sine Fristelser oc *Anfectninger* meenlige brugte disse ord: Gud haffuer besluttet alle vnder Synd / at hand vil forbarme sig offuer alle. Oc som *Bernhardus* styrckede oc

1. T

Ps

trøstede sig/ i en suar oc dødelig Siuge som hand vdi laa: *HERRE* (sagde hand) du haffuer vel Aarsage til at slaa mig/ indtil saa lenge du selff vilt forbarme dig offuer den plagede: du finder jo intet gaat i mig/ der du kant betale/ vedderlegge eller forskylde/ Thi ieg haffuer slemmelig forlaaret oc forød min tid/ *perdite vixi*: Jeg haffuer skendelige Leffuet/ Derfaare ved ieg icke huad ieg skal giøre/ vden aleniste det veed ieg/ at it angerfuld Hierte oc en bedrøffuede Aand/ vilt du Gud icke forsmaa.

XXV.

Sathan.

Du haffuer intet gaat at føre met dig til Gud/ at du kant bliffue hannem velkommen: du est en arm stor oc forlaaren Synder/ oc haffuer ingen gode Gierninger.

Den Siuge.

Jeg veed intet met mig for Gud at føre/ vden en angerfuld oc sønderknuset Hierte for mine Synders skyld/ huilcket som dog er offuerstenckt met Guds Søns vor *HERRIS IESV CHRISTI* dyrebar

bar Rosens Blod: oc ieg troer stadelige/ at ieg bliffuer vor *HERRE* der met saare velkommen. Thi Gud Fader haffuer en hiertelig Behageligh ed til sin elskelige Søn *IESVM CHRISTVM*, oc formedelst hannem/ ere wi met hannem forligt/ oc for hans Søns Blods skyld/ vil hand naadelige forlade mig/ oc alle de som tro paa hannem/ deris Synder: ja de som beraaber sig met en fast Tillid/ paa hans Søns Blod/ Offer/ Lydighed oc forbøn/ kand aldrig fortabis/ men endelige maa bliffue Salige met Gud til euig tid.

☙ Saa haffue wi nu hørt en Aandelig Tornering/ huorledis Dieffuelen aff atskillige Aarsager/ frister mange paa deris yderste/ oc huorledis Guds Børn met det Aandelige Suerd/ kunde hannem imodstaa oc bortjage. Wi læser it merckelige Exempel/ at vdi en Stad/ som heder Friborg i Tydskland/ der laa vdi en Stue: Hosbonden oc Hustruen for Døden/ huer vdi sin Seng: hart imod Afften kom Dieffuelen ind til dem/ i en sort Blaamands skickelse/ oc haffde i den ene Haand

huid Perckement / oc i den anden Haand
Pen oc Bleck / oc sagde til dem : Hør i thu
Menniske / her ligger / i skulle vide / at ieg
er vdsent aff Helffuede til eder / at scriff-
ue alle eders Synder / som i haffue giort
fra eders Barndoms tid / til denne stund:
oc naar ieg haffuer screffuet eders Synder/
saa skal ieg vise eder dem / oc siden skal ieg
tage eder ned met mig til Helffuede. Der
Høstruen det hørde / da begynte hun at
2. raabe oc skrige: Men Manden vaar bedre
vnderuist i Guds ord: derfaare bad hand
Dieffuelen sette sig ned / at scriffue / oc sag-
3. de: Scriff dette / Quindens Sæd skal
sønderknuse Hugormens Hoffuet.
Dette er Guds ord oc den første Forjættel-
se Gud gaff Mennisken/om vor *HERRE*
IESV CHRISTO, som skulle befri
Menniskens Slect/fra Dieffuelens mact/
oc Fordømme Dieffuelen til Helffue-
dis Affgrund. Dette kunde hand icke scriff-
ue eller tale/men brøt strax igennem Veg-
gen/ oc foer bort/ oc lod de arme Menniske
ligge i Fred. Lader oss derfaare møde han-
nem met Troen/ oc met Guds ord slaa
han-

hannem i Næsen / da maa hand endelige fly oc giffue tabt. Fordi it Sprock / eller Exempel aff den hellige Scrifft / ja en Bogstaff aff Guds ord / er sterckere end alle vore Fienders mact.

Her efterfølger en Samtale imellem vor HERRE IESUM oc Jøderne: Huor vdi Lifssens Krones Herlighed indeholdis / oc ved huad middel den er at bekomme.

Iohan. 6.

IESVS

Sagde til Jøderne: Arbeider paa Mad / icke den som er Forgengelig / men den som bliffuer i det Euige Liff: huilcken Menniskens Søn skal giffue eder / Thi Gud Fader beseglede hannem.

Jøderne.

Huad skulle wi giøre / at wi kunde Arbeide Guds Gierning?

IESVS.

Det er Guds gierning / at i tro paa den / som hand vdsende.

Jøder

Jøderne.

Huad giør du for it Tegn / paa det wi kunde see oc tro dig? Huad arbeider du? Vore Fædre ode *Manna* i Ørcken / lige som screffuet staar: hand gaff dem Brød aff Himmelen at æde.

IESVS.

Sandelig/Sandelig/siger ieg eder: *Moses* gaff eder icke Brød aff Himmelen: men min Fader gaff eder det rette Brød aff Himmelen. Thi dette er Guds Brød/ som kommer aff Himmelen / oc giffuer Verden Liff.

Jøderne.

HERRE, giff oss altid saadant Brød.

IESVS.

Jeg er Liffsens Brød: huo som kommer til mig / hand skal icke Hungre / oc huo der troer paa mig / hand skal aldrig tørste. Men ieg haffuer sagd eder det / at i haffue seet mig / oc tro icke. Alt huad min Fader giffuer mig / det kommer mig til: oc huo som kommer til mig/den skal ieg icke vdstøde. Thi ieg er kommen aff Himmelen/

len/ icke at ieg ſkal giøre min Vilie / men hans/ ſom mig vdſende. Oc det er Faderens villie ſom mig vdſende / at ieg ſkal intet miſte aff alt det/ ſom hand gaff mig: men at ieg ſkal opuecke det paa den yderſte dag. Oc det er hans Vilie / ſom mig vdſende/ at/ huo ſom ſeer Sønnen / oc troer paa hannem / ſkal haffue det euige Liff / oc ieg ſkal opuecke hannem paa den yderſte dag.

Jøderne

Knurrede da der for/ at hand ſagde: Jeg er det Brød/ ſom kom aff Himmelen. Oc de ſagde: Er icke denne *IESVS, Ioſeps* Søn/ hues Fader oc Moder wi kiende? Huorledis ſiger hand da/ Jeg kom aff Himmelen?

IESVS.

Knurrer icke iblant huer andre. Der kand ingen komme til mig/ vden ſaa er / at Faderen/ ſom mig vdſende / drager hannem/ oc ieg ſkal opuecke hannem paa den yderſte dag. Der ſtaar ſcreffuet i Propheterne/ de ſkulle alle bliffue Lærde aff Gud. Huo ſom nu hører det aff Faderen / oc ierer det

rer det/ hand kommer til mig. Icke at no-
gen haffuer seet Faderen / vden den som er
aff Faderen/ hand haffuer seet Faderen.
Sandelig / Sandelig / Jeg siger eder /
Huo som troer paa mig / hand haffuer det
euige Liff. Jeg er Liffsens Brød / som
kom aff Himmelen. Huo som æder aff det-
te Brød/ hand skal leffue i Euighed. Oc
det Brød som ieg vil giffue / er mit Kiød/
huilcket ieg vil giffue for Verdens Liff.

Jøderne.

Da kiffuedis Jøderne iblant huer
andre / oc sagde: Huorledis kand denne
giffue oss sit Kiød at æde?

IESVS.

Sandelig / Sandelig / Jeg siger
eder: der som i icke æde Menniskens Søns
Kiød/ oc dricke hans Blod/ da haffue i in-
tet Liff i eder. Huo som æder mit Kiød/ oc
dricker mit Blod / hand haffuer det euige
Liff / oc ieg skal opuecke hannem paa den
yderste dag. Thi mit Kiød er den rette
Mad/ oc mit Blod er den rette dricke. Huo
som æder mit Kiød / oc dricker mit Blod/
hand bliffuer i mig/ oc ieg vdi hannem. Li-
ge som

ge som den leffuendis Fader/ vdsende mig/ at ieg leffuer for Faderens skyld: Lige saa/ Huo mig æder/ den samme skal oc leffue for min skyld. Dette er det Brød som er kommen aff Himmelen: Icke som eders Fædre ode *Manna*, oc ere Døde. Huo som æder dette Brød / hand skal Leffue Euindelig.

Fremdelis sagde *IESVS* til sine Discipler: Forarger det eder? Huorledis/ naar i da see Menniskens Søn faar der op/ som hand vaar før? Det er/ Aanden som giør leffuendis/ Kiødet er intet nytteligt. De Ord som ieg taler/ de ere Aand oc de ere Liff. Item/ **Jngen kand komme til mig / vden det giffuis hannem aff min Fader.**

Simon Petrus.

HERRE, huort skulle wi gaa hen? Du haffuer det euige Liffs ord: Oc wi trode oc forstode/ at du est *CHRISTVS*, den Leffuendis Guds Søn.

Tuen-

Tuende Bøner / at bruge paa Sottesengen / oc i den sidste stund / om it saligt Endeligt oc Affsked / at mand frimodig / trøstig oc wforfærdet / kand gaa til den timelige Død / huilcken der ickon oplader Dørren til det euige Liff.

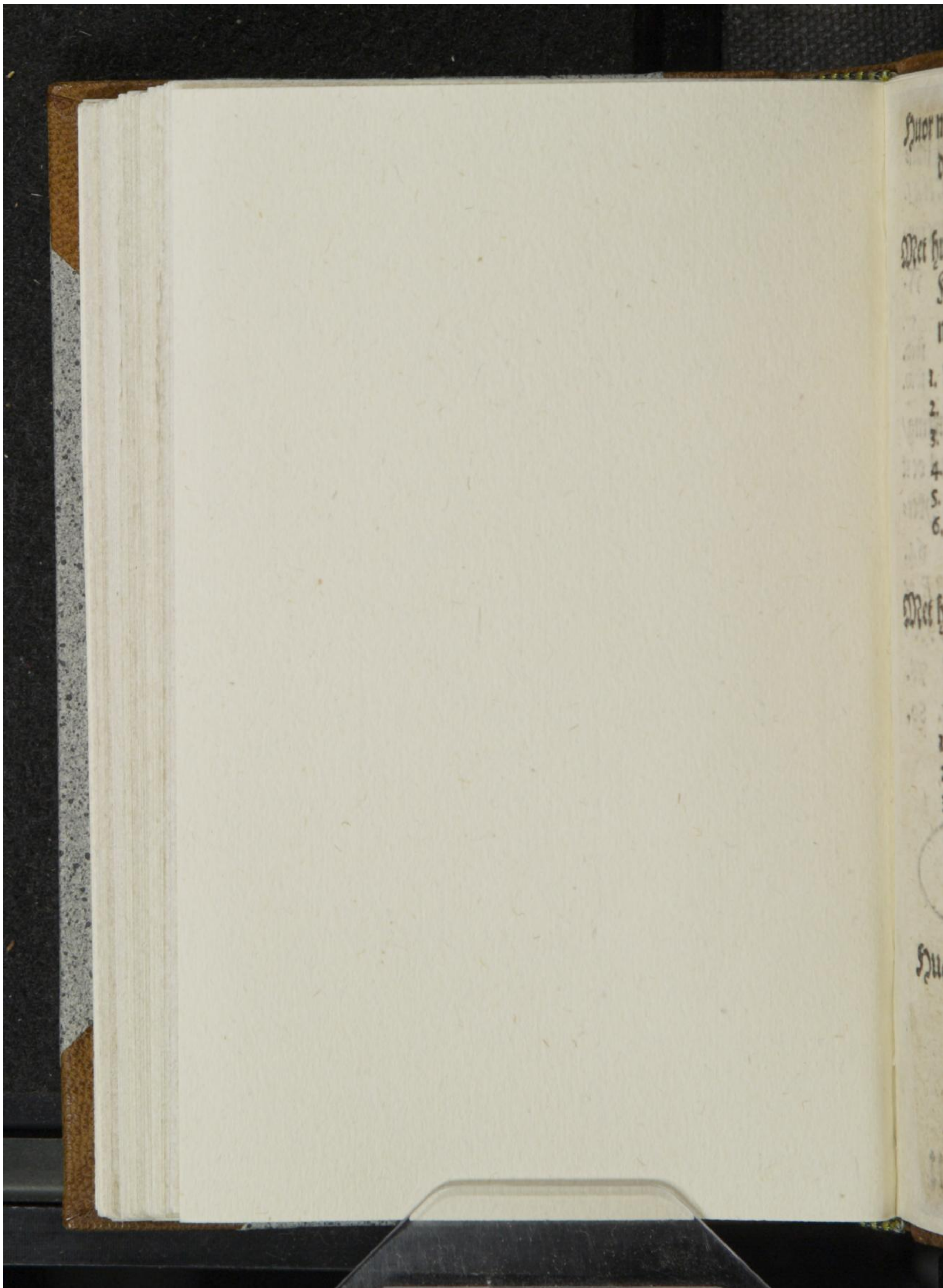

Den Første.

Hieronimus in agone mortis.

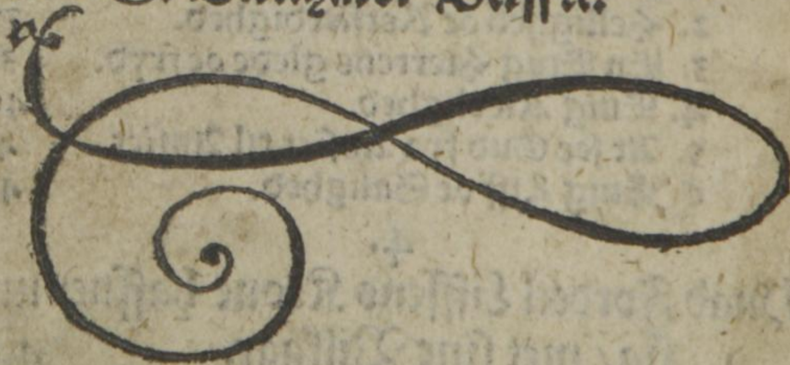
O HERRE IE- SV CHRISTE, at ieg nu skal dø / det acter ieg for en stor Fordel: fordi ieg skal der effter euindelige Leffue hoss dig. Nu skal dette skrøbelige Legeme giffuis Orme til spise / paa det du HERRE skalt her effter giffue mig it Forklaret oc wdødeligt Lege- me. Nu legger ieg aff den fordærff- uelige Kiortel / oc iføer mig den euige Saligheds herlige Klædebon. Her

til

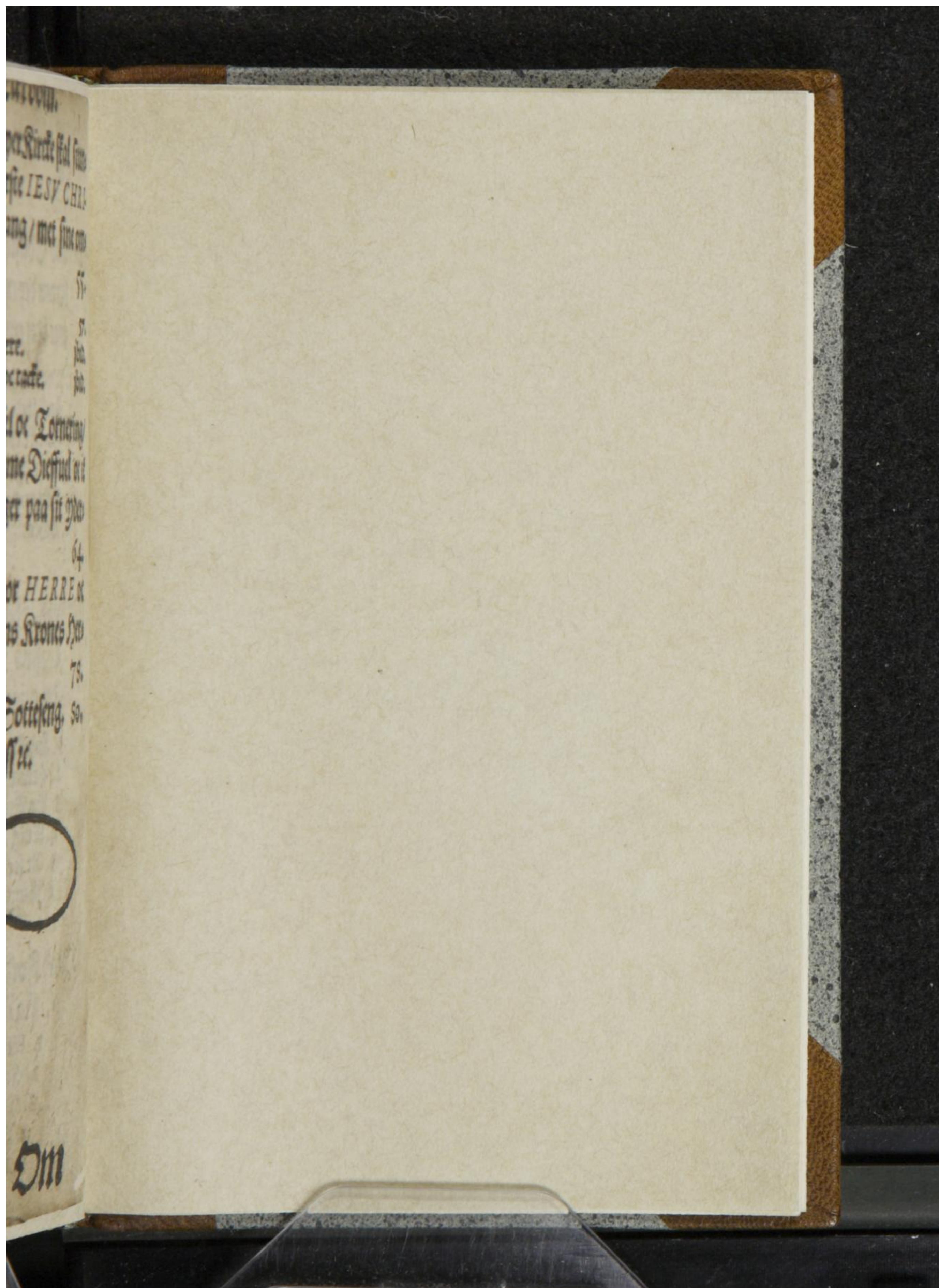

Dem

Den III. Lærdom.

Om

1990